

VAASAN YLIOPISTO
LASKENTATOIMEN JA RAHOITUKSEN YKSIKKÖ

Maarit Anttila

**PERINTÖ- JA LAHJAVERON MERKITYS SUOMEN
VEROJÄRJESTELMÄSSÄ**

Talousoikeuden
Pro gradu -tutkielma

Talousoikeuden maisteriohjelma

VAASA 2018

SISÄLLYSLUETTELO	sivu
1. JOHDANTO	11
1.1 Tutkimusongelman taustaa	11
1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskohteen rajaus	11
1.3 Tutkimusmenetelmät	13
1.4 Tutkielman rakenne	16
2. PERINTÖ- JA LAHJAVERO	18
2.1 Verovelvollisuus ja verovelvollisuuden syntyminen	18
2.2 Perintö- ja lahjaverojärjestelmät	20
2.3 Verosuunnittelu	20
2.4 Verolajin kehitys	26
2.5 Viimeisimmät lakimuutokset	30
3. SUOMEN VEROJÄRJESTELMÄ	33
3.1 Verotuksesta yleisesti	33
3.2 Hyvän verojärjestelmän piirteet	34
3.2.1 Tehokkuus	34
3.2.2 Oikeudenmukaisuus	35
3.2.3 Oikeusvarmuus	36
3.2.4 Muita piirteitä	36
3.3 Perintö- ja lahjaveron tehtävät	37
3.3.1 Tuloveron täydentäjä	39

3.3.2	Varallisuusveron korvaaja	40
3.3.3	Luovutusvoittoveron täydentäjä	41
3.3.4	Perunkirjoituksen varmistaja	41
4.	HAVAINTOJA PERINTÖ- JA LAHJAVEROTUKSESTA SUOMEN ULKOPUOLELLA	43
4.1	Maita ilman perintö- ja lahjaveroa	43
4.2	Ruotsi ja perintö- ja lahjaverotus	44
4.3	Verotuksen vaikutukset maiden välillä	46
4.4	Ulkomainen perintö	48
5.	MAHDOLLISET TOIMENPITEET PERINTÖ- JA LAHJAVEROA AJATELLEN	53
5.1	Poistaminen vaihtoehtona	53
5.2	Muutosvaihtoehtoja	58
5.3	Perintö- ja lahjaveron jättäminen ennalleen	67
5.4	Uudistustarpeet	68
6.	JOHTOPÄÄTÖKSET	70
	LÄHDELUETTELO	78
	OIKEUSTAPAUSLUETTELO	89

KUVIOLUETTELO**sivu**

Kuvio 1: Perintö- ja lahjaverotuksen tuoton kehitys ja arvioitu kehitys 29

Kuvio 2: Suomen verokertymät 2017 38

LYHENNELUETTELO

EU	Euroopan Unioni
HAO	Hallinto-oikeus
HE	Eduskunnan hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
LA	lakialoite
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378
PK	Perintökaari 5.2.1965/40
PTT	Pellervon taloustutkimus
SopS	Sopimus Suomen Tasavallan ja Amerikan Yhdysvaltain välillä jäämistön ja perinnön kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VATT	Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
VaVM	Valtiovarainvaliokunnan mietintö
VML	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558
VNS	Valtioneuvoston selonteko

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen yksikkö**

Tekijä:	Maarit Anttila	
Tutkielman nimi:	Perintö- ja lahjaveron merkitys Suomen verojärjestelmässä	
Ohjaaja:	Juha Lindgren	
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri	
Oppiaine:	Talousoikeus	
Koulutusohjelma:	Talousoikeuden maisteriohjelma	
Aloitusvuosi:	2013	
Valmistumisvuosi:	2018	Sivumäärä: 89

TIIVISTELMÄ

Perintö- ja lahjaveron on vahvasti mielipiteitä jakava verolaji. Kyseisen verolajin kumoamisesta on keskusteltu useina vuosina. Vuonna 2004 annettiin lakialoite perintö- ja lahjaverolain kumoamisesta. Aloitteessa vedottiin perintöveron suorittamisesta perijälle aiheutuviin ongelmiin sekä sukupolvenvaihdosten hankaloitumiseen. Lakialoite kuitenkin kumottiin valiokunnassa. Vuoden 2017 marraskuussa tehtiin perintö- ja lahjaveron poistamista koskeva kansalaisaloite, joka on menossa eduskuntaan käsittelyyn.

Tutkielman tarkoituksena on selvittää, mikä perintö- ja lahjaveron asema on Suomen verojärjestelmässä. Vaikka perintö- ja lahjaveron on yksi verolaji, sillä on kuitenkin oma vakiintunut paikkansa Suomen verojärjestelmässä, ja lisäksi tällä verolajilla on kytköksiä myös muihin verolajeihin. Perintö- ja lahjaveron osuus kaikkiin valtion verotuloihin nähden on viime vuosina ollut Suomessa reilu prosentti. Vaikka prosentuaalisesti katsottuna osuus näyttää pieneltä, on sillä kuitenkin huomattava merkitys valtion tuloihin.

Tutkielma on pääasiallisesti luonteeltaan lainopillinen, eli oikeusdogmaattinen. Metodia käytetään pääasiassa perintö- ja lahjaverolain säädösten tulkintaan, sekä Suomen verojärjestelmän tutkimiseen. Kyseisen tutkimusmenetelmän tukena tutkielmassa käytetään lisäksi oikeussosiologista tutkimusmenetelmää, joka mahdollistaa saamaan vastauksia yhteiskunnan ja oikeuden välisestä suhteesta, sekä oikeusvertailua, joka keskittyy etsimään vaihtoehtoisia ratkaisumalleja uutta lainsäädäntöä ja lainsäädäntömuutoksia ajatellen.

AVAINSANAT: Perintövero, lahjaveron, verojärjestelmä, verolaji, verotus

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimusongelman taustaa

Perintö- ja lahjaverot jakaa vahvasti mielipiteitä. Perintö- ja lahjaverotusta pidetään kohtuuttomana, koska rahalla hankitusta omaisuudesta on kertaalleen jo maksettu veroa ja omaisuutta luovutettaessa luovutuksensaaja joutuu taas maksamaan veroa. Kysymys ei kuitenkaan ole kaksinkertaisesta verotuksesta.

Suomen verojärjestelmä on kokonaisvaltainen paketti ja yhden osan puuttuessa vaikutusta muihin paketin osiin ei voida välttää. Verojärjestelmän jokaisella verolajilla on oma tehtävänsä, kuten myös perintö- ja lahjaverot ovat merkityksellisiä rooleja Suomen verojärjestelmässä. Verojärjestelmän toimivuuden edellytyksenä on järjestelmän suunnitteleminen kokonaisuutena.

Suomi ja Tanska ovat tällä hetkellä ainoat Pohjoismaat, joissa on perintö- ja lahjaverot käytössä. Ruotsin luovuttua perintö- ja lahjaverosta aiheesta alettiin keskustella Suomessa. Ruotsi luopui perintö- ja lahjaverosta vuonna 2004, koska vero hankaloitti perheyhtiöiden sukupolvenvaihdoksia. Osaltaan verolajista luopumiseen vaikuttivat myös suurkaupunkialueiden korkeat verotusarvot.¹ Norjassa perintö- ja lahjaverot poistettiin vuoden 2014 alusta lähtien ja syynä oli Ruotsin tavoin halu helpottaa yritysten sukupolvenvaihdoksia. Poistamisella haluttiin myös vaikuttaa kotien ja vapaa-ajan asuntojen pysymiseen suvun hallinnassa.² Norjankin luovuttua kyseisestä verosta keskustelu aiheesta alkoi käydä kiivaammin.

1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskohteen rajaus

Tutkielmassa halutaan pääasiallisesti selvittää, mikä perintö- ja lahjaveron merkitys on Suomen verojärjestelmässä? Vaikka perintö- ja lahjaverot ovat yksi verolaji, sillä on

¹ Silverberg 2005

² Hansen 2014

kuitenkin oma paikkansa Suomen verojärjestelmässä, ja lisäksi tällä verolajilla on kytköksiä myös muihin verolajeihin. Selvitetään siis myös ne seikat, miksi perintö- ja lahjaveron tarpeellinen. Koska tutkielmassa selvitetään perintö- ja lahjaveron merkitystä, liittyy tutkimusongelmaan tiiviisti myös se, olisiko mahdollista poistaa perintö- ja lahjaverolaki kokonaan, tai olisiko nyt aika tehdä lakiin muutoksia? Jos perintö- ja lahjaverotus poistetaan kokonaan, sen jättämä aukko valtion verotuloissa tulee paikata jollain tavalla. Tästä johtuen tutkielmassa tarkastellaan myös eri muutosvaihtoehtoja perintö- ja lahjaverotuksen tilalle ja ohelle.

Varsinkin vuonna 2016 keskusteltiin perintöveron poistamisesta kiivaasti. Keskustelua on luultavasti vauhdittanut Norjan luopuminen perintöverosta vuoden 2014 alkupuolella. Marraskuun alussa vuonna 2017 laitettiin vireille kansalaisaloite perintö- ja lahjaverosta luopumiseksi. Aloitetta perusteltiin sillä, että perintö- ja lahjaveron ongelmallinen, kohtuuton ja epäoikeudenmukainen verolaji. Aloite on ylittänyt 50 000 kannatusilmoituksen rajan, joten se on menossa eduskunnan käsiteltäväksi.³

Toisena ääripäänä on myös keskusteltu perintö- ja lahjaveron kiristämisestä kasvattamalla sen progressiivisuutta. Mitä suurempi perintö on, sitä suurempi on myös sen verotustaakka. Tässä tapauksessa kohteina olisivat varakkaat henkilöt, joilla kuitenkin saattaisi olla keinoja välttää perintö- ja lahjaverotus kokonaan esimerkiksi muuttamalla maahan, jossa kyseisestä verotuksesta on luovuttu.⁴ Tämä puolestaan saattaisi johtaa verotulojen pienenemiseen. Vaikutus saattaisi myös näkyä veronalaisten lahjoitusten vähenemisenä sekä säästämis- ja pääomanmuodostushalukkuuden heikentymisenä. Tämän lisäksi luultavasti vaikeasti valvottavat järjestelyt yleistyisivät.⁵

Valtaosa suomalaisista haluaisi pitää perintö- ja lahjaveron ennallaan. Noin kolmasosa kuitenkin poistaisi perintö- ja lahjaveron. Poistamisen kannalla suurimmaksi osaksi olivat henkilöt, jotka olivat tulevaisuudessa jättämässä perintöä, kun taas perintöveron kannalla olivat henkilöt, jotka olivat saamassa perintöä. Myös tulojen määrällä on vaikutusta mielipiteeseen; suurempituloiset ovat halukkaampia poistamaan perintöveron, kuin pienempituloiset.⁶ Perintö- ja lahjaveron poistaminen toisi automaattisesti joitain muita

³ Perintö- ja lahjaverosta luopuminen 2017

⁴ Perintövero on melkein progressiivinen 2014

⁵ Henttula 2005: 180

⁶ Pyykkönen 2014

muutoksia Suomen verojärjestelmään, koska verotuloista jäävä aukko tulisi paikata jollain tavalla.

Perintöveron vastustaminen johtuu osittain kansainvälisen verotuksen haasteista. Veroista keskusteltaessa vedotaan monesti siihen, että pärjätäkseen kansainvälisessä verokilpailussa Suomen on alennettava jotakin veroa tai kokonaan poistettava jokin vero. On totta, että verokilpailu kansainvälisellä tasolla aiheuttaa ongelmia. Kevyempi verokohtelu on tehokas houkutin ulkomailla toimittaessa. Tästä puolestaan seuraa haasteita Verohallinnolle, koska tiedonsaanti ulkomailla sijaitsevasta omaisuudesta ja ulkomailla syntyvästä tulosta on hankalaa tai jopa mahdotonta. Päätöksenteossa on tärkeää ottaa huomioon kansainvälisyydestä aiheutuvat haasteet. Kaikkiin verolajeihin liittyy kansainvälisiä veropohjahaasteita. Vain kiinteistövero on poikkeus tästä. On luultavasti totta kaikkien verolajien kohdalla, että veroja on mahdollista torjua laillisesti tai kiertää laittomasti kansainvälisiä järjestelyitä hyväksi käyttäen. Verolajit saattavat kuitenkin erota toisistaan sillä tavoin, että jossain verolajissa ongelmat ovat suuremmat ja huomio pitäisi keskittää ensimmäisenä tähän kyseiseen verolajiin.⁷

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkielma on pääosin luonteeltaan lainopillinen, eli oikeusdogmaattinen. Kyseinen menetelmä tutkii voimassa olevan oikeuden sisältöä. Lainoppi pyrkii myös systematisoimaan tutkimuskohteen.⁸ Aarnio kuvaa lainopin tehtävät seuraavasti:

”Tehtävänä on selvittää voimassa olevan oikeuden sisältöä (tulkintatehtävä) ja systematisoida eli edelleen jäsentää voimassa olevaa normiaineistoa. Nämä kaksi tehtävänkuvasta osoittavat, että yhteiskunnallisessa työnjaossa oikeustieteelle on langennut sellaisia funktioita, joita muut yhteiskuntaa tutkineet tieteet eivät toteuta.”⁹

Tulkitsevan, eli praktisen oikeusdogmatiikan pyrkimyksenä on mahdollisten maailmoitten logiikan hahmottaminen, mutta se ei kuitenkaan ole pelkästään loogis-analyttinen tiede. *”Praktisen oikeusdogmatiikan lauseet eivät ole tautologioita, ne ovat kannanottoja määrättyihin yhteiskunnallisesti värittyneisiin ongelmiin.”* Kysymyksessä

⁷ Korkman, Lassila, Määttänen & Valkonen 2009: 32–36

⁸ Husa, Mutanen & Pohjolainen 2001: 13

⁹ Aarnio 1998

eivät kuitenkaan voi olla mielivaltaiset keksinnöt, eivätkä hetken oivalluksesta syntyneet tulkintasuositukset. Praktista lainoppia on voitava kontrolloida. Sen on sitouduttava yhteiskunnalliseen todellisuuteen, hahmotettava rajojaan, etsittävä olennaisia ilmiöitä voidakseen tunnistaa näissä yhteiskunnallisuuden. Näistä piirteistä kuvastuu oikeustieteen empiirisuus.

Systematisointi toimii rakentamalla oikeudellisia teorioita, ja tämä edesauttaa normimassan jäsentämistä sekä yleisellä että abstraktilla tasolla. Tätä oikeusdogmatiikan puolta on myös kutsuttu teoreettiseksi oikeusdogmatiikaksi. Sitä voidaan tieteenteoreettisesti verrata muissa tieteissä tapahtuvaan systematisoivaan toimintaan. Kuten muullekin teoreettiselle jäsenykselle myös teoreettiselle oikeusdogmatiikalle on tyypillistä se, että *”teorianmuodostus on luovaa toimintaa, jossa teoreettinen kehys määrittää asetettavia kysymyksiä ja kysymykset edelleen annettavia vastauksia”*. Tällä tavalla tulkinta, eli praxis, ja systematisointi, eli teoria toimivat keskenään vuorovaikutuksessa. Oikeusdogmatiikka käytännössä harjoitettuna osallistuu oikeusjärjestyksen sisällön muodostamiseen.¹⁰

Tutkielmassa painottuu ensisijaisesti praktinen lainoppi, eli voimassa olevaa oikeutta tutkitaan sellaisenaan. Metodina käytetään pääasiassa perintö- ja lahjaverolain säädösten tulkintaan, sekä Suomen verojärjestelmän tutkimiseen. Tutkielman kannalta keskeisin laki on perintö- ja lahjaverolaki, ja tärkeät säännökset löytyvät perintökaaresta.

Pelkästään lainoppia käyttämällä ei kuitenkaan pystytä saamaan vastauksia kyseiseen tutkimusongelmaan, joten tämän lisäksi tutkielmassa käytetään oikeussosiologista tutkimusmenetelmää. Oikeussosiologia mahdollistaa saamaan vastauksia yhteiskunnan ja oikeuden välisestä suhteesta, sillä sen tarkoituksena on tutkia, minkälaisia vaikutuksia oikeussäännöt tuovat ihmisten käyttäytymiseen ja millaisessa asemassa oikeusjärjestys on yhteiskunnan kokonaisjärjestelmää ajatellen. Lisäksi oikeussosiologia tutkii oikeudellisen sääntelyn ja yhteiskuntatodellisuuden välistä yhteyttä. Oikeussosiologia antaa mahdollisuuden tietyn oikeussäännön toimivuuteen tai tehokkuuteen liittyvien kysymysten valaisemiseen.¹¹

¹⁰ Aarnio 1998

¹¹ Husa 2013: 98–100

”Oikeussosiologisessa tutkimuksessa oikeutta ei yleensä ole rajoitettu voimassaolevaan viralliseen oikeuteen, vaan se on ulotettu myös erilaisiin epävirallisiin menettelyihin ja käytäntöihin viralliskoneiston ulkopuolella.”¹²

”Oikeussosiologialle ominaista on myös se, ettei siinä sitouduta oikeudellisiin käsitteisiin tai oikeudelliseen tapaan hahmottaa maailmaa.”¹³

Jos vertaillaan oikeussosiologiaa ja oikeusdogmatiikkaa keskenään, voidaan molemmissa nähdä tietyt tunnusmerkit. Oikeussosiologia keskittyy ilmiöiden syiden ja seurausten selittämiseen ja pyrkii ymmärtämään oikeudellisia ilmiöitä ja vuorovaikutussuhteita. Oikeusdogmatiikalle on tunnusomaista ottaa huomioon voimassa oleva oikeus sellaisenaan, eikä se näin syvenny syihin ja seurauksiin. Oikeusdogmatiikkaa voidaan luonnehtia käsitteelliseksi ja ohjailevaksi, oikeussosiologiaa puolestaan kuvailevaksi ja selittäväksi tutkimusalaksi.¹⁴

Oikeussosiologia voidaan nähdä oikeustieteessä täydentävänä elementtinä oikeusdogmatiikalle, koska se asettaa oikeusjärjestykselle eriäviä kysymyksiä. Oikeussosiologia myös haastaa oikeusdogmatiikan lain tulkinnassa; lainopissa lähdetään siitä, että soveltamisen määrää oikeus, kun taas oikeussosiologia väittää, että yksittäisessä tapauksessa soveltamisen voi määrätä myös oikeuden ulkopuolinen tekijä.¹⁵

Oikeussosiologialle läheistä oikeusvertailua käytetään tutkielmassa, kun selvitetään mahdollisia muutosvaihtoehtoja perintö- ja lahjaverolle. Oikeusvertailun tavoitteena ei oikeussosiologian tavoin ole synteisin löytäminen oikeuden normatiivisuuden ja todellisuuden välillä. Sen sijaan oikeusvertailulle riittää ymmärrettävien selitysten ja syiden löytäminen olemassa olevalle oikeudelle vertailtavissa kohteissa. Oikeusvertailu keskittyy etsimään vaihtoehtoisia ratkaisumalleja uutta lainsäädäntöä ja lainsäädäntömuutoksia ajatellen ja oikeussosiologia pystyy antamaan vastauksia oikeussääntöjen toimivuuteen ja tehokkuuteen liittyviin kysymyksiin.¹⁶

Lähteinä tutkielmassa on käytetty Suomen lakeja, asetuksia, hallituksen esityksiä, KHO:n päätöksiä sekä Helsingin hallinto-oikeuden päätöstä, Verohallinnon ohjeita,

¹² Nousiainen 1985: 2

¹³ Rottleuthner 1987: 4–5

¹⁴ Sutton 2001: 14

¹⁵ Hydén 1997: 112–115

¹⁶ Husa 2013: 59, 98–100

talousarvioesityksiä, valtiovarainvaliokunnan mietintöjä, artikkeleita ja kirjallisuutta. Mielenpitoita perintö- ja lahjaverosta on poimittu suomalaisille tehdyistä kyselyistä.

1.4 Tutkielman rakenne

Tutkielma on jaettu kuuteen päälukuun. Ensimmäisessä luvussa käydään läpi tutkielman taustaa, jonka jälkeen kuvataan itse tutkimusongelmaa, sekä käsitellään käytettäviä tutkimusmenetelmiä. Ensimmäisen luvun viimeisessä alakohdassa avataan tutkielman rakennetta.

Toisessa luvussa käsitellään perintö- ja lahjaveroa yleisesti, käydään läpi verovelvollisuuden syntyminen ja veron määräytyminen ja avataan perintö- ja lahjaverojärjestelmien pääpiirteet. Samassa luvussa havainnoidaan verosuunnittelun mahdollisuuksia perintö- ja lahjaverotuksessa. Tässä tapauksessa puhutaan kuitenkin kokonaisuudessaan jäämistösuunnittelusta. Perintö- ja lahjaveron merkittävimmät kehitysvaiheet käydään läpi myös tässä luvussa. Luvun viimeisimpänä kohtana käydään läpi tuoreimpia lakimuutoksia sisältäen tällä hetkellä voimassa olevat, eli 1.1.2017 voimaan tulleet muutokset.

Kolmas luku pitää sisällään lyhyen kuvauksen Suomen verojärjestelmästä ja miten perintö- ja lahjavero sijoittuu siihen. Samassa luvussa kuvataan hyvän verojärjestelmän piirteitä; mitä ominaisuuksia tulee ottaa huomioon verojärjestelmää rakennettaessa. Tutkielman kannalta tärkein osio sisältyy tähän lukuun; luvussa tarkastellaan perintö- ja lahjaveron roolia Suomen verojärjestelmässä, sekä verolajin tarkoitusta ja tarpeellisuutta. Edellä mainittuun viitaten tutkitaan, millaisia tehtäviä perintö- ja lahjaverolla on Suomen verojärjestelmässä suhteessa tuloveroon, luovutusvoittoveroon ja aikaisemmin käytössä olleeseen varallisuusveroon. Perintö- ja lahjaverolla on myös tehtävänsä perunkirjoituksen varmistajana.

Neljännessä pääluvussa havainnoidaan lyhyesti perintö- ja lahjaverotusta kansainvälisellä tasolla; käydään läpi joitakin maita, missä verolaji on käytössä ja missä puolestaan verolajista on luovuttu ja miksi, sekä millaisia vaikutuksia toimenpide on tuonut tullessaan? Ruotsin kohdalla nostetaan esille syyt, jotka johtivat verolajin poistamiseen, millä tavoin perintöveroa on korvattu sekä seuraukset, jotka ovat ilmenneet poistamisen tuloksena. Perintöverotuksen periaatteet eroavat eri maiden välillä ja tämä aiheuttaa

ongelmia. Verosäännöt eivät aina ole yhteneväiset muiden maiden verosääntöjen kanssa, josta saattaa olla tuloksena kahdenkertainen verotus, esimerkiksi silloin, kun perittävä ja perijä asuvat eri maissa. Maiden väliset verosopimukset sekä perinnönjättäjän ja perinnönsaajan vakituiset asuinpaikat vaikuttavat siihen, tuleeko perinnönsaajan antaa perintöveroilmoitus Suomeen.

Viidennessä luvussa käydään läpi perintö- ja lahjaveroa puolustavia ja vastustavia seikkoja. Tämän jälkeen käsitellään eri vaihtoehtoja, joilla voitaisiin joko tehdä muutoksia perintö- ja lahjaveroon tai korvata verolaji kokonaan; millaisia muutoksia olisi mahdollista tehdä, että samalla verotuotot säilyisivät ja että koko verojärjestelmä säilyisi tehokkaana ja oikeudenmukaisena.

Tutkielman kuudes pääluku sisältää johtopäätökset.

2. PERINTÖ- JA LAHJAVERO

2.1 Verovelvollisuus ja verovelvollisuuden syntyminen

PerVL 4.1 §:n mukaan perintöveroa on suoritettava:

”1) perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta, jos perinnönjättäjä taikka perillinen tai testamentinsaaja asui kuolinhetkellä Suomessa; sekä

2) perintönä tai testamentilla saadusta Suomessa olevasta kiinteästä omaisuudesta sekä sellaisen yhteisön osakkeista tai osuuksista, jonka varoista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu Suomessa olevasta kiinteästä omaisuudesta.”

PerVL 18.1 §:n mukaan lahjaveroa tulee suorittaa, kun omaisuus siirtyy lahjana toiselle:

”1) jos lahjanantaja tai lahjansaaaja asui lahjoitushetkellä Suomessa; sekä

2) Suomessa olevasta kiinteästä omaisuudesta sekä sellaisen yhteisön osakkeista tai osuuksista, jonka varoista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu Suomessa olevasta kiinteästä omaisuudesta.”

Lahjavero on luonteeltaan yleinen, joka tarkoittaa sitä, ettei lahjaverovelvollisuuden syntyminen edellytä perintöveron kiertämistarkoitusta lahjoituksella. Verovelvollisuus syntyy jokaisessa sellaisessa tilanteessa, jossa lahjan kriteerit täyttyvät.¹⁷ Tätä selventää muun muassa PerVL 16 §:n kumulointinormisto:

”Perintöverotusta toimitettaessa pesän varoihin on lisättävä:

1) lahja, joka perintökaaren mukaan on otettava huomioon perinnönjaossa; ja

2) muu lahja, jonka perillinen tai testamentinsaaja on saanut perinnönjättäjältä kolmen viimeisen vuoden kuluessa ennen tämän kuolemaa ja joka ei ole 19 §:n 1 tai 2 kohdan nojalla lahjaverosta vapaa.

Perintöverosta vähennetään 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa se lahjavero, joka aikaisemmin on suoritettu, ja se varainsiirtovero, joka on maksettu kiinteistön lainhuutoa haettaessa, jollei sitä ole aikaisemmin vähennetty lahjaverosta. Perintöveron määrän ylittävää lahjaveron osaa ei palauteta.”

¹⁷ Puronen 2015: 10

Lahjan määritelmää ei PerVL:ssa varsinaisesti ilmene, mutta lain 18.3 §:ssä mainitaan lahjanluonteinen luovutustoimi:

”Kun kauppa- tai vaihtosopimuksen ehdoista selviää, että sovittu vastike on enintään kolme neljännestä käyvästä hinnasta, katsotaan käyvän hinnan ja vastikkeen välinen ero lahjaksi.”

PerVL 1.1 §:n mukaan *”se, joka perintönä, testamentilla tai lahjana saa omaisuutta, on velvollinen suorittamaan siitä valtiolle veroa sen mukaan kuin kyseisessä laissa säädetään”*. Perintöverovelvollisuus alkaa pääsääntöisesti perinnönjättäjän kuolinhetkellä. Lahjaverovelvollisuus syntyy sillä hetkellä, kun lahjansaaja konkreettisesti saa lahjan. Että perintö ja testamentti saantoina täytyisivät, edellyttää se myös perilliseltä aktiivisuutta.¹⁸

Suomessa perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta on suoritettava perintöveroa valtiolle ja verovelvollisuus koskee kaikkia perinnön ja lahjan saajia¹⁹. Perintöveron suuruus määräytyy perityn omaisuuden arvon mukaan. Verotus on progressiivista, eli mitä suurempi perintö tai lahja sitä suurempi vero. Laki määrää, että perintöveroa tulee suorittaa perinnönsaajan tai perinnönjättäjän asuessa kuolinhetkellä Suomessa. Lahjaveroa tulee suorittaa omaisuuden siirtyessä toiselle, jos lahjoitushetkellä joko lahjansaaja tai lahjanantaja asui Suomessa. Perintöveroa tulee suorittaa perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta, josta enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu Suomessa sijaitsevasta kiinteästä omaisuudesta. Lahjaveron kohdalla asia on samoin.²⁰

Lahjavero täydentää perintöveroa. Se on välttämätön siinä mielessä, että sillä ehkäistään perintöveron kiertäminen. Lahjavero myös heikentää mahdollisuuksia tehdä ansiotulona verotettavia suorituksia lahjan muodossa. Jos lahjaveroa ei olisi, voitaisiin varallisuus siirtää jo henkilön elinaikana vastikkeetta perillisille ja näin välttyttäisiin perintöverolta.²¹

Suomessa perintövero jaetaan kahteen luokkaan; veroluokkaan 1 luetaan perinnönjättäjän aviopuoliso ja myös avopuoliso, jos nämä ovat olleet avioliitossa tai jos heillä on yhteisiä lapsia, sekä suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevat perilliset mukaan lukien ottolapset ja – vanhemmat. Perintöveroluokkaan 2 luetaan kuuluvaksi muut sukulaiset ja

¹⁸ Puronen 2015: 100, 374

¹⁹ Puronen 2015: 15–16

²⁰ PerVL: 4 §, 18 §

²¹ Puronen 2015: 25

ulkopuoliset henkilöt, ja tämän ryhmän verotus on huomattavasti 1-veroluokkaa ankarampi.²²

Valtiovarainministeriön veronkannosta antaman asetuksen 4 §:n mukaan perintö- ja lahjaverot tulevat maksaa kahdessa erässä. Ensimmäinen erä tulee maksaa viimeistään verotuksen toimituspäivästä kolmen kuukauden kuluttua seuraavan lähinnä alkavan kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä. Toinen erä on maksettava viimeistään verotuksen toimituspäivästä viiden kuukauden kuluttua seuraavan lähinnä alkavan kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä.²³ Perintö- tai lahjaveron määrän jäädessä alle 500 euron, vero maksetaan yhdessä erässä ensimmäisen maksuerän tavoin. Veron maksamiselle on mahdollista hakea lykkäystä kirjallisesti verohallinnolta, jos verovelvollisella on tilapäisiä maksuvaikeuksia.²⁴

2.2 Perintö- ja lahjaverojärjestelmät

Perintöverotus suoritetaan yleensä joko perintöosuus- tai jäämistöverojärjestelmää noudattaen. Lähtökohtana kyseisissä järjestelmissä on vainajan kuolinhetken omaisuus. Jäämistöverojärjestelmän mukaan kuolemantapauksen johdosta siirtyvää jäämistöä verotetaan yhtenä kokonaisuutena. Tämä tarkoittaa sitä, että veron määrä jäämistöstä on sama, vaikka perillisiä olisi yksi tai useampi. Myöskään sukulaisuussuhteella perinnönjättäjään ei ole vaikutusta veron määrään. Perintöosuusverojärjestelmässä sen sijaan vero määräytyy jokaisen perillisen tai testamentinsaajan kohdalla erikseen saannon mukaan. Perintöosuusverojärjestelmässä veron määrään vaikuttaa lisäksi perittävän ja perijän sukulaisuussuhde. Suomessa on aina ollut käytössä jälkimmäinen järjestelmä.²⁵

2.3 Verosuunnittelu

Kun puhutaan verosuunnittelusta perintö- ja lahjaverotuksessa, voidaan kokonaisuutena puhua jäämistösuunnittelusta. Tarve jäämistösuunnitteluun on ajan myötä lisääntynyt ja

²² Puronen 2015: 260–264

²³ Valtiovarainministeriön asetus veronkannosta 15.9.2005/747

²⁴ Puronen 2015: 597–598, 603

²⁵ Puronen 2015: 11

keinoja siihen on tarjolla enemmän. Jäämistösuunnittelu pitää sisällään perittävän elinaikanaan tekemät oikeustoimet ja myös oikeustoimet, jotka perillinen tekee perittävän kuoleman jälkeen. Tyypillistä tässä on se, että oikeustoimellaan perillinen tai perittävä pyrkii tietoisesti poikkeamaan perhe- ja jäämistöoikeudellisista periaatteista, jotka on laissa säädetty. Näitä periaatteita ovat avio-oikeus, osituksessa ja perinnönjaossa sovellettavat puolittamis- ja tasajaon periaatteet tai lakiosat. Perhe- ja jäämistöoikeuden normit ovat osittain dispositiivisia (tahdonvaltaisia), mutta niitä pidetään enemmän rasitteina tai esteinä kuin normeiksi, jotka ovat tarpeen turvaamaan henkilöiden oikeusasemaa.²⁶

Perintövero voi muiden verolajien tapaan saada aikaan muutoksia verovelvollisen käyttäytymisessä; sekä perittävän että perillisen²⁷. Mitä suuremmasta perinnöstä on kysymys, sitä enemmän pyritään vaikuttamaan verotaakkaan pienentävästi. Tästä johtuu kansalaisten joutuminen epätasa-arvoiseen asemaan, ja lisäksi sillä on vääristävä vaikutus perintöveron todelliseen progressioon.²⁸ Perintöverotuksessa verosuunnittelu on suhteellisen helppoa ja siksi verosuunnittelun merkitys on lisääntynyt saaden aggressiivisempia piirteitä. Tavallinen toimenpide varakkaiden keskuudessa on omaisuuden siirtäminen jälkeläisille perittävän elinaikana, ja näin pystytään välttämään varallisuuden arvonnousun verottaminen perintö- ja lahjaverotuksessa.²⁹ Tärkeänä verosuunnitteluun kannustavana seikkana pidetään myös sitä, että perintövero kohdistuu eri varallisuuseriin eri tavalla.³⁰

Perillisasemassa oleva oikeustoimikelpoinen henkilö voi luopua perinnöstään oman saantonsa osalta. Tällöin perillinen ei saa perintöä, eikä siten myöskään maksa perintöveroa. Perillisen luopuessa perinnöstä, tilanteessa toimitaan niin kuin suoranainen perijä olisi kuollut. Perintö menee tällöin perimysjärjestyksen mukaan tämän rintaperilliselle, eli sijaantuloperilliselle. Perinnöstä luopuminen on kaikille osapuolille hyödyllinen silloin, kun perittävän lapsen taloudellinen tilanne on jo hyvä, mutta sen sijaan lastenlasten taloudellinen tilanne on heikohko.³¹

Perinnöstä tai testamentista luopumista voidaan luonnehtia tehokkaaksi tai tehottomaksi. Tehokkuus ja tehottomuus osoittavat tässä luopumisen vaikutukset

²⁶ Rabinä 2014

²⁷ Eerola & Ropponen 2015

²⁸ Kohonen 2007

²⁹ Henttula 2005: 174

³⁰ Eerola & Ropponen 2015

³¹ Valtiovarainministeriö 2010

perintöverovelkasuhteen mahdolliseen syntymiseen, kuten perintö- ja lahjaverolaissa säädetään.

Tehokkaaksi luopuminen katsotaan silloin, kun luopuja ei ole ottanut perintöä vastaan, eikä näin ole käyttänyt oikeuksiaan perintöön. Tällöin myöskään perintöverovelkasuhdetta ei synny. Luopuminen on tapahtunut tehottomasti silloin, kun luopuja on alkanut käyttää oikeuksiaan perintöön ja luovuttaa perinnön sen jälkeen sijaantuloperilliselle. Käytännössä tehottomassa luopumisessa on kyse perintöosuuden luovutuksesta. Tässä tapauksessa luopuja on velvollinen maksamaan perintöveroa koko perinnöstä. Kun luopuja luovuttaa edelleen perinnön vastikkeetta sijaantuloperilliselle, syntyy lisäksi luovutuksensaajalle lahjaverovelkasuhde. Tehottomana luopumisena vero-oikeudessa pidetään automaattisesti myös osittaista perinnöstä luopumista.³²

Merkittävintä verovelvollisuuden syntymisessä on siis se, onko perinnöstä luopuminen tapahtunut tehokkaasti vai tehottomasti. Tästä on olemassa useita oikeustapauksia. Esimerkkinä voidaan ottaa KHO:n³³ ratkaisu, jossa vainajan perillisiä olivat tämän leski ja poika. Poika ilmoitti luopuvansa perintöosuudestaan leskiäitinsä hyväksi, joka oli PK 3:1 §:n nojalla pojan ainoa sijaantuloperillinen. Pojalle ei syntynyt perintöverovelkasuhdetta, koska hänen ei katsottu ryhtyneen perintöön. Toisessa KHO:n³⁴ ratkaisussa vainajan poika oli luopunut perintöoikeudestaan ainoan sisarensa hyväksi. Vainajan puoliso oli kuollut aikaisemmin, joten sisarukset olivat vainajan ainoat perilliset. Poika oli ollut mukana perunkirjoituksessa, osituksessa ja perinnönjaossa hyväksyen nämä, mutta hänen ei näillä toimenpiteillä katsottu ottaneen vastaan perintöosuuttaan isänsä jälkeen. Sisaren todettiin näin saaneen oman perintöosuuden lisäksi veljensä perintöosuuden suoraan isältään, joten veljen luovuttamaa perintöosuutta ei katsottu lahjaksi.

Lopputuloksena oli erilainen KHO:n³⁵ ratkaisussa, jossa henkilö oli lastensa hyväksi luopunut saamastaan perinnöstä. Perusteluna oli se, että henkilö ei ollut kuitenkaan luopunut lain mukaan perintöoikeutensa mukaisesta osuudesta jäämistöön. Henkilö oli näin velvollinen suorittamaan perintöveroa perintöosuudestaan. Kuten edellä jo todettiin, osittainen perinnöstä luopuminen katsotaan tehottomaksi luopumiseksi. Esimerkkinä tästä voidaan mainita KHO:n³⁶ ratkaisu, jossa perillinen oli perunkirjoituksessa ilmoittanut luopuvansa

³² Puronen 2015: 107–109

³³ KHO: 1980-B-II-629

³⁴ KHO: 1975-B-II-536

³⁵ KHO: 1946-II-524; ks. myös PK 17:2a §

³⁶ KHO: 1969-II-601

perintöoikeudestaan vain osaan perintöosuuteensa kuuluvasta omaisuudesta. Perilliselle syntyi velvollisuus suorittaa perintöveroa koko perintöosuudesta.

Ennakkoluopumiseksi sanotaan luopumista, joka tapahtuu ennen perittävän kuolemaa. Kyseinen negatiivinen perintösopimus tulee tehdä kirjallisesti perittäväälle itselleen³⁷. Luopuminen voidaan suorittaa myös perinnönjättäjän kuoleman jälkeen ja myös silloin luopumisesta vaaditaan kirjallista muotoa. Jälkiluopuminen on mahdollista, jos perillinen ei ole ryhtynyt perintöön.³⁸ Perintöön ryhtymisellä tarkoitetaan esimerkiksi tapausta, jossa perillinen määrää omaisuuden jakamisesta vastoin tasajaon periaatetta³⁹.

Perinnöstä luopuminen voi myös tapahtua perillisen passiivisuuden seurauksena. Eli silloin ei välttämättä ole kysymys perillisen halusta luopua perinnöstä. Ellei perillinen ole vastaanottanut perintöä kymmenen vuoden kuluessa perittävän kuolemasta, hänen katsotaan laiminlyöneen perinnön vastaanottamisen. Jos kuitenkin toinen perillinen on tehnyt hakemuksen, että perillisen tulee saattaa oikeutensa voimaan tietyn määräajan kuluessa (enintään vuosi), voi oikeus katsoa tämän ajan jälkeen perillisen laiminlyöneen perinnön vastaanottamisen. Kun perinnönsaaja on menettänyt oikeutensa perintöön, menetellään, kuin kyseinen perillinen olisi kuollut, eli lopullinen perinnönsaaja on sijaantuloperillinen.⁴⁰

Lahjaverotuksen osalta verovelvollisella on mahdollisuus esimerkiksi lahjanluonteisiin luovutustoimiin, lahjan pilkkomiseen, verovapaisiin lahjoihin, ennakkoperintöön, korottomaan velkaan ja pidättämään oikeudet lahjoitettuun varallisuuteen. Vaikka kauppa olisi alihintainen, riittää että kauppahinta ylittää 3/4 käyvästä hinnasta. Tällöin verovapaaksi muodostuu 25 prosenttia omaisuuden arvosta.⁴¹

Aktiivisella verosuunnittelulla on siis mahdollista pienentää perintö- ja lahjaverorasitusta. Kaikilla ei kuitenkaan ole siihen mahdollisuutta. On todettu, että verosuunnittelu on helpompaa varakkaampien henkilöiden kohdalla, kuin keski- ja pienituloisten kohdalla, koska varakkaammat henkilöt pystyvät esimerkiksi antamaan lahjoja suunnitellusti pitkällä aikavälillä lahjansaajan joutumatta välttämättä lainkaan niistä verovelvollisiksi. Kun taas keski- ja pienituloisten varallisuus koostuu pääasiallisesti omasta asunnosta,

³⁷ PK 17:1.2 §

³⁸ PK 17:2a §

³⁹ Puronen 2015: 108

⁴⁰ PK 16:1–3 §

⁴¹ Myrsky 2012

eivätkä he siten pysty hyödyntämään vastaavanlaisia mahdollisuuksia.⁴² Kiinnostuksen perintöverosuunnitteluun on kuitenkin todettu lisääntyvän myös ns. tavallisten veronmaksajien keskuudessa. Viime aikoina käydyt keskustelut perintö- ja lahjaverotuksesta ovat herättäneet yhä enemmän kysyntää verosuunnittelua kohtaan. Veronmaksajien keskusliiton verojuristi Tuomo Lindholm kertoo saavansa päivittäin perintöverosuunnitteluun liittyviä yhteydenottoja.⁴³

Varallisuuden määrä on yleisesti kasvanut ja sen rakenne on muuttunut monipuolisemmaksi. Monilla suomalaisilla on varallisuutta myös ulkomailla. Vaurastuminen on vaikuttanut myös sisäisiin varallisuuden siirtoihin sekä inter vivos (eläessään) että mortis causa (kuoltuaan). Varallisuuden siirtoja tehdään elinaikana kasvavassa määrin, esimerkiksi lahjoituksina ja alihintaisina luovutuksina sisältäen erilaisia oikeuden pidätysehtoja. Lisäksi järjestelyjä tehdään enemmän myös kuoleman varalta. Järjestelyistä mainittakoon perhe- ja jäämistöoikeudelliset oikeustoimet, joita ovat avioehtosopimukset ja testamentit. Testamentit myöskin suunnitellaan aiempaa huolellisemmin. Myös henkivakuutuksia on alettu käyttää varallisuuden siirron välineinä.⁴⁴

Veron kiertäminen. Verosuunnittelulla pyritään minimoimaan veroja. Minimointiin käytetään yleensä täysin hyväksytyjä toimia, mutta jos esimerkiksi verosuunnittelun päätarkoituksena on verojen välttäminen, katsotaan toimi veron kiertämiseksi. Veron kiertämisen ja verosuunnittelun raja on häilyvä. Lahjoitusten tekeminen perheen jäsenten kesken on täysin hyväksyttävää ja lain mukaista, kunhan lahjojen arvot pysyvät tiettyjen lukujen sisällä.⁴⁵ PerVL 33a §:n mukaan:

”Jos perinnönjakosopimukselle, luovutustoimelle tai muulle perintö- tai lahjaverotukseen vaikuttavalle oikeustoimelle on annettu sellainen oikeudellinen sisältö tai muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, tai jos on ryhdytty muuhun toimenpiteeseen ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että perintö- ja lahjaverosta vapauduttaisiin, on perintö- tai lahjaverotuksessa meneteltävä asian varsinaisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.”

Kyseinen normi säädettiin erityisesti lisääntyneiden lahjaveron välttämiseen tähtäävien järjestelyiden vuoksi. Normin säätämällä ei kuitenkaan vielä pystytty paikkaamaan kaikkia laissa ilmeneviä porsaanreikiä, eikä se edesauttanut kaikkiin veronkiertoon

⁴² Holm & Kerkelä 2014

⁴³ Happonen 2015

⁴⁴ Rabinä 2014

⁴⁵ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 2014

tähtääviin järjestelyihin puuttumista.⁴⁶ Porsaanreikinä voidaan pitää niitä säännöksiä, jotka antavat mahdollisuuden verovapaisiin lahjoihin tai perintöihin⁴⁷.

Perusteltua saattaa olla soveltaa veronkiertosäännöstä sellaisissa puolisoiden tai avopuolisoiden välisissä lahjoituksissa, joissa lahjoittaja joko pidättää lahjoittamaansa omaisuuteen hallintaoikeuden itsellään tai määrää hallintaoikeuden kolmannelle osapuolelle. Koska hallintaoikeus on saajalleen verovapaa, saadaan asianmukaisissa tapauksissa hallintaoikeuden arvo vähentää verotuksessa lahjan arvosta. Hallintaoikeuden pidättämistä voidaan pitää merkittävänä, yksinkertaisena ja usein käytettynä tapana perintö- ja lahjaverotuksen minimoimisessa. Edellä mainitulla toimenpiteellä saatetaan pyrkiä veron kiertämisen tai välttämisen lisäksi myös siirtämään varallisuutta pois velkojien ulottuvilta. Hallintaoikeuden osalta kysymykseksi jää, onko toimenpide ollut todellinen vai onko pääsääntöisenä tarkoituksena ollut veron minimointi pidättämällä hallintaoikeus, jota ei todellisuudessa tulla koskaan käyttämään. Veronkiertotarkoitus tulee kuitenkin pystyä näyttämään toteen tai ainakin se täytyy pystyä päättelemään tapauksen olosuhteista.⁴⁸ Hallintaoikeuden pidättämiseen viitaten voidaan ottaa esimerkiksi tapaus, jossa X lahjoitti puolisolleen muun muassa tiloista omistuksessaan olevan osan, joka oli puolet tiloista. Tuloksena lahjoituksesta lahjansaaja omisti tilat nyt yksin. X pidätti lahjakirjassa itselleen elinikäisen asumisoikeuden asuinrakennukseen, joka sijaitsi toisella tiloista. Lahjoittaja X ja lahjansaaja olivat aviopari, mutta pelkästään tällä perusteella ei voitu soveltaa perintö- ja lahjaverolain 33a §:n veronkiertosäännöstä. X:n pidättämän asumisoikeuden arvo voitiin vähentää lahjansaajan lahjan arvosta.⁴⁹

Kihlakumppanit X ja Y olivat määränneet keskinäisessä testamentissaan, että kun toinen heistä kuolee, eloonjäänyt tulee saamaan täyden hallintaoikeuden kuolleen kumppanin kaikkeen omaisuuteen. Tämän lisäksi eloonjäänyt saa oikeuden käyttää vainajalta jääneet rahavarat ja talletukset omaan elatukseensa tarpeen mukaan. Testamentissa määrättiin edelleen, että kun molemmat ovat kuolleet, tulee X:n jäljelle jäänyt omaisuus menemään yleishyödylliselle säätiölle. X:n kuoltua tämän jäämistöön kuului pankkitalletuksia reilu miljoona markkaa, mutta pankkitalletuksista oli siirretty yhteensä 800 000 markkaa sijoitusrahastoihin. Y ja säätiö olivat testamentin perusteella tehneet sopimuksen, jonka mukaan säätiö saisi sijoitusrahastot omistukseensa Y:n saaden niistä kuitenkin

⁴⁶ Puronen 2015: 457–458

⁴⁷ Myrsky 2012

⁴⁸ Puronen 2015: 474–475

⁴⁹ KHO: 1998: 81

elinaikanaan tuottoa säätiön hänelle suoraan suorittamaa 10 000 markkaa kuukaudessa. Sopimuksessa ei ollut kuitenkaan tehty vuonna 1940 syntyneelle Y:lle varaamaa sijoitusrahastojen tuoton perusteella suoritettavan tuoton tarkistamisesta. KHO katsoi, että sijoitusrahastojen arvo tuli lukea Y:n saamaksi omaisuudeksi testamentin nojalla, josta myös perintövero tulee suorittaa.⁵⁰

2.4 Verolajin kehitys

Ensimmäinen perintö- ja lahjaverolaki säädettiin Suomessa vuonna 1919⁵¹. Tällöin todettiin perintöjen ja lahjojen olevan hyviä kohteita verotulojen lähteeksi. Tätä ennen käytössä oli leimavero, joka poikkesi perintö- ja lahjaverosta siten, että se määräytyi ainoastaan kiinteästä omaisuudesta koostuvasta perinnöstä ja lahjasta.⁵² Vuonna 1921 säädettiin uusi laki⁵³, joka ei juurikaan poikennut ensimmäisestä laista. Tällä hetkellä voimassa oleva perintö- ja lahjaverolaki on säädetty vuonna 1940, jonka jälkeen lakiin on tehty useita muutoksia⁵⁴.

Perintö- ja lahjaveron tuotto jäi alkuvuosina hyvin alhaiseksi. Tuotto oli vuosien 1920 ja 1980 välillä ainoastaan 0,15 ja 0,58 prosentin luokkaa. Tosin tämän lisäksi 1970-luvulle saakka ns. sivuperinnöstä tuli maksaa kunnallisveroa. Sivuperillisiä olivat vainajan veljet ja sisaret ja näiden lapset. Vasta 1990-luvulla verotuotto alkoi kasvaa ja vuoden 2000 jälkeen kasvu kiihtyi.⁵⁵

Vuonna 2004 annettiin lakialoite perintö- ja lahjaverolain kumoamisesta. Aloitetta perusteltiin sillä, että perintöveron suorittaminen saattaa muodostua perijälle ongelmaksi. Syynä tähän on se, että perintövero lankeaa perijälle saantohetkellä huolimatta siitä, aikooko perijä myydä tai pystyykö hän myymään perittyä omaisuutta. Perintöveron suorittamista saattaa myös hankaloittaa perillisen mahdollinen sairaus tai työttömyys, koska nämä syyt eivät tuo helpotusta perintöveron määrään. Jos sen sijaan siirryttäisiin luovutusvoiton verottamiseen perinnön verottamisen sijasta, verotettaisiin perintönä siirtyvää omaisuutta vasta silloin, kun perinnön saaja myy omaisuuden. Perusteluissa

⁵⁰ KHO 21.08.2001/1893

⁵¹ Laki perintö- ja lahjaverosta 85/1919

⁵² Puronen 2015: 1; Niskakangas 2014

⁵³ Perintö- ja lahjaverolaki 292/1921

⁵⁴ Puronen 2015: 1–2

⁵⁵ Niskakangas 2014

vedottiin myös sukupolvenvaihdoksiin, joita aloitteen mukaan tulisi helpottaa, ei pelkästään perintönä tullutta yrittäjäyttä, vaan ulottaa helpotus kaikkiin sukupolvenvaihdoksiin. Tätä pidettiin tärkeänä siksi, etteivät yrittäjät joutuisi sukupolvenvaihdoksen hankaluuden vuoksi lopettamaan yritystoimintaansa tai joutuisi myymään yritystään kilpailijalle alihintaan. Lakialoite kuitenkin kumottiin valiokunnassa.⁵⁶

Vuonna 2008 tuli perintö- ja lahjaverotuksessa voimaan lakiuudistus, jota voidaan pitää merkittävänä pienempien perintöjen saajien kohdalla, sekä leskien ja alaikäisten rintaperillisten kohdalla. Hallitus antoi 17.9.2007 esityksen⁵⁷ perintö- ja lahjaverolakia koskien, jonka pääasiallinen sisältö oli verotettavan perintöosuuden alarajan korottaminen ja puoliso- ja alaikäisvähennyksen reilu korottaminen. Aikaisemmin vähennettävän puoliso- ja alaikäisvähennyksen määrä oli 6 800 euroa. Tätä ehdotettiin korotettavaksi 60 000 euroon. Alaikäisyysvähennyksen määrä ennen lakiuudistusta oli 3 400 euroa, jota ehdotettiin korotettavaksi 40 000 euroon. Samalla alaikäisyysvähennyksen soveltamisalaa tultaisiin rajoittamaan siten, että vähennyksen saa tehdä vain sellainen perinnönjättäjän rintaperillinen, jolla lähinnä on oikeus perinnönjättäjän perintöön. Verotettavaa perintöosuuden alarajaa ehdotettiin korotettavaksi 3 400 eurosta 20 000 euroon. Myös lahjaverotusta ehdotettiin muutettavaksi säätämällä erillinen lahjaveroasteikko. Vuoden 2007 loppuun mennessä perinnöt ja lahjat on verotettu samaa veroasteikkoa käyttäen. Näiden lisäksi ehdotukseen kuului kolmannen veroluokan poistaminen sekä perintö- että lahjaverotuksessa.

Vuoden 2012 alusta perintö- ja lahjaverolakia muutettiin lisäämällä ensimmäisen veroluokan asteikkoihin kokonaan uusi neljäs porrastus, jolloin ylin veroprosentti nostettiin 13 prosentista 16 prosenttiin pesäosuuden tai lahjan osalta, joka ylitti 200 000 euroa (ks. liite 3)⁵⁸.

Vuonna 2013 tulot perintö- ja lahjaverosta nousivat edellisestä vuodesta noin 140 miljoonaa euroa. Tämä johtui kiristyneistä veroperusteista ja myös käsiteltyjen tapausten lukumäärä nousi. Vuonna 2013 tuli voimaan väliaikainen perintö- ja lahjaverolaki, jossa I veroluokassa veroasteikkoon lisättiin viides porrastus. Porrastus koski yli miljoonan euron arvoisia perintöjä ja lahjoja. II veroluokassa säilyi neljä porrastusta, mutta sekä perintö- että lahjaverossa vero kiristyi kolmella prosentilla yli miljoonan euron arvoisten saantojen

⁵⁶ LA 140/2004 vp

⁵⁷ HE 58/2007

⁵⁸ Myrsky 2012

kohdalla.⁵⁹ Tätä perusteltiin pyrkimyksellä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen⁶⁰. Vuonna 2013 verohallinto käsitteli perintö- ja lahjaverotapauksia enemmän kuin vuonna 2012. Vuoden 2012 tapauksista yli 50 prosentin verotus on tapahtunut vuoden 2013 puolella ja tämä siis osaltaan vaikutti verotulojen kasvuun.⁶¹

Vuonna 2013 sai 115 277 rintaperijää perintöjä ja valtiolle kertyi verotuottoja I perintöveroluokasta 322 miljoonaa euroa. Perintöveroluokasta 2 kertyi verotuottoja 194 miljoonaa euroa suorittajina muut, kuin rintaperilliset, joita oli 30 548 henkilöä. Yhteensä perintöverojen tuotto oli näin 516 miljoonaa euroa. Verotuotto lahjaverosta vuonna 2013 oli 133 miljoonaa euroa ja lahjan saajia oli 35 739 henkilöä. Rintaperillisten on todettu saavan lahjoja perintöjä enemmän.⁶²

Vuoden 2014 talousarvioesityksen mukaan tuotto perintö- ja lahjaveron osalta oli arvioitu 630 miljoonaan euroon. Kertymä kuitenkin laski 147 miljoonaa euroa, eli tuotto oli loppujen lopuksi tasan 500 miljoonaa euroa. Verotuspäätösten keskiarvoluvut pysyivät lähes muuttumattomina, joten lasku ei johtunut siitä. Syy löytyy Verohallinnon työjonotilanteesta, jonka tuloksena vuonna 2014 perintö- ja lahjaverotapauksia ehti käsittelyyn noin neljä viidestä vuoteen 2013 verrattuna.⁶³

Vuoden 2015 talousarviossa arvioitiin perintö- ja lahjaveron tuoton olevan 540 miljoonaa euroa. Tuotto nousi kuitenkin huomattavasti talousarviossa ennakoitua suuremmaksi; 630 miljoonaan euroon. Tämä johtui vuoden 2015 tammi–heinäkuun ennakoitua suuremmista verokertymätiedoista, ja lisäksi siihen vaikuttivat elo–joulukuuta koskevat Verohallinnon maksuunpanotiedot.⁶⁴

Alun perin vuoden 2016 talousarvioesityksen mukaan perintö- ja lahjaveron tuotto arvioitiin 710 miljoonaan euroon. Tuotto kuitenkin laski huomattavasti johtuen perintö- ja lahjaverotapauksien käsittelyn huomattavasta hidastumisesta Verohallinnossa vuoden 2016 aikana.⁶⁵

Vuonna 2017 perintö- ja lahjaveron tuoton arvioitiin laskevan veroprosenttien pienentämisen myötä. Tuoton laskua ennustettiin myös, koska perintö- ja lahjaverotusta

⁵⁹ Verohallinto 2014

⁶⁰ Niskakangas 2014

⁶¹ Verohallinto 2014

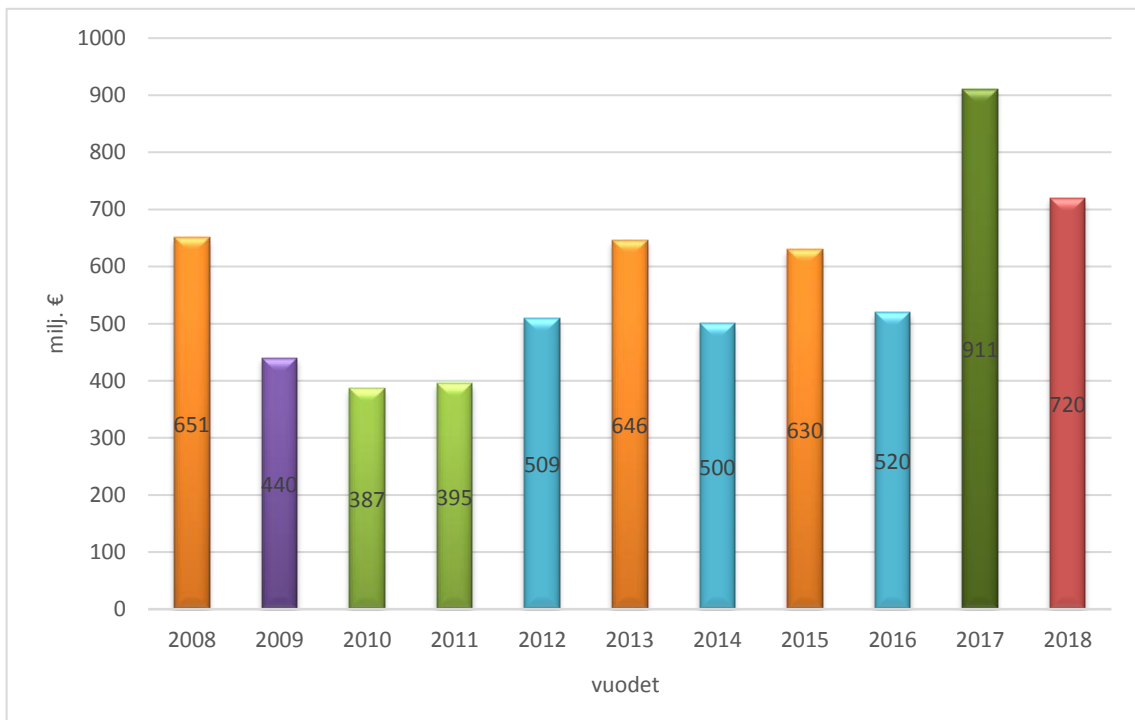
⁶² Holm & Kerkelä 2014

⁶³ Verohallinto 2015

⁶⁴ Valtion talousarvioesitykset

⁶⁵ Valtion talousarvioesitykset

kevennettiin maatalojen ja muiden yritysten sukupolvenvaihdosten edistämiseksi. Vuoden 2017 kertymä kasvoi kuitenkin n. 900 miljoonaan euroon johtuen suurelta osin vuonna 2016 kertyneiden työjonojen purkautumisesta.

Kuvio 1. Perintö- ja lahjaverotuksen tuoton kehitys ja arvioitu kehitys⁶⁶

Vuoden 2018 talousarviossa arvioidaan perintö- ja lahjaveron tuotoksi 720 miljoonaa euroa. Lahjaveron osuudeksi tästä summasta arvioidaan noin 20 %.⁶⁷

Yhtenäistä ja oikeudenmukaista verotuskäytäntöä on pidetty jo vuodesta 1921 tavoitteena perintöverotuksen arvostuksessa. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää kuitenkin samojen periaatteiden noudattamista varallisuuden arvostuksessa koko maassa, verovelvollisten mahdollisuutta ennakoita perintötapahtumien veroseuraamukset ja eri varallisuuslajien arvostuksen samoille periaatteille rakentumista. Henttula⁶⁸ toteaa kuitenkin, ettei edellä

⁶⁶ HE 123/2014, Valtion talousarvioesitykset, Verohallinnon tilastoja 2017

⁶⁷ Valtion talousarvioesitykset

⁶⁸ Henttula 2005: 226–227

mainituista tavoitteista huolimatta yhtenäistä verotuskäytäntöä ole muodostunut johtuen luultavasti siitä, etteivät tavoitteet kaikin puolin ole samansuuntaiset.

2.5 Viimeisimmät lakimuutokset

15.9.2014 hallitus antoi esityksen⁶⁹ perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta. Esityksen pääasiallisena sisältönä oli veroasteikkojen tarkistaminen korottamalla jokaisen asteikon portaassa veroprosenttia yhdellä prosenttiyksiköllä. Tämän lisäksi säädettäisiin pysyväksi ylimmän portaan, yli 1 000 000 euron suuruisiin perintöihin ja lahjoihin sovellettava korotettu veroprosentti, joka vuosiksi 2013–2015 säädettiin väliaikaiseksi. Tämä kuuluu osana valtioneuvoston vuonna 2014 antamaan julkisen talouden suunnitelmaan vuosia 2015–2018 koskien⁷⁰. Kyseisten muutosten arvioidaan lisäävän perintö- ja lahjaverosta kertyvää tuottoa noin 50 miljoonaa euroa vuosittain.⁷¹

Hallitus antoi 17. helmikuuta 2015 esityksen⁷² perintö- ja lahjaveron 56 §:n muuttamisesta. Esitys koskee pääasiassa maksuaikaa silloin, kun yritysten sukupolvenvaihdostilanteessa perintö- tai lahjaveron maksuajaksi on myönnetty pidennystä. Maksuaikaa ehdotettiin pidennettäväksi nykyisen viiden vuoden sijasta seitsemään vuoteen. Maksuaika on koroton. Esitys kuitenkin muuttui eduskuntakäsittelyn aikana ja maksuaikaa pidennettiin lopulta kymmeneen vuoteen. Veron maksuajan ollessa pidempi kuin viisi vuotta, vero vanhentuu, kun kymmenen vuotta on kulunut veron määräämisvuoden jälkeisen vuoden alusta. Tämä poikkeaa verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain⁷³ 20 §:stä. Kyseiset muutokset tulivat voimaan 1.6.2015.

Viimeisimmät lakiuudistukset perintö- ja lahjaverolakiin tulivat voimaan 1.1.2017, jolloin muun muassa verotusta kevennettiin veroasteikkojen kaikissa portaissa. Perintöveron ensimmäisessä veroluokassa veroprosenttia pienennettiin jokaisessa portaassa yhdellä prosentilla. Toisessa veroluokassa veroprosentteja pienennettiin ja verokevennyksen lisäksi toisen perintöveroluokan toiseksi ylimmäksi portaaksi lisättiin

⁶⁹ HE 123/2014

⁷⁰ VaVM 6/2014 vp-VNS 4/2014 vp

⁷¹ HE 123/2014

⁷² HE 364/2014

⁷³ Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 706/2007

200 000 – 1 000 000, jolloin ylimmäksi portaaksi jää ensimmäisen veroluokan tavoin 1 000 000 -.⁷⁴

Lahjaverotusta muutettiin siten, että pienin verotettava määrä nousi nykyisestä 4 000 eurosta 5 000 euroon. Veroprosentteja pienennettiin myös lahjaverotuksessa ja verotettavien osuuksien määriin tuli joitakin muutoksia.⁷⁵ Yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseksi kevennykset painotettiin ensimmäisen veroluokan lahjaveroasteikkoon.⁷⁶

Sukupolvenvaihdoksiin liittyen myös tuloverolain luovutusvoittoverotusta koskeviin säännöksiin tuli muutoksia. TVL 47 §:n mukaan:

”Vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Hankintameno lasketaan kuitenkin lahjoittajan hankintamenoista, jos lahjansaaaja luovuttaa saamansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi. Luovutettaessa edellä tarkoitetun ajan jälkeen vastikkeetta saatu maatila tai muu yritys tai sellaisen osa, johon on sovellettu perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 55 §:ssä tarkoitettua huojennusta, huojennetun omaisuuden hankintamenoa käytetään sitä arvoa, joka on laskettu perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 2 momentin mukaisesti. (21.12.2016/1321)”

Perintö- ja lahjaverolakia muutettiin myös siten, että perittävän kuoleman johdosta maksettavan vakuutuskorvauksen ja siihen verrattavan taloudellisen tuen osittainen verovapaus poistettiin. Nyt PerVL 7 a § kuuluu:

”Siltä osin kuin vakuutuskorvaus tai taloudellinen tuki on tuloverotuksessa veronalaista tuloa, se on kuitenkin perintöverosta vapaa.”

Menettelyssä noudatetaan kuitenkin vuoden siirtymäaikaa eli vanhoja säännöksiä sovelletaan yhden vuoden ajan uuden lain voimaantulon jälkeen. Veropohjan laajennuksesta kertyvä lisätuotto tullaan käyttämään veroasteikkojen kevennykseen.⁷⁷

Aikaisemmin perinnönjättäjän puoliso on saanut vähentää veronalaisesta perintöosuudestaan puoliso vähennyksenä 60 000 euroa. Myös tähän tuli muutos 1.1.2017 ja puoliso vähennyksen määrää korotettiin 90 000 euroon. Samalla myös alaikäisyysvähennystä korotettiin 40 000 eurosta 60 000 euroon.

⁷⁴ PerVL: 14 §

⁷⁵ PerVL: 19 a §

⁷⁶ HE 175/2016

⁷⁷ HE 175/2016

Alaikäisyysvähennykseen on oikeutettu perinnönjättäjän perillinen suoraan alenevassa polvessa, jolla oli perinnönjättäjän kuolinhetkellä oikeus periä perinnönjättäjä ja joka sillä hetkellä ei ollut täyttänyt 18 vuotta. Perillinen saa vähentää perintöosuudesta 60 000 euron alaikäisyysvähennyksen. Sama oikeus on myös ottolapsisuhteessa olevilla.⁷⁸

Perintö- ja lahjaverolakiin lisättiin myös säännös siitä, että jatkossa perintöveroa ei enää peritä ulosottoteitse, mutta ajalta peritään kuitenkin normaali viivästyskorko. PerVL 52 §:ään lisätty 3 momentti kuuluu:

”Maksamatta olevaa perintöveroa, sen korotusta ja viivästysseuraamusta ei kuitenkaan peritä ulosottoteitse eikä niiden perusteella haeta verovelvollisen asettamista konkurssiin eikä tietoa niistä merkitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) säädettyyn verovelkarekisteriin ennen kuin kaksi vuotta on kulunut veron ensimmäisestä eräpäivästä.”

Perintö- ja lahjaverolakia sovelletaan tapauksiin, joissa verovelvollisuus on alkanut lain tultua voimaan. Perintöveron perimistä koskeva säännös tuli voimaan kuitenkin vasta 1. marraskuuta 2017 ja tätä sovelletaan myös niissä tilanteissa, kun verovelvollisuus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa ja jos veron ensimmäinen eräpäivä on 1. marraskuuta tai sen jälkeen.⁷⁹

⁷⁸ PerVL: 12 §

⁷⁹ PerVL: 52 §

3. SUOMEN VEROJÄRJESTELMÄ

3.1 Verotuksesta yleisesti

Verotuksen pääasiallisena tehtävänä on tulojen tuottaminen julkiselle sektorille kattamaan julkiset menot ainakin pitkällä tähtäimellä. Eniten verottavaa järjestelmää ei kuitenkaan välttämättä voida katsoa parhaimmaksi järjestelmäksi. Knuutisen mukaan ”*verotuksen perimmäisenä tarkoituksena ei ole ehkä kuitenkaan maksimoida valtion verotuloja, vaan pikemminkin kysymys on siitä, miten niiden välityksellä optimoidaan yhteiskunnallista hyvinvointia*”. Tulojen tuottaminen ei tavoitteesta huolimatta ole sujunut suunnitelmien mukaan, vaan valtio ja kunnat ovat velkaantuneet. Tämä ei kuitenkaan johdu vähäisistä verotuloista, vaan paremminkin liian suurista menoista yksityisen sektorin kantokykyyn nähden. Tämä johtaa tulevaisuudessa siihen, että velkojen lyhennykset ja korot tullaan rahoittamaan uudella velalla tai veroilla.⁸⁰

Verovelvollisiksi luetaan kaikki henkilöt, jotka asuvat Suomessa sekä yritykset ja yhteisöt, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa Suomessa. Veronsaajia puolestaan ovat valtio, kunnat, Kela, Metsäkeskukset sekä evankelisluterilaiset ja ortodoksiset seurakunnat. Verolait valmistelee valtiovarainministeriö ja verotuksen toimeenpanosta vastaavat verohallinto ja tulli. Ajoneuvoveron perii Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi ja Metsänhoitoyhdistykset perivät lakisääteisen metsänhoitomaksun.⁸¹

Verot jaotellaan välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömiin veroihin luetaan suoraan verovelvollisen maksettavaksi tulevat verot ja verojen määriin vaikuttavat verovelvollisen tulot. Esimerkiksi valtion tulovero on välitön vero. Välilliset verot sen sijaan vyörytetään muodolliselta verovelvolliselta eteenpäin seuraavan kuluttajaportaan maksettavaksi. Välilliset verot ovat yleensä kuluttajaveroja, joiden maksaja on tuotteen lopullinen käyttäjä. Esimerkkinä välillisistä veroista voidaan mainita arvonlisävero, jonka kuluttaja maksaa tuotteen tai palvelun hintaan sisällytettynä kaupan yhteydessä.⁸²

⁸⁰ Knuutinen 2017: 32–33

⁸¹ Valtiovarainministeriö

⁸² Määttä 2007; Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 2011

3.2 Hyvän verojärjestelmän piirteet

Verojärjestelmän voidaan katsoa olevan monimutkainen kokonaisuus, jonka arvioiminen pelkästään hyväksi tai huonoksi on hankalaa. Tämä johtuu siitä, että erilaisia arviointikriteerejä on useita; verojärjestelmää arvioidaan tehokkuuden ja oikeudenmukaisuuden kannalta. Näiden lisäksi verojärjestelmän pitäisi olla hallinnollisesti toimiva ja yksinkertainen. VATT⁸³ tiivistää verojärjestelmältä vaadittavat ominaisuudet: *”Hyvä verojärjestelmä jakaa verorasituksen oikeudenmukaisesti, vaikuttaa taloudenpitäjien käyttäytymiseen mahdollisimman vähän ja on lisäksi yksinkertainen ja helppo panna toimeen”*. Se, millaiseksi hyvä verojärjestelmä arvioidaan, ei kuitenkaan aina kohtaa verotukselle asetettavien tavoitteiden kanssa. Verojärjestelmäämme tulee muutoksia jatkuvasti. Muutoksilla ei kuitenkaan pystytä takaamaan entistä parempaa kokonaisuutta.⁸⁴

3.2.1 Tehokkuus

Verojärjestelmän arvioinnissa tärkeä kriteeri on hallinnollinen tehokkuus. Verotulot tulisi pystyä keräämään kohtuullisin kuluin ja mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Verojärjestelmän voidaan katsoa aiheuttavan sitä vähemmän kuluja mitä yksinkertaisempi ja tehokkaampi se on. Rahallisia kustannuksia verohallinnolle aiheuttaa muun muassa verovalvonta, verojen määrääminen ja periminen. Muihin kustannuksiin voidaan lukea myös verovirkailijoiden verotusmenettelyyn käyttämä aika.⁸⁵

Neutraali verotus mielletään tehokkaaksi verotukseksi. Täysin neutraali verotus olisi ihanteellisin. Verotuksella ei tuolloin olisi vaikutusta verovelvollisen päätöksentekoon eikä se ohjailisi lainkaan verovelvollisen valintoja. Käytännössä saattaa olla mahdotonta päästä täysin neutraaliin järjestelmään, mutta sitä on kuitenkin aiheellista tavoitella kansantalouden pitkän aikavälin kasvua ajatellen.⁸⁶

Tehokkuus on tässä laaja käsite ja riippuu näkökulmasta ja rajauksista. Tehokkuutta voidaan määritellä myös sen mukaan, millaisia vaikutuksia verotuksella on verovelvollisten käyttäytymiseen.⁸⁷ Koska verotus aiheuttaa taloudellisia käyttäytymisvaikutuksia, neutraalilla verotuksella pyritään vähentämään ohjailua. Kun veropohja on laaja ja veroaste matala, on vääristävä käyttäytymisvaikutus pienempi kuin

⁸³ Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2013

⁸⁴ Myrsky 2013

⁸⁵ Myrsky 2013

⁸⁶ Valtiovarainministeriö 2017

⁸⁷ Knuutinen 2014

jos veropohja olisi kapea ja veroaste korkea. Tästä johtuen myös mahdollisuudet veronkiertoon, verosuunnitteluun ja veroarbitraasiin ovat pienemmät.⁸⁸ ”Veroarbitraasilla tarkoitetaan järjestelyjä, joiden avulla verovelvollinen pyrkii hyötymään taloudellisten transaktioiden erilaisesta kohtelusta verotuksessa. Verolainsäädännön monimutkaisuus synnyttää verovelvollisille kannustimia uudelleen järjestellä transaktioita tavalla, joka minimoi niistä aiheutuvat verot”⁸⁹. Kun verotus on neutraalia, verovelvolliset eivät tee valintoja verotukseen liittyvien seikkojen perusteella, vaan taloudellisten seikkojen perusteella. Jos verojärjestelmällä on vääristävä vaikutus, se aiheuttaa tehokkuustappioita, eli hyvinvointitappioita. Tämä tarkoittaa tulosta, joka syntyy, kun verotuksen yhteiskunnalle aiheuttamasta taloudellisesta tappiosta vähennetään verotulot. Erotuksen pitäisi jäädä mahdollisimman pieneksi.⁹⁰

3.2.2 Oikeudenmukaisuus

Puhuttaessa oikeudenmukaisuudesta verotuksen yhteydessä, sillä tarkoitetaan verotaakan jakautumisesta veronmaksajien kesken.⁹¹ Lähtökohtaisesti oikeudenmukaisuus tarkoittaa samankaltaisten ja samanlaisten tapausten kohtelemista samalla tavalla ja erilaisten eri tavalla. Tapausten määrittelyminen samanlaisiksi ja erilaisiksi on kuitenkin hankalaa ja olemassa on useita oikeudenmukaisuuskäsityksiä. On mahdotonta määrittellä oikeudenmukaisuutta objektiivisesti, koska oikeudenmukaisuus -käsitteen sisällön selittää määrittelijänsä näkökulma. Oikeudenmukaisuuskäsityksiä on olemassa useita eikä mitään niistä voida asettaa muiden yläpuolelle. Jokaisen veronmaksajan tulisi kuitenkin osallistua hallinnon ylläpitämiseen parhaan kykynsä mukaan. Tässä kyky on suoraan suhteessa veronmaksajan tuloihin.⁹²

Oikeudenmukaisuutta voidaan verotuksessa tarkastella *vertikaalisen* ja *horisontaalisen* oikeudenmukaisuusperiaatteen näkökulmasta. *Vertikaalinen* oikeudenmukaisuusperiaate pyrkii yhteen keskeisimpänä pidettyyn yhteiskunnalliseen tavoitteeseen, eli oikeudenmukaiseen tulonjakoon. Käytännössä tämä toteutetaan progressiivista veroasteikkoa käyttämällä, joka tasoittaa eri tuloisten verovelvollisten välisiä suhteita. Progressiivisuutta voidaan pitää kohtuullisena ottaen huomioon sen, että suurituloiset omaavat maksukykyä pienituloisia enemmän. *Horisontaalisen* oikeudenmukaisuusperiaatteen painopiste on veronmaksajan asemassa. Periaatteen mukaan veronmaksajia, jotka ovat samassa taloudellisessa asemassa, käsitellään

⁸⁸ Myrsky 2013; Valtiovarainministeriö 2017

⁸⁹ Valtiovarainministeriö 2017

⁹⁰ Myrsky 2013, Valtiovarainministeriö 2017

⁹¹ Knuutinen 2017: 40

⁹² Myrsky 2013; Knuutinen 2017: 34

verotuksellisesti yhtäläisesti tulojen lähteestä riippumatta. Oikeudenmukaisuutta tarkastellaan näin yhtä suurten tulojen ja varallisuuden omaavien veronmaksajien kesken. Veroasteeseen ei pidä vaikuttaa verojärjestelmän kannalta epäolennaiset seikat, kuten sukupuoli tai muut syntyperäiset seikat. Sen sijaan huomioon otetaan seikat, jotka vaikuttavat verovelvollisen maksukykyyn verrattaessa muihin verovelvollisiin. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että verovelvollisella on mahdollisuus saada verovähennyksiä tilanteesta riippuen.⁹³

3.2.3 Oikeusvarmuus

Oikeusvarmuuden toteutuminen katsotaan oikeuden eli verotuksen lakisidonnaisuuden ja oikeudellisten muotojen tehtäväksi⁹⁴. Siten verovelvollisen kannalta katsottuna verojärjestelmän tärkeänä ominaisuutena voidaan pitää oikeusvarmuutta ja sen ennustettavuutta. Verovelvollisen tulee etukäteen tietää verotukseen vaikuttavat tekijät. Ennustettavuus mahdollistaa taloudellisesta käyttäytymisestä aiheutuvan verokohtelun arvioinnin tulevaisuudessa vaikuttaen samalla kotitalouksien ja yritysten sillä hetkellä tehtäviin päätöksiin. Se on myös erityisen tärkeä pitkän aikavälin päätöksiä ajatellen. Ennustettavuuden säilyminen vaatii veropolitiikan jatkuvuutta, joka tulisi ottaa huomioon verouudistuksia tehtäessä.⁹⁵

3.2.4 Muita piirteitä

Verojärjestelmän tulee huomioida myös ulkoisvaikutukset. Ulkoisvaikutuksia syntyy markkinoiden toiminnan tuloksena. Verotuksella on mahdollista ohjailta kuluttajan ja tuottajan käyttäytymistä näissä tilanteissa. Positiivisena ulkoisvaikutuksena mainittakoon esimerkiksi yksityisen yrityksen tutkimustoiminta, joka saattaa lisätä tuottavuutta muuallakin taloudessa. Tällaista tutkimustoimintaa saatetaan markkinoilla syntyvien kannustimien puuttuessa tukea julkisin varoin.⁹⁶

Verojärjestelmän läpinäkyvyys on myös olennaista. Läpinäkyvyyteen ja selkeyteen vaikuttavat kuitenkin negatiivisesti verotuksen monet poikkeukset ja vähennykset. Samalla myös veropohja pienenee. Saavuttaaksemme saman verotulon on myös veroasteita nostettava. Veroasteiden nousu puolestaan aikaansaa verotuksesta aiheutuvien vääristymien kasvun.⁹⁷

⁹³ Myrsky 2013, Valtiovarainministeriö 2017

⁹⁴ Knuutinen 2017: 37

⁹⁵ Myrsky 2013; Knuutinen 2017: 34

⁹⁶ Myrsky 2013

⁹⁷ Myrsky 2013

Verojärjestelmältä vaadittavat ominaisuudet tukevat toinen toistaan, kuten esimerkiksi yksinkertaisuus, joka on sidoksissa tehokkuuteen ja ratkaisujen ennustettavuuteen. Yksinkertaisuus verotuksessa mahdollistaa verovelvollisille verotuksen vaikutuksen arvioimisen.⁹⁸

Verojärjestelmän on myös oltava sopusoinnussa muiden valtioiden verojärjestelmien kanssa. Tämä edellyttää toimivaa verosopimusverkostoa ja myös verojärjestelmien rakenteellista samankaltaisuutta maiden välillä.⁹⁹ Lisäksi tulee huomioida verojärjestelmän kilpailukyky. Viime vuosina on keskusteltu verokilpailusta ja veropohjan turvaamisesta. Vuonna 2013 OECD aloitti BEPS -hankkeen (Base Erosion and Profit Shifting), joka koskee voittojen siirtoja ja erityisesti veropohjan rapautumista, jonka monikansallisten yritysten verosuunnittelu aiheuttaa. Hanke pyrkii turvaamaan kansallisia verotuloja ja yhdistämään verotuksen arvon muodostukseen ja taloudelliseen aktiviteettiin. Lähtökohtaisesti tulon verottaminen tapahtuu siellä, missä tulos on syntynyt.¹⁰⁰

Lainkaan vähäpätöisenä ei voida pitää verojärjestelmän hyväksyttävyyttä, eli legitimitettä. Legitimitetikriisin syntymisen estävät toimiva ja normaali poliittinen demokratia. Verojärjestelmän uskottavuus ja toimintakyky kärsivät, jos verovelvolliset pitävät järjestelmää epäoikeudenmukaisena. Tästä saattaisi seurata aggressiivista verosuunnittelua, veronkiertoa ja äärimmäisyyksiin mentäessä jopa verokapina.¹⁰¹

3.3 Perintö- ja lahjaveron tehtävät

Muiden verolajien tavoin myös perintö- ja lahjaveron keskeinen tehtävä on fiskaalinen, eli valtion varaintarpeen tyydyttäminen. Verotulot menevät kokonaisuudessaan valtiolle. Vaikka perintö- ja lahjaveron osuus valtion tuloista on suhteellisen pieni, on vero kuitenkin tarkoituksenmukainen optimaalista verojärjestelmää ajatellen.¹⁰² Fiskaalista tavoitetta voidaan pitää kuitenkin monivivahteisena asiana. Koska verotuloja kannetaan monista eri lähteistä, vältetään yksittäisten verojen nouseminen liian korkeaksi.

⁹⁸ Knuutinen 2017: 35

⁹⁹ Myrsky 2013

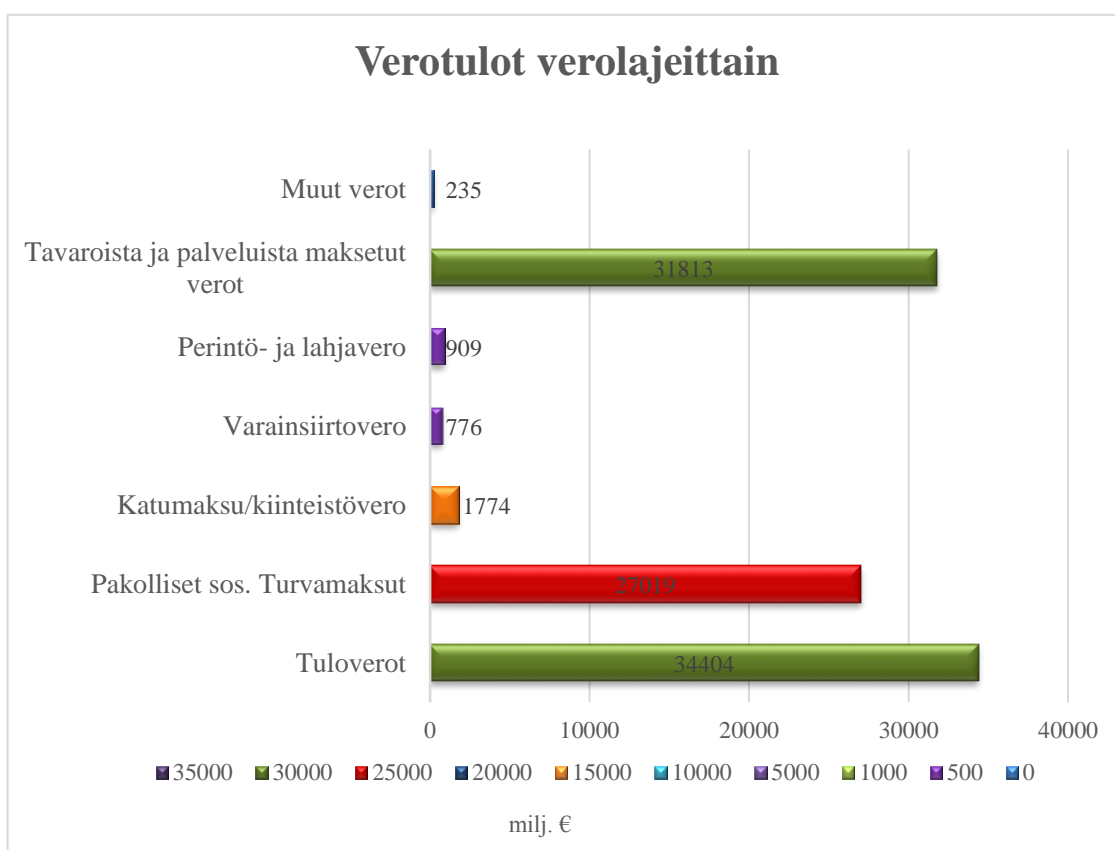
¹⁰⁰ Valtiovarainministeriö 2017

¹⁰¹ Myrsky 2013

¹⁰² Puronen 2015: 6–7

Kohtuullisella veron tasolla ehkäistään myös epäasianmukaisiin verontorjuntatoimenpiteisiin ryhtyminen.¹⁰³

Lahjaveron olemassaolon perustelu on helppoa. Lahjavero täydentää perintöveroa ja sitä pidetään välttämättömänä perintöveron kiertämisen ehkäisemiseksi. Ellei lahjaveroa olisi, perintövero pystyttäisiin täysin välttämään lahjoittamalla omaisuus perijälle ennen perittävän kuolemaa.¹⁰⁴ Lahjaveron olemassaolo hankaloittaa myös ulosottopakoiluun ryhtymistä¹⁰⁵.

Kuvio 2. Suomen verokertymät 2017¹⁰⁶

¹⁰³ Määttä 2007

¹⁰⁴ Puronen 2015: 10

¹⁰⁵ Valtiovarainministeriö 2010

¹⁰⁶ Veronmaksajat 2018

Vuonna 2017 Suomelle kertyi veroista ja veronluonteisista maksuista yhteensä noin 97 miljardia euroa. Verojen ja pakollisten sosiaaliturvamaksujen kerääjinä toimivat valtio, kunnat ja sosiaaliturvarahastot.¹⁰⁷ Perintö- ja lahjaveron osuus koko verotuloista on pieni, vain noin yksi prosentti, mutta se ei silti tarkoita, etteikö perintö- ja lahjavero olisi tärkeä osa verojärjestelmäämme.¹⁰⁸ Prosenttiluku on kuitenkin maailmanlaajuisesti korkeimpia¹⁰⁹.

Perintö- ja lahjaveron peruste ei ole pelkästään fiskaalinen. Kun tuotosta on vähennetty verotuskustannukset, jää veron nettotuotto pieneksi. Fiskaalisen tavoitteen lisäksi ovat olemassa jakopoliittiset tavoitteet, joilla pyritään sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Tällä tarkoitetaan liiallisen vallan keskittymisen estämistä, eli pyritään hajauttamaan varallisuutta ja siten kaventamaan tulo- ja varallisuuseroja.¹¹⁰ Tämä näkyy erityisesti perintö- ja lahjaveron progressiivisuutena, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että veroprosentti kasvaa asteittain perinnön tai lahjan arvon kasvaessa. Verotuksessa pyritään oikeudenmukaisuuteen, joten verorasituksen tulisi jakaantua kansalaisten kesken niin, että se koetaan oikeudenmukaiseksi. Tällä pyritään myös yhdenvertaisuuteen, eli siihen, että yhteiskunnassa kaikilla olisi elämänkaaren alkuvaiheessa samanvertaiset mahdollisuudet aloittaa taloudellinen toiminta¹¹¹. Ihmisillä on kuitenkin erilaisia käsityksiä oikeudenmukaisuudesta, joten joudutaan miettimään oikeudenmukaisuutta yleisenä käsitteenä. Tätä voidaan avata selkeämmin käyttämällä oikeudenmukaisuuskäsityksen vastakohtaa, epäoikeudenmukaisuutta. Verotus muodostuu epäoikeudenmukaiseksi, kun verorasitus on liiallinen verovelvollisen taloudelliseen asemaan ja maksukykyyn nähden. Verotuksessa tulee myös ottaa huomioon tavoitteiden tehokas saavuttaminen kustannustehokkaasti ilman että kansalaisten oikeusturva tai taloudellinen toiminta vaarantuu.¹¹²

3.3.1 Tuloveron täydentäjä

PerVL 9.5 §:n mukaan:

”Kuolinpesälle tai verovelvolliselle tulevasta omaisuudesta vähennetään tuloverolain 36 §:n 2 momentin (”Edellä 34 a §:ssä tarkoitettuun eläkevakuutukseen liittyvään kuolemanvaravakuutukseen perustuva vakuutuskorvaus on kuitenkin edunsaajan tai, jos edunsaajaa ei ole määrätty,

¹⁰⁷ Veronmaksajat 2018

¹⁰⁸ Ropponen 2015

¹⁰⁹ Linnakangas 2014

¹¹⁰ Niskakangas 2014; Puronen 2015: 9–10

¹¹¹ Linnakangas 2013

¹¹² Puronen 2015: 5–6

kuolinpesän veronalaista pääomatuloa eläkevakuutuksen säästömäärään asti.”) tai 34 a §:n 7 momentin (“Säästäjän tai muun varoihin oikeutetun kuoltua säästövarat luetaan kuolinpesän tai testamentinsaaajan veronalaiseksi pääomatuloksi kuolinpäivän mukaisesta arvosta.”) nojalla tuloksi luetusta vakuutuskorvauksesta tai pitkäaikaissäästämissopimuksen säästövaroista menevä vero.

Perintö- ja lahjaveroa pidetään tuloveron täydentäjänä, erityisesti siinä tapauksessa, kun vakautetun tulon, eli varallisuuden tuottaman tuoton verotusta ei toteuteta tyydyttävästi. Tämä seikka puolestaan riippuu yhteiskunnan arvopohjasta. Perintö- ja lahjavero toimii tuloveron täydentäjänä myös estämällä pimeiden tulojen verovapauden.¹¹³ Näin perintö- ja lahjaverotuksessa ilmenee verotusmenettelylain 30 §:ssä säädetyn selvittämättömän omaisuudenlisäyksen verotuksen kaltaisia piirteitä.¹¹⁴

3.3.2 Varallisuusveron korvaaja

Perintö- ja lahjaverotus kuuluvat osana pääomaverotuksen kokonaisuuteen. Tähän kuuluvat myös myyntivoittoverotus, osinkoverotus ja varallisuusverotus. Vuonna 1918 Suomen itsenäistyttyä otettiin verojärjestelmässä käyttöön yleinen varallisuusvero. Sen tarkoitus oli erityisesti täydentää tuloveroa. Myös varallisuusveron verokanta oli progressiivinen. Kyseiset verotulot olivat valtiolle hyvin merkittäviä; varallisuusveron osuus oli 1920 ja 1930-luvuilla koko valtion tulo- ja omaisuusveron tuotosta 20–30 prosenttia. 1960-luvulla varallisuusveroon tehtiin perusteellinen uudistus, jonka vuoksi verotuotot alkoivat pienentyä. Varallisuusvero poistettiin osakeyhtiöiltä 1960-luvulla ja tämän johti veron hiipumiseen. Varallisuusverotusta alettiin lieventää vähitellen ja 2000-luvulla sen tuotto oli kutistunut nimelliseksi. Varallisuusveroa kuitenkin korotettiin väliaikaisesti vuodeksi 1976, jolloin vero ulotettiin myös yhteisöihin.¹¹⁵

Vuonna 2005 hallitus antoi esityksen¹¹⁶, jonka pääasiallisena sisältönä oli varallisuusverolain kumoaminen. Vähäisten verotulojen ja veropohjan aukollisuuden vuoksi varallisuusvero poistettiin vuonna 2006 käytöstä kokonaan ja tarkoituksena oli jatkossa kohdistaa vero tuottoon puhtaan omistuksen sijasta¹¹⁷. Kun varallisuusvero poistui käytöstä, kasvoi perintöverotuksen rooli osana verojärjestelmäämme¹¹⁸.

¹¹³ Linnakangas 2013

¹¹⁴ VML 1995/1558

¹¹⁵ Linnakangas 2013; Linnakangas 2014

¹¹⁶ HE 144/2005

¹¹⁷ Määttä 2007: 37

¹¹⁸ Myrsky 2012

Varallisuusverolain kumoamisen yhteydessä perintöverotuksen käyvän arvon periaatteelle rakentuva yleinen arvostamissäännös sisällytettiin PerVL 9 §:ään.¹¹⁹

3.3.3 Luovutusvoittoveron täydentäjä

Luovutusvoittovero täydentää osana tuloverotusjärjestelmää muuta pääomatuloverotusta. Perintöveron suhdetta luovutusvoittoveroon voidaan pitää tärkeänä, koska ne määräävät yhdessä omaisuuden arvonnousun verotuksen. Luovutusvoittovero ja perintövero toimivat kuitenkin eri tavoin: omaisuuden arvonnoususta lankeaa luovutusvoittovero, ja perintövero lankeaa tietyn alarajan ylitettyä omaisuuden koko arvosta. Omaisuuden vaihtaessa omistajaa perinnön muodossa tarvitaan perintövero, että omaisuuden arvonnousu saadaan verotetuksi. Pääoman tuotto voi olla arvonnousulle vaihtoehtoisesti myös osinkovirtaa. Tämä seikka jää monesti huomioimatta. Luovutusvoittoverotuksen tehtävää täyttäessään kohdistuu perintöverotus myös osinkovirtaan. Näistä seikoista johtuen perintövero ja luovutusvoittovero eivät voi täysin korvata toinen toistaan.¹²⁰

Koska Suomessa noudatetaan epäjatkuvuusperiaatetta, ei perinnön saajan verotukselliseen asemaan luovutusvoittoverotuksessa vaikuta perittävän varallisuuden edellisen omistajan asema. Käytännöllisesti katsoen tämä tarkoittaa sitä, että perinnön saajan hankintameno määräytyy varallisuuden arvon mukaan saantihetkellä. Epäjatkuvuusperiaatteesta seuraa se, ettei arvonnousu edellisen omistajan aikana lukeudu luovutusvoittoverotukseen.¹²¹

3.3.4 Perunkirjoituksen varmistaja

Perintöverotus toimii myös perunkirjoituksen varmistajana, koska perintöverotus perustuu perukirjoihin. Perukirja toimii perustana myös muille jäämistöoikeuteen liittyville toimille. Tästä esimerkkinä se, että perukirjassa mainitsemattomia pankkitalletuksia tai rekisteröityä omaisuutta ei ole mahdollista siirtää perillisille. Tämä järjestelmä toimii siis myös harmaata taloutta vastaan. Perintöverotuksen poistaminen hankaloittaisi perukirjojen tarkastamista, joten tarkastaminen tulisi järjestää jollain toisella tavalla.¹²² PerVL 29 §:n mukaan:

”Perukirja on annettava kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta Verohallinnolle.

¹¹⁹ 1144/22.12.2005

¹²⁰ Eerola & Ropponen 2015

¹²¹ Eerola 2015

¹²² Linnakangas 2013, 2014

Verohallinto voi ilmoittaa käräjäoikeudelle perunkirjoituksen toimittamisen laiminlyönnistä.”

Huolimatta siitä, että yksityisoikeuden puolella perukirjalla on tärkeä merkitys omistussuhteiden selvittämisen ja kirjaamisen kannalta, on perunkirjoitusinstituution ylläpitäminen kuulunut kokonaan verohallinnon tehtäviin jo vuodesta 1994 lähtien. Perintöverotuksesta luopuminen aiheuttaisi myös tämän tehtävän siirtämisen toiselle taholle.¹²³

¹²³ Valtiovarainministeriö 2010

4. HAVAINTOJA PERINTÖ- JA LAHJAVEROTUKSESTA SUOMEN ULKOPUOLELLA

4.1 Maita ilman perintö- ja lahjaveroa

Ensimmäiset perintöverosta luopuneet maat olivat Kanada vuonna 1971 ja Australia vuonna 1979. Kanadassa tämä ei helpottanut perinnönsaajaa, koska perintöverotuksen sijaan langetettiin perityistä pääomahyödykkeistä tulovero. Verotus toteutetaan tällöin niin kuin perittävä olisi luovuttanut ennen kuolemaansa pesään kuuluvan omaisuuden sen käyvästä arvosta.¹²⁴ Lähinaapurimaamme Ruotsi, Viro ja Venäjä eivät kannan perintö- ja lahjaveroa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana perintö- ja lahjaverosta ovat luopuneet Norja, USA, Venäjä, Itävalta, Ruotsi ja Ukraina.¹²⁵

Euroopassa on useita maita, joissa ei enää perintöveroa ole. Entisissä itäblokin maissa, kuten Virossa, Latviassa, Slovakiassa ja Venäjällä tämä johtui siitä, etteivät ihmiset saaneet kommunismivallan aikana omistaa mitään.¹²⁶ Venäjällä perintövero poistettiin vuonna 2005. Venäläisten puhutaan olevan ahkeria veronkiertäjiä, ja varsinkin yritystoiminnassa veronkierto veroparatiisien kautta on yleistä. Pääomaa viedään maasta noin sadan miljoonan dollarin vuosivauhdilla ja maan hallitus on joko kyvytön tai haluton pysäyttämään pääomapakoa.¹²⁷

Länsi-Euroopan maista esimerkiksi Portugali, Ruotsi, Itävalta ja Norja ovat luopuneet perintöverosta¹²⁸. Norjan luopuessa perintöverosta, oman asunnon myyntivoiton verokohtelua päätettiin kiristää¹²⁹. Italiassa on kertaalleen luovuttu perintöverosta vuonna 2001, mutta vero on otettu siellä uudelleen käyttöön vuonna 2007.¹³⁰

Yleisesti ottaen perintö- ja lahjaverot kulkevat käsi kädessä täydentäen toisiaan, mutta on kuitenkin maita, joissa esimerkiksi perintövero on itsenäinen vero. Iso-Britanniassa on käytössä perintövero, mutta ei lahjaveroa. Lisäksi Iso-Britanniassa perintöveroa määrättäessä otetaan huomioon vain seitsemän vuoden sisällä ennen perintötapahtumaa

¹²⁴ Andersson 2011

¹²⁵ Kohonen 2007, Andersson 2010

¹²⁶ Andersson 2010; Linnakangas 2013

¹²⁷ Kiuru 2015

¹²⁸ Linnakangas 2013

¹²⁹ Holm & Kerkelä 2014

¹³⁰ Linnakangas 2013

annetut lahjat. Seitsemää vuotta vanhemmat lahjat perittävältä perijälle jäävät näin kokonaan verottamatta.¹³¹ Britanniassa konservatiivit nostaisivat perintöveron alarajan miljoonaan puntaan, jolloin tämän alle jäävät kuolinpesät jäisivät verottamatta. Tällä pyritään siihen, että perittävän lapset saisivat verotta periä vanhemmiltaan arvokkaankin asunnon.¹³²

Yhdysvalloilla oli ollut aikomuksena luopua perintöverosta laskemalla sitä asteittain vuoteen 2009 asti ja poistaa se vuoteen 2010 mennessä, mutta vero on kuitenkin edelleen käytössä.¹³³ Yhdysvalloissa perintöveroa maksetaan omaisuuden hankintahinnasta, jolloin omaisuuden arvonnousua perittävän elinaikana ei huomioida. Yhdysvalloissa on käytössä jäämistöverot, jonka veroprosentit ovat korkeat, mutta verotus kohdistuu vain suuriin jäämistöihin.¹³⁴

4.2 Ruotsi ja perintö- ja lahjaverotus

Ruotsin varallisuus on suurempi kuin Suomessa, mutta kuitenkin perintöverosta Ruotsin valtiolle on kertynyt huomattavasti vähemmän tuloa, kuin Suomessa. Vuonna 2004 perintö- ja lahjaverosta oli Ruotsissa kertynyt valtiolle noin 2,5 miljardia kruunua, eli 275 miljoonaa euroa. Verotulojen pienehkö määrä johtuu suurelta osin varakkaiden perheiden verosuunnittelusta. He ovat minimoineet perintöveroa muuttamalla ulkomaille ja säästiöimällä omaisuuttaan.¹³⁵

Ruotsissa perintöveroaasteikko oli Suomeen verrattuna todella ankara. Veroluokan 1 veroprosentti saattoi vielä vuoteen 1992 asti kohota 60 prosenttiin ja tämän jälkeenkin 30 prosenttiin. Suomen ja Ruotsin veroasteikkoja ei kuitenkaan voida suoraan verrata keskenään johtuen maiden erilaisista vähennysjärjestelmistä.¹³⁶

2000-luvun alussa Ruotsissa katsottiin perintö- ja lahjaverotuksen uudistaminen tarpeelliseksi. Ajatuksena oli alun perin perintö- ja lahjaverotuksen yksinkertaistaminen, ja mietittiin myös sitä, josko perinnön tai lahjansaajan muut tulot ja varallisuus tulisi ottaa

¹³¹ Andersson 2010

¹³² Larsen, Valpola, Immonen-Seuguenot, Hartikainen, Kiuru & Heikkilä 2015

¹³³ Kohonen 2007

¹³⁴ Eerola 2015

¹³⁵ Holm & Kerkelä 2014

¹³⁶ Henttula 2005: 206

huomioon veroa määrättäessä. Näillä seikoilla on kuitenkin oleellinen vaikutus verovelvollisen maksukykyä mietittäessä.¹³⁷

Ruotsissa aiottiin luopua perintöverosta vuoden 2005 alusta alkaen, mutta suunnitelmiin tuli muutos Aasiassa tapahtuneen tsunamin vuoksi. Perintöveron poistamisen ajankohtaa haluttiin aikaistaa parilla viikolla, että saatiin säästettyä tsunamin seurauksena kuolleiden omaiset perintöverolta. Tämä oli lainsäätäjän myötätuntoinen ele omaisia kohtaan. Loppujen lopuksi siis Ruotsissa luovuttiin verosta kokonaan vuoden 2004 lopulla.¹³⁸

Syynä verotuksen poistamiselle oli veron vaikeuttaminen sukupolvenvaihdoksia perheyriyksissä ja verosuunnittelun huonot mahdollisuudet tietyissä varallisuusluokissa. Näiden lisäksi poistamiseen vaikuttivat alhainen verotuotto, asuntojen korkeat verotustasot ja varojen arvostuksen epäyhtenäisyys.¹³⁹ Lisäksi syynä nähtiin perintöveron joustamattomuus sellaisessa tilanteessa, kun vainajan kuolinhetken jälkeen, jolloin verovelvollisuus on alkanut, tapahtuu esimerkiksi pörssiromahdus, jolloin perityn omaisuuden arvo laskee¹⁴⁰. Myös Ruotsissa perintöverotus oli progressiivista, mutta voimakkaimmin se silti kohdistui keskituloisiin, joilla oli huonommat mahdollisuudet verosuunnitteluun.¹⁴¹

Ruotsissa perintövero on korvattu luovutusvoittoverolla, jonka yleinen määrä on 30 %, mutta oman asunnon myynnistä 22 %. Veroseuraamuksia peritystä omaisuudesta koituu vasta silloin, kun tätä omaisuutta myydään. Oman asunnon myynnistä saatu luovutusvoitto on Ruotsissa huojennettuna luovutusvoittoveron piirissä¹⁴². Joka tapauksessa joko peritty asunto tai oma asunto tulevat olemaan luovutusvoittoveron piirissä. Henkilön myydessä asunnon ja käyttäessään myynnistä saadun tuoton uuden asunnon hankkimiseen, on omasta asunnosta saatu myyntituotto mahdollista jättää osittain verottamatta ja verottamatta jäänyt osuus tullaan hakemuksesta muuttamaan lykkäysmaksuksi (avdrag för uppskovsbelopp).¹⁴³

Ruotsissa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta, joka tarkoittaa perintö- ja lahjaveron puuttuessa sitä, ettei omaisuuden arvonnousua veroteta omaisuuden siirtyessä perintönä tai lahjana perittävältä tai lahjoittajalta saajalle. Jatkuvuusperiaatteen mukaan

¹³⁷ Holm & Kerkelä 2014

¹³⁸ Knuutinen 2017: 226

¹³⁹ Linnakangas 2013; Holm & Kerkelä 2014

¹⁴⁰ Silfverberg 2005

¹⁴¹ Holm & Kerkelä 2014

¹⁴² Vehviläinen 2014

¹⁴³ Holm & Kerkelä 2014

hankintameno, jonka edellinen omistaja on maksanut, siirtyy hankintamenoksi seuraavalle omistajalle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kun omaisuus sitten myydään, täytyy hankintameno mahdollisesti etsiä useampien sukupolvien takaa. Perintö- ja lahjaveron puuttuessa jatkuvuusperiaate tarkoittaa myös sitä, että perinnöt ja lahjat siirtyvät sukupolvilta toisille ilman että omaisuuden arvonnousu tulisi verotetuksi missään vaiheessa. Tosin ennen vuotta 2004, jolloin perintöverotus Ruotsissa poistettiin, aiheutti luovutusvoittoverotuksen jatkuvuusperiaatteen ja perintöverotuksen yhdistelmän, että perittäessä perintövero määräytyi omaisuuden arvon mukaan, mutta kun kyseinen omaisuus joskus myytiin, määrättiin luovutusvoittovero myös aikaisemman omistajan aikana tapahtuneesta arvonnoususta.¹⁴⁴

Ruotsissa perintöveron tilalle otettua luovutusvoiton verotusta on alettua katua tämän tuoman lukitusvaikutuksen vuoksi. Lukitusvaikutuksen voi aiheuttaa perityn yrityksen tai asunnon myyntivoittovero. Perijän ei kannata myydä esimerkiksi perittyä asuntoa, vaikka se kooltaan tai sijainniltaan ei sopisikaan perijän tarpeisiin.¹⁴⁵ Lukitusvaikutus aiheutuu siitä, kun varallisuus pidetään itsellä myymisen sijasta varallisuuden arvonnousun vuoksi, koska näin välttyään arvonnousuun liittyvältä verolta¹⁴⁶.

4.3 Verotuksen vaikutukset maiden välillä

EU-maat saavat vapaasti valita alueellaan sovellettavat perintöihin ja lahjoihin liittyvät verosäännöt. Tästä johtuen verosäännöt eivät aina sovi yhteen muiden maiden verosääntöjen kanssa. Kansainvälisessä perintöverotuksessa on muodostunut kahdenkertainen verotus sekä maiden rajat ylittävien perintöjen diskriminointi. Perintöverotuksen periaatteet poikkeavat eri maiden välillä hyvinkin paljon ja tällöin ongelma syntyy. Sellaisessa tilanteessa, kun perittävä ja perijä asuvat eri maissa, poikkeavat perintöverotuksen periaatteet voivat aiheuttaa omaisuuserän verottamisen useampaan kertaan. Ajateltaessa asiaa maiden tasolla, ei moninkertaista verotusta pidetä merkittävänä asiana, mutta henkilötasolla asia on toinen, koska vero voi nousta

¹⁴⁴ Eerola 2015

¹⁴⁵ Mietteitä verotuksesta 1/2 Perintöverotus 2014

¹⁴⁶ Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2013

yksittäisen henkilön kohdalla ylivoimaisen korkeaksi. Poikkeavat periaatteet voivat saada aikaan myös sen, ettei perittyä omaisuutta veroteta lainkaan.¹⁴⁷

Kahdenkertaiseen verotukseen liittyvä ristiriita ratkaistiin 9.3.2015 annetulla KHO:n päätöksellä. Perittävä, joka oli omistanut omaisuutta Espanjassa, oli kuollessaan asunut Suomessa. Perittävältä jälkeen jääneet neljä rintaperillistä maksoivat perintöveroa Espanjaan. Perillisistä kaksi asuu Suomessa ja heidän Espanjaan maksamansa vero hyvitetiin perintöverosta, joka määrättiin Suomessa. Yksi perillisistä asuu Luxemburgissa, mutta on Suomen kansalainen. Hänen kohdallaan meneteltiin niin, ettei hänen Suomessa määrätystä perintöverosta hyvitetty perillisen jo Espanjaan maksamaa perintöveroa. Verohallinto oli päätenyt tähän ratkaisuun PerVL:n 4 §:n 2 momentin nojalla, jonka mukaan saman perinnön kysymyksessä ollessa Suomessa määrättävästä perintöverosta vähennetään veron määrä, joka on jo suoritettu vieraalle valtiolle. Edellytyksenä tässä on perillisen Suomessa asuminen. Hallituksen esityksessä¹⁴⁸, johon tämä säännös pohjautuu, mainitaan, että ulkomailla asuvan verovelvollisen kohdalla kaksinkertaisen verotuksen poistaminen olisi vieraan valtion tehtävä, eikä ulkomaille suoritettua veroa hyvitetäisi Suomessa. Näin ei kuitenkaan voinut tapahtua tässä tapauksessa, koska Luxemburg ei määrännyt perintöveroa. Luxemburgissa asuva perillinen teki oikaisuvaatimuksen, jonka verotuksen oikaisulautakunta hylkäsi perusteenaan perillisen ulkomailla asuminen; ulkomailla maksettua veroa ei voida hyvittää samasta perinnöstä Suomessa maksettavasta perintöverosta perinnönsaajan asuessa ulkomailla. Perillinen valitti asiasta hallinto-oikeuteen, koska soveltaminen PerVL:n 4 §:n 2 momentin asumisedellytystä loukkaa EU:n perussopimuksen 63 artiklan pääomien vapaata liikkuvuutta. Hallinto-oikeus hyväksyi perillisen vaatimuksen Espanjaan maksetun veron hyvittämisestä. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö valitti hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mutta KHO hylkäsi valituksen.¹⁴⁹

Selkeyttä kansainvälisiin perintöasioihin toi EU-asetus, jonka tavoitteena on kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen yhdenmukaistaminen niin, että kansalaisten perintöasioiden järjestäminen tapahtuisi nopeammin ja tehokkaammin¹⁵⁰. Asetus otettiin käyttöön 17.8.2015, ja tätä tullaan soveltamaan 17.8.2015 ja sen jälkeen kuolleiden henkilöiden perintöasioihin, joiden vaikutukset ovat rajat ylittäviä. Asetus ei kuitenkaan

¹⁴⁷ Ropponen 2015

¹⁴⁸ HE 68/1995 vp

¹⁴⁹ KHO: 2015/31

¹⁵⁰ Asetus (EU) N: o 650/2012

koske verotusta eivätkä sen vaikutukset ulotu kansallisten perintöasioiden hoitoon. Kun kysymyksessä on kansainvälinen perintöasia, EU:n perintöasetus säättää siitä, minkä valtion lakia tiettyyn perintöasiaan tulee soveltaa ja minkä jäsenvaltion tuomioistuimien kyseisessä asiassa on toimivaltainen. Pääsääntöisesti perittävän kuolinhetkellä olevan asuinpaikan jäsenvaltion tuomioistuimella on kuolinpesän selvityksessä ja perinnönjaossa toimivalta, mutta perittävällä on myös mahdollisuus määrätä testamentilla hänen perintöönsä sovellettavan maan lain määräytyvän sen mukaan, minkä maan kansalainen perittävä on valinnantekohetkellä tai kuolinhetkellä.¹⁵¹ Otettakoon tästä esimerkkitalanne, jossa Suomen kansalainen kuolee, ja asuu kuolinhetkellä Espanjassa. Tällöin vainajan kuolinpesän selvittämisessä ja jakamisessa noudatetaan Espanjan lakia. Tämä tarkoittaa, että Espanjan laki koskee myös vainajan Suomessa omistamaa omaisuutta. Varmistaakseen, että perinnönjaossa noudatetaan Suomen lakia, kannattaa perittävän kirjata asia testamenttiinsa.

Perintöasetuksen käyttöönoton myötä aletaan käyttää myös niin sanottua eurooppalaista perintötodistusta, joka tekee perintöasioiden hoitamisen helpommaksi silloin, kun perittävällä oli omaisuutta hallussaan useammassa EU-maassa. Perintötodistuksella perilliset, jäämistön hoitajat ja testamentin toimeenpanijat pystyvät todistamaan valtuutensa ja asemansa myös toisessa jäsenmaassa. Kyseisen todistuksen avulla perillisellä on mahdollisuus saada peritty omaisuus nimiinsä toisen maan rajojen sisäpuolella.¹⁵²

4.4 Ulkomainen perintö

On olemassa tilanteita, jolloin ulkomaista perintöä ei tarvitse ilmoittaa. Perinnön ilmoittamisvelvollisuuteen vaikuttavat perinnönjättäjän ja perinnönsaajan vakituiset asuinpaikat. Myös verosopimuksilla on vaikutusta siihen, tuleeko perinnönsaajan antaa perintöveroilmoitus Suomeen.¹⁵³

Perillinen ja perinnönjättäjä asuivat ulkomailla. Perintöä ei tarvitse ilmoittaa, jos perintöverovelvollisuutta ei synny. Jos sekä perinnönjättäjä että perillinen tai testamentinsaaja asuivat perinnönjättäjän kuollessa vakituisesti ulkomailla,

¹⁵¹ EU:n perintöasetus 2015

¹⁵² EU:n perintöasetus 2015

¹⁵³ Verohallinto 2017

perintöveroilmoitusta tule antaa. Edellytyksenä on myös, ettei kuolinpesän varoihin kuulu Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta, tai osuuksia tai osakkeita sellaisessa yhtiössä, jonka varoista on Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta yli 50 prosenttia.¹⁵⁴

Perillinen asui Suomessa ja perinnönjättäjä ulkomailla. Perillisen asuessa Suomessa, hänen tulee antaa perintöveroilmoitus ja maksaa vero ulkomailta saadusta perinnöstä. Verosopimuksilla on kuitenkin vaikutusta tähän pääsääntöön. Jos valtioiden välisellä perintöverosopimuksella kuolinpesän omaisuus on kaikilta osin vapautettu perintöverosta, ei Suomessa asuva perillinen tai testamentinsaaja anna perintöveroilmoitusta.¹⁵⁵

Suomen ja Amerikan Yhdysvaltain välisestä verosopimuksen soveltamisesta oli kysymys KHO:n 17.1.2014 antamassa päätöksessä. Perinnönsaaja oli Suomen kansalainen ja asui Suomessa. Perinnönjättäjä oli Yhdysvaltojen kansalainen ja oli pysyvästi asunut Yhdysvalloissa. Myös perinnönjättäjän jäämistöomaisuus oli sijainnut Yhdysvalloissa. Perinnönsaaja oli perittävän aviopuolison veljenpoika, jolle perinnönjättäjä oli testamentannut 25 % jäämistöstään. Asian käsitellyt verotoimisto oli aikaisemmin tehnyt asiassa päätöksen ja määrännyt perilliselle perintöveroa maksettavaksi silloisen 3. veroluokan mukaan koko perinnön arvosta. Perinnönsaaja esitti vaatimuksen verotuksen oikaisulautakuntaan perintöverotuksen kumoamisesta, joka hyväksyttiin. Oikaisulautakunta vetosi päätöksessään Suomen ja Amerikan Yhdysvaltain välisen verosopimuksen IV artiklan 2 kohtaan, jossa todetaan:

”Kun on kysymyksessä vainaja (muu kuin Suomessa asuva), joka kuolinhetkellään oli Yhdysvaltain kansalainen tai jolla oli siellä laillinen kotipaikka, taikka kun on kysymyksessä kuolleen henkilön jäämistön osakas (muu kuin sellainen, joka kuolinhetkellä asui Suomessa) ja tämä kuollut henkilö oli kuolinhetkellään ollut Yhdysvaltain kansalainen tai hänellä oli siellä ollut laillinen kotipaikka, on Suomen veroviranomaisten määrätessään veroa:

(a) myönnettävä ne erityiset vähennykset, jotka Suomen lain mukaan olisi myönnettävä, jos vainaja tai vastaavasti perillinen olisi asunut Suomessa, niin suurina, etteivät ne ole pienemmät kuin se osa vähennyksistä, mikä vastaa veronalaisten varojen arvon ja niiden varojen arvon suhdetta, jotka olisivat olleet veronalaisia, jos vainaja tai perillinen olisi asunut Suomessa; ja

(b) jätettävä (paitsi sovellettaessa tämän kohdan (a) alakohtaa ja kun on kysymyksessä minkä tahansa muun suhteellisen vähennyksen laskeminen) veron

¹⁵⁴ Verohallinto 2017

¹⁵⁵ Verohallinto 2017

*suuruuden vahvistamisessa tai veroasteikon soveltamisessa ottamatta lukuun omaisuus, jonka III artiklan mukaan on katsottava sijaitsevan Suomen ulkopuolella.*¹⁵⁶

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen vaatien verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen kumoamista. Hallinto-oikeus kuitenkin hylkäsi valituksen. Oikeudenvalvontayksikkö totesi, että verosopimuksen IV 2 kohdassa selvitetään, kuinka Suomessa veroa määrätessä tulee toimia tilanteessa, jossa Suomessa asuva saa perintönä Yhdysvalloissa sijaitsevaa omaisuutta, josta Yhdysvalloissa on jo määrätty veroa. Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö perusteli vielä vaatimustaan Suomen ja Amerikan Yhdysvaltain välisen verosopimuksen V artiklan 2 kohtaan vedoten:

*”Jos vainaja tai kuolleen henkilön jäämistön osakas asui kuolinhetkellä Suomessa, Suomen veroviranomaiset vähentävät verosta (joka lasketaan tätä artiklaa soveltamatta) sen veron, joka Yhdysvalloissa on määrätty siellä olevasta molempien valtioiden verotuksissa lukuunotetusta omaisuudesta, mutta vähennyksen määrä ei saa olla suurempi kuin tämän omaisuuden osalle tuleva Suomen veron suhteellinen osa.”*¹⁵⁷

Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen vedoten Perintö- ja lahjaverolakiin:

”Perintö- ja lahjaverolain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan perintöveroa on suoritettava perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta, jos perinnönjättäjä taikka perillinen tai testamentinsaaja asui kuolinhetkellä Suomessa.

Perintö- ja lahjaverolain 4 §:ää on muutettu lailla (1392/1995). Lainmuutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 68/1995 vp) perustelujen mukaan Suomen ja toisen valtion välinen perintöverosopimus voi rajoittaa ehdotettavien säännösten soveltamista joissakin tilanteissa. Näin voi olla esimerkiksi silloin, jos perinnönjättäjä asuu toisessa sopimusvaltiossa ja perinnönsaaja Suomessa, eikä perintöön sisälly Suomessa olevaa kiinteää omaisuutta.”

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö oli pyytänyt vielä lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä ja vaatinut, että perintöverotus saatetaan voimaan. Korkein hallinto-oikeus oli myöntänyt valitusluvan ja tutkinut asian. Mutta hallinto-oikeuden päätöstä ei muutettu.¹⁵⁸

¹⁵⁶ SopS 18/1952 IV 2

¹⁵⁷ SopS 18/1952 V 2

¹⁵⁸ KHO: 2014: 9

Perinnönjättäjä asui Tanskassa, Norjassa tai Islannissa. Jos perinnönjättäjä asui kuolinhetkellään vakituisesti Tanskassa tai Islannissa, ei Suomessa asuva perillinen tai testamentinsaaja anna perintöveroilmoitusta. Edellytyksenä on lisäksi, ettei kuolinpesän varoihin ei sisälly Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta, tai osuuksia tai osakkeita sellaisessa yhtiössä, jonka varoista on Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta yli 50 prosenttia.¹⁵⁹

Perinnönjättäjä asui Alankomaissa. Jos perinnönjättäjä asui kuollessaan vakituisesti Alankomaissa, ei Suomessa asuva perillinen tai testamentinsaaja anna perintöveroilmoitusta. Lisäedellytyksenä tähän on, ettei jäämistöön kuulu kiinteää omaisuutta sekä siihen kuuluvaa tarpeistoa ja irtaimistoa, joka sijaitsee Suomessa, kiinnityslainaa ja muuta saamista, jonka vakuudeksi on asetettu Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta tai Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan kuuluvaa perinnönjättäjän harjoittaman liikkeen tai vapaan ammatin varallisuutta.¹⁶⁰

Perinnönjättäjä asui Ranskassa. Perillinen tai testamentinsaaja, joka asuu Suomessa ei anna perintöveroilmoitusta, jos perinnönjättäjä asui kuollessaan vakituisesti Ranskassa. Lisäedellytyksenä on, että kuolinpesään ei sisälly Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta ja sen tarpeistoa, Suomessa harjoitettavaa maa- ja metsätaloutta palvelevaa elotonta tai elollista irtainta omaisuutta, Suomessa sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, joihin sovelletaan yksityisoikeuden kiinteään omaisuuteen sovellettavia säännöksiä, nautintaoikeuksia, jotka liittyvät Suomessa sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen, yksityisliikkeen varallisuutta, joka sijaitsee Suomessa kiinteässä toimipaikassa, ammatinharjoittajan irtain yritysvarallisuus, joka sijaitsee Suomessa pysyvässä laitoksessa, tai muuta Suomessa sijaitsevaa aineellista irtainta omaisuutta, johon luetaan mukaan huonekalut, liinavaatteet ja talouksesineet sekä taide-esineet ja -kokoelmat.¹⁶¹

Perinnönjättäjä asui Sveitsissä. Perillisen tai testamentinsaajan asuessa Suomessa perintöveroilmoitusta ei anneta, jos perinnönjättäjä asui vakituisesti Sveitsissä kuolinhetkellään. Edellytyksenä on lisäksi, että kuolinpesään ei sisälly Suomessa sijaitsevaa kiinteää omaisuutta ja sen tarpeistoa, Suomessa sijaitsevaa maa- tai metsätalouteen kuuluvaa elollista ja elotonta irtaimistoa, Suomessa sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, joihin sovelletaan yksityisoikeuden kiinteään

¹⁵⁹ Verohallinto 2017

¹⁶⁰ Verohallinto 2017

¹⁶¹ Verohallinto 2017

omaisuuteen sovellettavia säännöksiä, nautintaoikeuksia, jotka liittyvät Suomessa sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen, tai Suomessa sijaitsevien kivennäisesiintymien, lähteiden tai muiden löydösten käyttämisestä saatavista oikeuksista, jotka ovat määrältään kiinteitä tai muuttuvia korvauksia (royaltyt).¹⁶²

¹⁶² Verohallinto 2017

5. MAHDOLLISET TOIMENPITEET PERINTÖ- JA LAHJAVEROA AJATELLEN

5.1 Poistaminen vaihtoehtona

Kuten edelläkin on mainittu, perintö- ja lahjaveron ensisijainen tavoite on fiskaalinen ja tällä hetkellä valtio tarvitsee verovaroja huomattavasti enemmän verrattuna tilanteeseen, kun ensimmäistä perintö- ja lahjaverolakia säädettiin.¹⁶³

Poistamista vastaan, eli perintö- ja lahjaveron puolestapuhujana toimivat jakopoliittiset tavoitteet. Verotuksen tarkoitus on näin estää varallisuuden keskittyminen tai mahdollisesti jo keskittyneen varallisuuden uusjako.¹⁶⁴ Uusjakoon liittyen verotus pystyy myös tasoittamaan sukupolvien jäsenten välisiä taloudellisia lähtökohtatilanteita. Tätä ajatellen olisi ehkä aiheellista kiristää perintö- ja lahjaverotuksen progressiota.¹⁶⁵ Kuitenkin Ruotsissa aikaisemmin todetut kokemukset huomioon ottaen perintö- ja lahjaverotuksen olennainen korottaminen saattaisi aiheuttaa aggressiivisemmän verosuunnittelun, joka puolestaan johtaisi verotulojen vähentymiseen¹⁶⁶.

Perintö saadaan vastikkeetta ja se lisää perinnönsaajan varallisuutta ja veronmaksukykyä. Näin perinnön ja lahjan verotus on perusteltua. Verovelvollinen ei täysin laske toimeentuloaan tulevan perinnön varaan.¹⁶⁷ Ellei perintö lisäisi verovelvollisen maksukykyä, esittää Henttula¹⁶⁸ kysymyksen: ”*Miksi se kannattaisi ottaa vastaan?*”.

Yhtenä perintö- ja lahjaverotuksen puolustavana seikkana voidaan mainita sen psykologisuus. Jos kuvitellaan, että perintö- ja lahjavero poistettaisiin ja saamatta jääneet verotulot pitäisi saada kokoon tuloveroista, olisi se suurimmalle osalle hyvin epämiellyttävää.¹⁶⁹

Metsänomistajien kannalta veron poistaminen olisi epäedullista. Nykytilan vallitessa metsätilan ostajalla on oikeus tehdä metsävähennys osasta metsätilan hankintamenosta.

¹⁶³ Henttula 2005: 179

¹⁶⁴ Puronen 2015: 9–10

¹⁶⁵ Myrsky 2012, Linnakangas 2013

¹⁶⁶ Linnakangas 2014

¹⁶⁷ Welinder 1976

¹⁶⁸ Henttula 2005: 194

¹⁶⁹ Welinder 1976

Metsävähennysoikeus on metsänomistajakohtainen ja se on enimmäismäärältään 60 prosenttia laskettuna metsän hankintamenosta. Suuruudeltaan vuotuisen metsävähennyksen tulee olla vähintään 1 500 euroa.¹⁷⁰ Esimerkki metsävähennyksestä:

”Miisa on vuonna 2011 ostanut metsäkiinteistön, jonka kokonaishankintahinta on ollut 100 000 euroa. Kyseisen metsäkiinteistön metsävähennyksen enimmäismääräksi (metsävähennyspohja) muodostuu siten 60 000 euroa (100 000 euroa x 60 %). Miisan metsätalouden tulot tulevat ainoastaan kyseiseltä metsäkiinteistöltä.

Miisan vuoden 2011 metsätalouden veronalaiset pääomatulot olivat 1 000 euroa. Kun verovuonna vähennettävän metsävähennyksen vähimmäismäärän on oltava 1 500 euroa, ei Miisa voi vähentää vuoden 2011 metsätalouden tuloista lainkaan metsävähennystä. Miisan koko 60 000 euron suuruinen metsävähennyspohja säilyy käyttämättömänä.

Miisan vuoden 2012 metsätalouden veronalaiset pääomatulot ovat 20 000 euroa. Miisa vähentää verovuoden metsätalouden pääomatuloista suurimman mahdollisen metsävähennyksen. Miisan vähentämän metsävähennyksen määrä on siis 12 000 euroa (20 000 euroa x 60 %). Tuleville vuosille Miisalle jää käytettäväksi metsävähennyspohjaa 48 000 euroa (60 000 euroa - 12 000 euroa).”¹⁷¹

Perintöveron puolustavina seikkoina pidetään myös muun verotuksen tulonjakotavoitteen täydentämistä ja luovutusvoittoverotuksen aukkojen paikkaamista. Kuitenkin perintöveron kannalla olevat kaipaisivat veroon uudistusta.¹⁷²

Perintöveroa tarvitaan myös, etteivät arvonnousut jäisi kokonaan verotuksen ulkopuolelle. Suuret perinnöt ovat usein kehittyneet omaisuuden arvonnoususta ja arvonnousut verotetaan vasta niiden realisoituessa, eli tällöin noudatetaan realisoitumisperiaatetta.¹⁷³

Poistamisen puolesta on olemassa omat kriteerinsä. Perintöverotusta on kritisoitu varsinkin rintaperillisten ja aviopuolisoiden verotuksen osalta. Heidän kohdallaan omaisuus ei välttämättä lisääny perinnön myötä, jos he ovat jo perinnönjättäjän elinaikana omistaneet kyseistä omaisuutta tämän kanssa yhteisesti. Sama omaisuus jää, ja omaisuuden lisäksi lankeaa perintöverovelvollisuus.¹⁷⁴ Tilanne vaikeutuu, jos perittävä

¹⁷⁰ Verohallinto 2010

¹⁷¹ Verohallinto 2010

¹⁷² Eerola & Ropponen 2015

¹⁷³ Niskakangas 2014, Valtiovarainministeriö 2010

¹⁷⁴ Linnakangas 2013

varallisuus on vaikeasti realisoitavissa. Tästä johtuen varallisuus ei tuo rahallista apua veron maksuun. Monissa maissa on kiinnitetty huomiota tähän, ja perintöverotusta on kevennetty etenkin lesken osalta.¹⁷⁵

Perintövero saattaa olla ylivoimainen siinäkin tapauksessa, kun esimerkiksi vähävarainen tai kohtuullisessakin taloudellisessa tilanteessa oleva perillinen haluaisi muuttaa asumaan vanhemmiltaan perittyyn taloon, mutta perillisen varat eivät riitä perintöveron maksamiseen. Tällaisessa tilanteessa hän joutuu joko myymään talon tai ottamaan lainaa perintöveroa varten.¹⁷⁶

Perintöveron vastustajien mukaan vero haittaa sukupolvenvaihdoksia ja saattaa aiheuttaa ongelmia veron maksamisessa. Joskus joudutaan realisoimaan omaisuutta, että vero saadaan maksetuksi.¹⁷⁷ Sarkomaa¹⁷⁸ painottaa, että yritysten tulevaisuuden ja työllisyyden säilyttämisen kannalta perintö- ja lahjaverosta olisi aiheellista luopua tai ainakin sitä tulisi kohtuullistaa. Hän perustelee tätä sillä, että yrityksiä joudutaan lopettamaan, koska sukupolvenvaihdostilanne koetaan kannattamattomaksi, eikä jatkajaa yritykseen tämän vuoksi löydy. Sarkomaa lisää, että perintö- ja lahjaverotuksen poistaminen yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa olisi edellytys yritysten omistuksen pysymiseen Suomessa. Sukupolvenvaihdosten hankaloituminen vaikutti osasyynä perintöveron poistamiseen myös Ruotsissa ja Norjassa¹⁷⁹.

Holm & Kerkelä¹⁸⁰ ovat sitä mieltä, että suuri osa suomalaisista kokisi hyötyä perintö- ja lahjaveron poistamisesta. Suurempia perintöjä saavat hyötyisivät pienempiä perintöjä saavia enemmän, koska verotuksen progressiivisuus on suhteellisesti kireämpää pienempien perintöjen kohdalla. Hyöty voidaan nähdä siinä, että noin 70 prosentilla Suomen kotitalouksista on omistusasunto, sekä suurimmalla osalla suomalaisista on varallisuutta, joka tullaan jättämään perintönä jälkeläisille.

Kun tarkastellaan perintö- ja lahjaverotuksen poistamista kannattavana asiana, nousee esiin muutamia seikkoja. Ensinnäkin se, että perillisen saamaa perintöä ei periaatteessa voida pitää tämän uutena varallisuutena, josta johtuu se, että perintövero voidaan nähdä perusteettomana. Toiseksi, on selvää, että perintövero haittaa kansantalouden kannalta

¹⁷⁵ Valtiovarainministeriö 2010

¹⁷⁶ Sarkomaa 2005

¹⁷⁷ Eerola & Ropponen 2015

¹⁷⁸ Sarkomaa 2005

¹⁷⁹ Eerola & Ropponen 2015

¹⁸⁰ Holm & Kerkelä 2014

tärkeän pääoman muodostumista, koska perintövero aiheuttaa perinnön arvon pienenemisen. Myös perinnönjättäjä saattaa ottaa tämän seikan eläessään huomioon rahankäytössään. Hän saattaa tahallisesti ja tietoisesti pienentää perintöä kuluttamalla varojaan. Verotuksellisesti tämä tuskin haittaa valtiota, koska perinnönjättäjä maksaa todennäköisesti kuitenkin muita kulutusveroja.¹⁸¹

On myös argumentoitu sitä, että perintöverossa on kysymys kaksinkertaisesta verotuksesta, koska perittävän omaisuuden hankkiminen on yleensä tapahtunut tuloilla, joista on maksettu jo tulovero. Vaikka tämä onkin totta, kysymys on kuitenkin kahdesta eri verovelvollisesta. Perinnönsaaja on verovelvollinen varallisuutensa lisääntymisen johdosta. Jos tultaisiin siihen tulokseen, että perintöverotus johtaa kaksinkertaiseen verotukseen, tulisi tarkastella myös muita verolajeja. Esimerkkinä henkilö, joka on maksanut palkastaan tuloveron maksaa nettopalkastaan normaalit elantokustannukset, joihin yleensä sisältyy arvonlisävero.¹⁸²

Myös toinen valtiovarainministeri Ulla-Maj Wideroos¹⁸³ on sitä mieltä, että perintö- ja lahjaverot johtaa kaksinkertaiseen verotukseen. Hänen mukaansa perityt ja lahjoitetut varat on jo kertaalleen verotettu eikä ihmisiä pitäisi verottaa useampaan kertaan. Suomen pitäisi seurata Ruotsin esimerkkiä ja poistaa perintö- ja lahjaverot kokonaan. Widooroos kuvaa perintö- ja lahjaverot ideologisena verona, josta pitäisi päästä eroon. Hän ei kuitenkaan esittänyt keinoa, jolla perintö- ja lahjaveron poistamisen aiheuttava aukko paikattaisiin.

Pellervon taloustutkimus julkaisi kesäkuussa 2014 tutkimuksen, jossa käsiteltiin perintö- ja lahjaverotuksesta luopumisesta. Poistamista perusteltiin verotuksen yksinkertaistamisella ja pienten ja keskisuurten yritysten sukupolvenvaihdosten helpottamisella. Koska verosta luopuminen aiheuttaisi noin 500 miljoonan euron vajeen valtion kassaan, tulisi muitakin muutoksia tehdä. Vaikka summa tuntuu suurelta, se on kuitenkin vain prosentin verran valtion verotuloista. PTT:n tutkimuksen mukaan luovutusvoittoverotukseen tehtävillä muutoksilla pystyttäisiin lisäämään työpaikkoja Suomessa vaikuttamatta kuitenkaan merkittävästi tulonjakoon ja verotuottoihin. Tarkoituksena olisi siis ottaa käyttöön Ruotsin malli. Kyseisen tutkimuksen rahoittanut Perheyritysten liiton toimitusjohtaja Matti Vanhanen on sitä mieltä, että kyseinen järjestely antaisi työllistävälle perheyrityksille kasvu- ja investointimahdollisuuksia. PTT

¹⁸¹ Henttula 2005: 172–173

¹⁸² Tikka 2003: 390

¹⁸³ Widooroos 2004, Widooroos: lahja- ja perintöverot pois 2004

on arvioinut, että luovutusvoittoverotukseen tehtävillä muutoksilla saataisiin verotuloja noin 400 miljoonaa euroa.¹⁸⁴

Marraskuussa 2017 on laitettu vireille kansalaisaloite perintö- ja lahjaveron poistamiseksi. Kansalaisaloite keräsi eduskuntakäsittelyä vaativan 50 000 allekirjoituksen rajan noin neljän kuukauden aikana. Perustelut kansalaisaloitteelle olivat samankaltaiset verrattuna jo aikaisemmin esille tulleisiin argumentteihin:

- veron epäoikeudenmukaisuus: on olemassa perijöitä, joilla ei ole riittävästi pääomaa veron maksamiseen
- ongelmallisuus: moraalisten ongelmien aiheutuminen avio- tai avopuolisoille tai rekisteröityneessä parisuhteessa elävälle läheisen kuoltua
- kaksinkertainen verotus: jo ennestään verotetun tulon verottaminen
- eriarvoisuuden edistäminen: varakkaammilla mahdollisuus siirtää omaisuutta ulkomaille veron välttämistarkoituksessa
- yrittäjyyden vaikeuttaja: prosessin pitkittyminen veron takia sukupolvenvaihdostilanteessa¹⁸⁵

Mielipiteitä perintö- ja lahjaverotuksen poistamisesta on puolesta ja vastaan. PTT:n mukaan suurin osa suomalaisista hyötyisi perintö- ja lahjaveron poistamisesta. Suurempia perintöjä saavat hyötyisivät tästä enemmän, kuin pienempiä perintöjä saavat. Varakkaammat ihmiset ovatkin perintö- ja lahjaveron innokkaimpia vastustajia. He pystyvät vaikuttamaan asioihin keskimääräistä kansalaista enemmän kuuluessaan samaan sosiaaliseen kerrostumaan kuin johtavat poliitikot. Luovutusvoittojen jakauma tulojen suhteen on perintöihin verrattuna lähes samanlainen, jonka vuoksi PTT:n mukaan luovutusvoittoverotukseen tehtävät muutokset luultavasti tulisivat eliminoimaan ainakin osittain perintö- ja lahjaveron tulonjakovaikutukset.¹⁸⁶

Kuten edelläkin todettiin, perintö- ja lahjaveron poistaminen yksinkertaistaisi verojärjestelmää ja pienentäisi hallintokustannuksia. Asiassa joudutaan kuitenkin ottamaan huomioon monia muitakin seikkoja. Jos perintö- ja lahjaverosta Suomessa joskus luovuttaisiin kokonaan, on selvää, että muutoksia olisi tehtävä muihin verolajeihin. Perintöveron poistaminen tulisi pystyä perustelemaan sillä, että veron ennalleen jättäminen aiheuttaisi enemmän haittavaikutuksia verrattaessa vaihtoehtoiisiin

¹⁸⁴ Pellervon taloustutkimus 2014; Riitakorpi 2014

¹⁸⁵ Perintö- ja lahjaverosta luopuminen 2017; 50 000 nimen raja rikki 2018

¹⁸⁶ Niskakangas 2014; Perintö- ja lahjaverosta 2014

veronkevennyksiin, tai jos pystyttäisiin osoittamaan korvaavien veronkorotusten aiheuttavan vähemmän vahinkoa¹⁸⁷

Andersson ei pidä perintö- ja lahjaverosta luopumista asianmukaisena vaihtoehtona. Hän pitää veroa täysin aiheellisena edellyttäen veron pitämisen kohtuullisena. Hänen mukaansa veroa ei tulisi kohdistaa pienimpiin perintöosuuksiin. Kansainvälisessä vertailussa on todettu Suomen verottavan pieniä perintöjä muita maita ankarammin ja Andersson pitääkin Suomen uudistusta oikeansuuntaisena, koska uudistuksen myötä pienimpien perintöjen saajat vapautuivat verosta tai vähintäänkin verotus lieveni.¹⁸⁸ Suomen taloudellinen tilanne on viime vuosina aiheuttanut sen, että perintö- ja lahjaverosteikkoja on kiristetty kahdesti valtiontalouden tasapainottamista silmällä pitäen¹⁸⁹.

5.2 Muutosvaihtoehtoja

Tarkasteltaessa veron tasoa utilitaristisen lähestymistavan mukaan, määräävän tekijän valinta suoritetaan järjestelmän oikeudenmukaisuuden ja tehokkuuden väliltä. Verotuksen oikeudenmukaisuus voidaan määritellä sen mukaan, missä määrin verotuksesta seuraa tulojen tai varallisuuden uudelleenjakoa. Veroaste on yleensä korkea, jos verotus vaikuttaa uudelleenjakoon merkittävästi. Näin veroa voidaan pitää oikeudenmukaisena. Toisaalta oikeudenmukainen vero saattaa aiheuttaa suuria käyttäytymisvaikutuksia vaikuttaen samalla alentavasti veron tehokkuuteen. Veron tehokkuuden puolestaan määrää se, missä määrin veropohja reagoi veroon. Vero katsotaan tehokkaaksi, jos veropohjassa ei veron mukaan tapahdu lainkaan muutoksia tai jos muutokset ovat vähäiset. Näin ollen verojen kerääminen voidaan toteuttaa ilman suurempia käyttäytymisvaikutuksia. Jos taas vero aiheuttaisi merkittävän reaktion, ei veroa voitaisi pitää tehokkaana.¹⁹⁰ Mietittäessä muutosvaihtoehtoja perintö- ja lahjaverolle, on tärkeää tiedostaa muutoksista aiheutuvat vaikutukset muihin verolajeihin.

Perintö- ja lahjaveron korvaaminen luovutusvoittoveron muutoksella. Perintö- ja lahjaverotuksen tilalle on esitetty luovutusvoittojen verotusta, joka tarkoittaisi tässä

¹⁸⁷ Isotalo 2014

¹⁸⁸ Andersson 2011

¹⁸⁹ HE 123/2014

¹⁹⁰ Ropponen 2015

tapauksessa sitä, että verovelvollisuus perintönä saadusta omaisuudesta syntyisi vasta silloin, kun omaisuus myytäisiin. Tällöin luovutusvoittoveron tuoton kasvu riippuisi perityn omaisuuden myynnin määrästä. Hankintamenona ei voitaisi kuitenkaan vähentää mitään, koska perintönä saatu omaisuus on saatu ilmaiseksi ja tämä aiheuttaisi verotuksen kiristymisen. Mutta verovelvollisuutta ei kuitenkaan syntyisi, jos omaisuus siirtyisi aina perinnönjättäjältä perijälle.¹⁹¹

”Hyödykkeen hankintameno koostuu yleensä myyjälle suoritetusta kauppahinnasta ja luovutetun omaisuuden ostoon välittömästi liittyvistä kustannuksista. Tässä tarkoitettuja ostoon liittyviä kustannuksia ovat esim. varainsiirtovero tai lainhuudatusleimavero ja muut lainhuudatuksesta aiheutuneet menot tai osakkeiden siirrosta suoritettu leimavero tai varainsiirtovero, välitys-, tarkastus-, arviointi- ja asianajopalkkiot sekä kuljetus-, asennus-, puhdistus- yms. menot. Jos omaisuuden hankintamenosta on tehty poistoja, jotka on vähennetty verotuksessa, luovutusvoittoa laskettaessa vähennetään hankintamenon poistamatta oleva osa.”¹⁹²

”Hankintameno-olettamaa käytetään luovutusvoittoa laskettaessa todellisen poistamatta olevan hankintamenon ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen sijasta, jos se on verovelvolliselle edullisempi. Todelliseen hankintamenuon rinnastetaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo, joka myös on vaihtoehtoinen hankintameno-olettaman kanssa.”

”Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on aina vähintään 20 %. Jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähennettävä määrä on kuitenkin vähintään 40 % luovutushinnasta.”¹⁹³

Koska Suomessa oman asunnon myynti ei ole luovutusvoittoveron alaista, mikäli asunto on ollut käytössä yli kaksi vuotta, olisi kannattavaa myydä oma asunto ja muuttaa perittyyn asuntoon. Samoin voitaisiin menetellä myös perityn asunnon kohdalla; kun asunto on ollut omassa käytössä kaksi vuotta, se olisi mahdollista myydä ilman luovutusvoittoveroa.¹⁹⁴

Mitä siirtyminen ”Ruotsin malliin” tarkoittaisi verotuksen kohdalla, on havainnollistettu muutamilla esimerkkilaskelmilla. Eräessä laskelmassa neljä lasta perii asunnon, jonka arvo on 300 000 euroa. Asunnon he päättävät myydä. Ruotsin mallin mukaan perillisten maksettavaksi ei tule perintöveroa, mutta sen sijaan luovutusvoittoveroa kukin joutuisi maksamaan 19 200 euroa, eli 25,6 prosenttia. Jos käytössä olisi nykyinen

¹⁹¹ Linnakangas 2013

¹⁹² Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 2013

¹⁹³ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet 2013

¹⁹⁴ Holm & Kerkelä 2014

perintöverojärjestelmä, tulisi perintöveroa kullekin maksettavaksi 6000 euroa, eli 8 prosenttia. Tässä tapauksessa verorasitus Ruotsin malliin olisi kolminkertainen. Luovutusvoittovero määräytyisi toki asunnon arvonnousun mukaisesti. Mitä kauemmin perinnönjättäjä on omistanut asunnon, sitä suurempi arvonnousukin todennäköisesti on. Tästä johtuen verorasituskin on suurempi.¹⁹⁵

Toinen esimerkkilaskelma oli myös tehty Ruotsin mallia noudattaen. Ruotsissa asunnon mahdollinen myyntivoittovero laskettaessa otetaan huomioon mitä myytävästä asunnosta on aikanaan maksettu ja mikä on sen toteutunut myyntihinta. Vero määräytyy näiden erotuksen mukaan. Jos arvonnousua ei ole lainkaan, jää veroprosentti nolnaan. Arvonnousun ollessa suuri, ollaan jo lähellä pääomaveroprosenttia, joka Ruotsissa on 30. Suomessa on käytössä hankintameno-olettama, jolla lievennetään verotusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asunnon oltua omistuksessa alle 10 vuotta, lasketaan myyntivoittovero 80 prosentista myyntihinnasta. Vero lasketaan 60 prosentista myyntihinnasta asunnon oltua omistuksessa yli 10 vuotta.¹⁹⁶

Esimerkissä perillinen perii vanhemmiltaan asunnon, jonka vanhemmat ovat ostaneet muutamia kymmeniä vuosia sitten. Vanhemmat ovat tuolloin maksaneet asunnosta 50 000 euroa ja perillinen myy asunnon 300 000 euron hintaan. Tämän hetkisen perintöverotuksen mukaan perilliselle tulisi maksettavaksi perintöveroa 37 700 euroa. Ilman perintöveroa myyntivoittoverotus kohdistuisi 180 000 euroon myyntihinnasta. Asunto oli ollut perittävän omistuksessa yli 10 vuotta, joten vero kohdistetaan hankintameno-olettaman perusteella 60 prosenttiin asunnon myyntihinnasta. Verotus tulisi siis ilman perintöveroa ankarammaksi kuin nykyisellä perintöverojärjestelmällä.¹⁹⁷

Esimerkkinä mainittiin vielä tilanne, jossa perintö jakautuisi kahdelle perijälle. Tällöin kummankin perillisen maksettavaksi tulisi perintöverojärjestelmän mukaisesti 15 200 euroa perintöveroa ja yhdessä nämä tekevät 30 400 euroa. Sen sijaan luovutusvoittovero kummallekin lankeaisi 28 000 euroa, eli yhteen laskettuna 56 000 euroa. Ero kasvaa nykyisen perintöverojärjestelmän hyväksi sitä suuremmaksi, mitä useamman perillisen kesken perintö tulee jaettavaksi.¹⁹⁸

¹⁹⁵ Tamminen 2014

¹⁹⁶ Tamminen 2014

¹⁹⁷ Tamminen 2014

¹⁹⁸ Tamminen 2014

Perintö- ja lahjaverotuksen ja luovutusvoittoverotuksen yhteensovittaminen. Taloustieteellisessä kirjallisuudessa luovutusvoittoverotuksen ja perintöverotuksen yhteensovittaminen tulisi aloittaa luovutusvoittoverotuksen aukkojen paikkaamisesta uudistamalla luovutusvoittoverotusta. Yhtenä mahdollisuutena voitaisiin pitää siirtymistä neutraaliin luovutusvoittoverotukseen, jolloin verotus kohtelisi kaikkea arvonnousua samoin. Tämä edellyttäisi tehtäväksi Suomen verojärjestelmään vähintään kahdentyypiset muutokset. Ensimmäinen muutos olisi perintönä tai lahjana annettavan omaisuuden arvonnousun sisällyttäminen luovutusvoittoverotukseen. Tämä olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi seuraamalla Ruotsin ja Norjan mallia, jossa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta siten, että luovutusvoittovero lankeaa perinnön saajalle myös arvonnoususta, joka on tapahtunut aikaisemman omistajan omistusaikana. Toinen vaihtoehto olisi ottaa lähtökohdaksi Kanadan malli. Tällöin luovutusvoitto tai – tappio perinnöstä realisoituu perinnön jättäjälle. Jos perinnön saaja tulevaisuudessa myy kyseistä omaisuutta, määräytyy hänen hankintamenoja omaisuuden arvon mukaan perimishetkellä. Vaikka sekä Ruotsin ja Norjan että Kanadan malleissa arvonnousun verotus toteutuu omaisuutta luovutettaessa, eroavat mallien käyttäytymisvaikutukset toisistaan merkittävästi. Kanadan malli huolehtii arvonnousun verottamisesta vähintäänkin kerran sukupolvesta eikä luovutusvoittovero ole estämässä omaisuuden myymistä. Ruotsin ja Norjan malli eroaa Kanadan mallista siten, että veroa on mahdollista lykätä vain eteenpäin. Tämä saattaa aiheuttaa sukupolvelta toiselle voimistuvan lukitusvaikutuksen. Jos verotus haluttaisiin kohdentaa kaikkeen luovutusvoittoon samalla tavoin, tulisi tähän lukea myös oman asunnon luovutusvoittojen verotus. Tämän tuloksena voitaisiin arvioida, vaikuttaisiko muutos verojärjestelmän aiheuttamiin hyvinvointitappioihin vähentävästi. Nykyisen tilanteen mukaan luovutusvoittojen verottomuus oman asunnon kohdalla toimii kannustimena investoida asuntovarallisuuteen sen sijaan, että investoisi muuhun varallisuuteen. Oman asunnon luovutusvoiton verottaminen puolestaan vaikuttaisi negatiivisesti liikkuvuuteen. Ruotsissa on tästä aiheutuva lukitusvaikutusta lievennetty mahdollistamalla luovutusvoittoveron lykkääminen oman asunnon kohdalla. Jos tällaiseen uudistukseen päädyttäisiin, voitaisiin tätä mallia seurata myös meillä Suomessa.¹⁹⁹

Voidaan kuitenkin pitää epäselvänä tällaisen huojuksen hyödyllisyyttä. Oman asunnon luovutusvoittoja verotetaan muita luovutusvoittoja kevyemmin, jos veron lykkäämistä voidaan pitää taloudellisesti kannattavana. Jos kuitenkin lykkäämistä ei voida pitää kannattavana, ei tämä mahdollisuus myöskään heikennä lukitusvaikutusta.

¹⁹⁹ Eerola & Ropponen 2015

Eerola & Ropponen toteavat, ettei luovutusvoittoverotuksen muuttaminen neutraaliksi ehkä oleärkevin ratkaisu. Mutta jos asunnon arvonnousua ei jätetä täysin verotuksen ulkopuolelle, tarvitaan perintöverotusta edelleen luovutusvoittoverotusta täydentämään.²⁰⁰

Siirtyminen jäämistöverojärjestelmään. Edellä selostettiin jo perintöosuusjärjestelmän ja jäämistöverojärjestelmän pääpiirteitä. Jäämistöverojärjestelmä saattaisi olla kansalaisille perintöosuusjärjestelmää selkeämmin hahmoteltavissa, sekä yksinkertaisemmin hallittavissa yleensäkin. Jäämistöverojärjestelmää pidetään hallinnollisesti kevyempänä ja edullisempänä kuin perintöosuusjärjestelmää. Tämä johtuu siitä, että perintöosuusjärjestelmässä verottajan tulee ottaa huomioon useampia säännöksiä ja yksityiskohtia veroa määrätessään. Jäämistöverojärjestelmässä veroviranomaisen tarvitsee vain puuttua jäämistöön kokonaisuutena. Jäämistöverojärjestelmän muina positiivisina puolina voidaan mainita se, että sitä pidetään perintöosuusveroa parempana verotulojen lähteenä ja lisäksi se toimii varallisuuden verotuskeinona ainakin kertaalleen sukupolvessa varsinkin, jos varallisuutta ei muuten verotettaisi. Perintöosuusjärjestelmä kylläkin ottaa paremmin huomioon perinnönsaajan veronmaksukyvyyn ja sitä pidetään parempana keinona varallisuuden jakamisessa yhteiskunnassa.²⁰¹ Puroten kuitenkin mainitsee, ettei perintöosuusjärjestelmä huomioi veronmaksukykyä yhtään jäämistöverojärjestelmää paremmin. Hän perustelee tätä sillä, että kysymys on vain olettamuksesta, koska järjestelmistä ei ole tehty varteen otettavaa vertailua.²⁰²

Kansainvälisellä tasolla tarkasteltaessa perintöosuusjärjestelmä on käytössä jäämistöverojärjestelmää yleisemmin, mikä ei kuitenkaan tarkoita perintöosuusjärjestelmän olevan Suomessa se paras vaihtoehto²⁰³. Jos jäämistöverojärjestelmään siirtymistä harkitaan, olisi joka tapauksessa aiheellista ensin selvittää mahdollisimman kattavasti molempien järjestelmien positiiviset ja negatiiviset puolet²⁰⁴.

Varainsiirtoveron ulottaminen perintöihin ja lahjoihin. Tänä päivänä vastikkeelliset omaisuuden siirrot, eli myytävä omaisuus on varallisuusveron alaista. Varainsiirtovero vaihtelee myytävän omaisuuslajin mukaan; kiinteistö- ja metsäomaisuudessa veroprosentti on käyvästä arvosta 4,0, asunto-osakkeissa 2,0 prosenttia ja arvopapereissa

²⁰⁰ Eerola & Ropponen 2015

²⁰¹ Kohonen 2007; Määttä 2007

²⁰² Puroten 2015: 11

²⁰³ Puroten 2015: 11

²⁰⁴ Kohonen 2007; Määttä 2007

1,6 prosenttia. Holm & Kerkelä esittävät, että varainsiirtoveron muutoksilla verotuottoja pystyttäisiin lisäämään huomattavasti. Säättämällä prosentin varainsiirtovero perintöihin ja lahjoihin, toisin sanoen vastikkeettomiin omaisuudensiirtoihin, nostaisi valtion verotuottoja 40 miljoonalla eurolla vuodessa. Tässä tapauksessa varainsiirtoveron laajentamista voitaisiin hyödyntää myös käyttämällä sitä rekisteröintimaksuna, jolloin pystyttäisiin kontrolloimaan kaikki omaisuuden siirrot.²⁰⁵ Esimerkiksi Portugalissa, jossa ei perintövero ole käytössä, toimitaan näin. Perinnöt tuottavat valtiolle merkittävät verot; noin neljä prosenttia verotuloista.²⁰⁶

Sen sijaan varainsiirtoveron korottamista pidetään asumisen ja muuttamisen kannalta haitallisena. Asuntokauppojen on arvioitu vähentyvän 10–20 prosenttia vain yhden prosenttiyksikön korotuksella varainsiirtoverotukseen. Tämä puolestaan aiheuttaa verotulojen pienentymisen ja hyvinvointitappion lisääntymisen.²⁰⁷

Muutoksen kohdistaminen sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Verrattaessa Suomen verotusta muihin Euroopan maihin, osoittavat tutkimukset verotuksen olevan Suomessa suhteellisen kireää. Varsinkin, kun kysymyksessä on perheyrytyksiin kohdistuva perintöverotus, todetaan vain harvoissa maissa toteutettavan yhtä kireää perintöverotusta, kuin Suomessa.²⁰⁸

Sukupolvenvaihdostilanteissa perintö- ja lahjaveron merkitys korostuu, koska se saattaa muodostua suureksi taakaksi jatkajalle vaarantaen yrityksen tulevaisuuden. Jos perinnönsaajana on muu, kuin rintaperillinen, on perintöveron määrä arvokkaan yrityksen kohdalla melko korkea. Perinnönsaaja saattaa joutua myymään yrityksen tai osia siitä maksaakseen perintöveron, ellei hän perinyt muuta, mahdollisesti realisoitavaa omaisuutta.²⁰⁹

Suomessa toimii tällä hetkellä noin 322 000, joista 80 prosenttia muodostuu perheyrytyksistä. Suomalaiset perheyrytykset työllistävät noin 600 000 työntekijää. Mutta perintö- ja lahjaverotuksesta johtuen perheyrytysten työntekijöiden määrä vähenee pysyvästi 4 800 työntekijällä vuosittain. Tämä puolestaan vähentää julkisen sektorin tuloja ja lisää menoja 20 000 eurolla työntekijää kohti. Joten, jos ajateltaisiin, että perintö- ja lahjaverot poistettaisiin, työllisyyden lisääntyminen perheyrytyksissä 4 800 henkilöllä

²⁰⁵ Holm & Kerkelä 2014

²⁰⁶ Linnakangas 2014

²⁰⁷ Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2013

²⁰⁸ Holm & Kerkelä 2014

²⁰⁹ Holm & Kerkelä 2014

tukisi julkista taloutta pysyvästi peräti 100 miljoonalla eurolla. On tutkittu, että jälkeläiset jatkavat perheyritysten toimintaa neljässä tapauksessa kymmenestä. Sukupolvenvaihdoksista kaksi kolmesta toteutuu lahjana tai perintönä.²¹⁰

Lähtökohtana perintöverotuksessa omaisuuden arvostamisessa on arvostaminen käypään arvoon. Sukupolvenvaihdostilanteissa maatilán tai yrityksen siirtyessä jatkajalle, tämä voi aiheuttaa raskaan perintö- tai lahjaverotaakan. Taakka voi olla niin suuri, että se tuo mukanaan merkittäviä vaikeuksia jatkajan yritystoiminnan harjoittamiselle. Tästä syystä perintö- ja lahjaverolakiin sisällytettiin huojennussäännökset, jotka koskevat sukupolvenvaihdosta. Vuonna 2004 lakia muutettiin veronhuojennusta suurentamalla.²¹¹ Vuonna 2008 annettiin lakiehdotus, jonka tarkoituksena oli keventää perintö- ja lahjaverotusta yritysten sukupolvenvaihdoksissa siten, että voimassa olevan 40 prosentin sijaan maatilán ja yrityksen varojen arvostamistaso laskettaisiin 20 prosenttiin. Samalla oli tarkoitus laajentaa huojennuksen soveltamisalaa tiettyjen maatilán varojen osalta. Esitys kuitenkin peruutettiin vuoden 2008 loppupuolella ja 40 prosentin arvostamistaso jäi voimaan. Sukupolvenvaihdoshuojennus on niin merkittävä verotuki, että vuosittain se merkitsee 100 miljoonan arvosta pienempiä verotuottoja perintö- ja lahjaverotuksen osalta.²¹²

Perheyrittäjyyden edistämiseksi ehdotettiin myös perintö- ja lahjaverotuksen kokonaan poistamista yritysten ja maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdostilanteissa. Hallituksen ohjelman mukaan huojennus tulisi jatkossa kohdistumaan pelkästään omaisuuteen, joka aidosti liittyy yritys- ja maataloustoiminnan tuotannolliseen toimintaan.²¹³ Tästäkin kuitenkin luovuttiin, koska se olisi aiheuttanut vaikeuksia sellaisten yleisesti sovellettavien periaatteiden löytämisessä, jotka määrittäisivät huojennuskelpoiset ja huojennuksen ulkopuolelle jäävät varat soveltuen samalla erilaisessa tilanteessa oleviin ja eri aloilla toimiviin yrityksiin.²¹⁴ PerVL 55 §:n mukaan:

”Perintö- tai lahjaverosta jätetään verovelvollisen Verohallinnolle ennen verotuksen toimittamista tekemästä pyynnöstä osa maksuunpanematta, jos:

1) veronalaiseen perintöön tai lahjaan sisältyy maatila, muu yritys tai osa niistä;

²¹⁰ Holm & Kerkelä 2014

²¹¹ Lindholm 2014: 104

²¹² Linnakangas 2014: 102

²¹³ HE 53/2008

²¹⁴ HE 364/2014; VaVP 40/2008 vp, 3 §

2) verovelvollinen jatkaa perintönä tai lahjana saaduilla varoilla maatalouden tai maa- ja metsätalouden harjoittamista tai muuta yritystoimintaa perintönä tai lahjana saadulla maatilalla tai näin saadussa yrityksessä; ja

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettusta maatilasta, muusta yrityksestä tai niiden osasta määrätyn perintö- tai lahjaveron suhteellinen osa koko verosta on suurempi kuin 850 euroa.”

Että PerVL 55 §:ää voidaan soveltaa, tulee verovelvollisen jatkaa maatalouden, maa- ja metsätalouden tai muun yritystoiminnan harjoittamista perintönä tai lahjana saamallaan varoilla. Jos vaatimuksen täyttyminen voidaan nähdä vähänkin epävarmana, kannattaa tapaukseen hakea ennakkoratkaisu. Yritystoiminnan jatkaminen tarkoittaa käytännössä henkilökohtaisen työpanoksen asettamista yrityksessä, mutta ei vaadi kuitenkaan maatilankyönteessä olleista toiminnan päätoimista harjoittamista.²¹⁵

KHO:n 4.6.2014 antamassa ratkaisussa oli kysymys siitä, minkälainen työpanos täyttää sukupolvenvaihdoshuojennuksen saamisen edellytykset. Tässä kyseessä oli sukupolvenvaihdos, jossa X oli lahjoittamalla tai myymällä osakkeita siirtänyt Y Oy:n neljälle lapselleen. Lapsista A, B ja C oli valittu X Oy:n hallitukseen, mutta A ja C luultavimmin tulisivat eroamaan hallituksesta. Hallituksen ns. vanhat jäsenet ovat pääosin ulkopuolisia, mutta asiantuntijoita yrityksen liiketoiminnan johtamisessa. Yhtiön osakkaiden yhteinen mielipide on, että perheen ulkopuolisten hallituksen jäsenten päätäntävalta yhtiön asioissa säilyisi. A toimii yhtiössä talouspäällikkönä, joka vastaa yhtiön ulkoisesta laskennasta, sen kehittämisestä ja lisäksi hän vastaa henkilöstö- ja palkkahallinnosta. A kuuluu myös yhtiön johtoryhmään, joten hän osallistuu yhtiön liiketoiminnan johtamiseen. Kysymys asiassa on lähinnä, onko mahdollista soveltaa PerVL:n 55 §:n mukaista sukupolvenvaihdoshuojennusta, jos A jatkaa yhtiössä yllä mainituissa tehtävissä, mutta eroaa hallituksesta. KHO toteaa ratkaisussaan, että A:n työtehtävien laatu ja laajuus X Oy:ssä osoittavat A:n jatkavan yritystoimintaa yhtiössä lahjaksi saamallaan varoilla siten, kuin PerVL:n 55 §:n 1 momentissa tarkoitetaan huolimatta siitä, että A eroaisi yhtiön hallituksesta. Näin ollen sukupolvenvaihdoshuojennus tulee kysymykseen. KHO mainitsee myös, että PerVL:n 55 §:n tavoitteena on muun ohella edistää yritysten sukupolvenvaihdostilanteita ja parantaa yritystoiminnan jatkajan asemaa. Veronhuojennuksen saaminen edellyttää

²¹⁵ Puronen 2015: 631–632

verovelvollisen yritystoiminnan jatkamista lahjaksi saadussa yrityksessä. Tarkemmin ei ole säädetty, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan jatkamisella.²¹⁶

KHO:n 5.1.2011 antama ratkaisu käsitti sukupolvenvaihdostilanteen, jossa alaikäisen henkilön oli tarkoitus jatkaa X Oy:n yritystoimintaa hänen isänsä hänelle myydyillä 10 prosentin osakeosuudella. Koska alaikäinen on vajaavaltainen eikä hänen osakeyhtiölain mukaan näin ole mahdollista toimia yhtiön hallituksen jäsenenä, oli hänelle määrätty maistraatin päätöksellä edunvalvojan sijainen, jonka oli tarkoitus toimia X Oy:n hallituksessa jatkajan lukuun, kunnes jatkaja saavuttaisi täysi-ikäisyyden. Täysi-ikäisenä jatkaja valittaisiin varsinaiseksi jäseneksi yhtiön hallitukseen. Se, että joku muu henkilö toimisi yhtiön hallituksen jäsenenä toisen osakkaan lukuun, ei myöskään ole osakeyhtiölain mukaista. Näin ollen tätä ei voitu pitää tilanteena, johon olisi voitu soveltaa PerVL 55 §:ää.²¹⁷

Samoin toimi Helsingin hallinto-oikeus. Tapauksessa A:lla ja B:llä oli aikomus lahjoittaa lapsilleen C:lle, D:lle ja E:lle kullekin 10 prosenttia omistamansa yhtiön osakkeista. Lapsista D ja E olivat alaikäisiä. A ja B olivat suunnitelleet, että uskottu mies hoitaa toimintaa D:n ja E:n osalta, kunnes nämä saavuttavat täysi-ikäisyyden. Hallinto-oikeus totesi, etteivät D ja E voi saada PerVL 55 §:n mukaista huojennusta, koska ”mahdollinen vajaavaltaisen edunvalvojan määrääminen ei merkitse sukupolvenvaihdoshuojennuksen edellytykseksi säädettyä yritystoiminnan jatkamista lahjansaajan toimesta”.²¹⁸

Etlan tutkimusjohtajat Maliranta ja Valkonen²¹⁹ ovat kritisoineet sukupolvenvaihdoshuojennusta. Heidän mukaan sukupolvenvaihdosten veronhuojennukset eivät ole perusteltuja tapauksissa, joissa sukulaisuuden suosiminen menee kyvykkyyden edelle. He perustelevat tätä sillä, että vaikka jatkajan sukulaisuussuhde tukee sitoutumista yritystoimintaan, liikkeenjohto saattaa kärsiä, jos jatkaja valitaan ainoastaan sukulaisuussuhteen perusteella. Maliranta ja Valkonen ovat sitä mieltä, että perheyriykselle olisi kannattavampaa valita ammattijohtaja omistajasuvun ulkopuolelta. Tutkimusjohtajat jatkavat, että Suomi menettää verotuloja sukupolvenvaihdosten lievän verotuksen vuoksi, jotka tulisi paikata jonkin muun veron

²¹⁶ KHO 2014: 92

²¹⁷ KHO 2011: 1

²¹⁸ Helsingin HAO 08.07.2009 09/0992/3

²¹⁹ Maliranta & Valkonen 2013

kiristyksellä. Veron kiristyksen haittapuolena on yleensä talouden toimintakyvyn heikentyminen.

Perintöveron keventäminen tai osittainen poistaminen. Lahtinen²²⁰ on sitä mieltä, että perintövero tulisi poistaa ainakin rintaperillisiltä. Hän perustelee asiaa sillä, että perintövero on esteenä suomalaisten yritysten kasvulle. Esimerkkinä hän esittelee pienen teollisuuden ”nyrkkipajan”, jonka isä on perustanut. Yritys työllistää omistajan lisäksi kaksi työntekijää. Kyseisellä yrityksellä ei ole rahaa, se ei tuota tulosta, mutta sillä on kuitenkin koneita, kalustoa ja omat toimitilat. Isän kuollessa tämän ainoa poika perii 500 000 euron arvoisen yrityksen, mutta perintöön ei sisälly yhtään rahaa. Perintöveron yrityksen arvosta, joka on 74 000 euroa, poika joutuu maksamaan puolen vuoden aikana kahdessa erässä. Summa on niin suuri, että pojalla on vain kaksi vaihtoehtoa veron maksamiseen. Hän voi ottaa velkaa, mutta silloin hän joutuu nostamaan yrityksestä kaiken liikenevän rahan velan maksua varten. Tämä heikentäisi myös yrityksen kehitysmahdollisuuksia. Toiseksi vaihtoehdoksi jää yrityksen myyminen.

Kohonen esittää perintö- ja lahjaverotuksen keventämistä ja perintöosuusjärjestelmässä pitäytymistä. Hänen mukaan vanhaan lakiin tehtävien muutosten sijasta olisi järkevää kirjoittaa kokonaan uusi laki. Tällöin perintö- ja lahjaverotus joutuisi kokonaisvaltaisempaan tarkasteluun ja lakiin sisältyvät epäkohdat selvitettäisiin perusteellisesti. Kevennysehdoituksiksi hän luettelee lesken ja alaikäisten lasten perinnöksi saadun asunnon perintöverotuksen keventämisen, henkilökohtaisten vähennysten myöntämisen täysi-ikäisille rintaperillisille, veroluokkajakoon tehtäviä muutoksia; yksinkertaistamisen ja luokkajaon poistamisen. Lisäksi hän ehdottaa harkittavaksi vähennysten ja verokynnyksen indeksoimisen esimerkiksi kuluttajahintaindeksiin.²²¹

5.3 Perintö- ja lahjaveron jättäminen ennalleen.

Ennalleen jättämistä voidaan pitää vaihtoehtona, mutta se ei ole todennäköisin vaihtoehto. Kritiikki perintö- ja lahjaveroa kohtaan tulisi luultavasti lisääntymään, ja muutostarpeita

²²⁰ Lahtinen 2015

²²¹ Kohonen 2007

ilmaantuisi koko ajan lisää. Negatiivisena seurauksena tästä voidaan tulevaisuudessa nähdä lisääntynyt veron kiertäminen.²²²

Viime vuosina tehdyt muutokset perintö- ja lahjaverotukseen ovat kiristäneet verotusta erityisesti suurempien perintöjen kohdalla. Tämä on nyt jo aiheuttanut ns. veropakolaisuutta. Osa perheyrittysten omistajista toteaa verotuksen nousseen niin korkeaksi, että yrityksen sukupolvenvaihdosta ei ole kannattavaa tehdä Suomessa. Onnisen ja Onvestin suuromistaja on jo muuttanut Suomesta perintöveroja pakoon Portugaliin, jossa perintöveroja ei makseta. Björn Wahlroos, joka on miljonääripankkiiri ja Sammon hallituksen puheenjohtaja, on muuttanut Ruotsiin. Myös Karl Fazer, joka kuuluu Fazerin omistajasukuun, on ilmaissut aikeensa muuttaa pois Suomesta.²²³

Varallisuuserot ovat kasvaneet tuloeroja nopeammin vuosituhannen vaihteen jälkeen. Suurimmista varallisuustyypeistä osakevarallisuuden ja kiinteistövarallisuuden arvojen nousu on ollut nopeaa. Koska varallisuuserot kasvavat yhä nopeammin, antaa tämä samalla syyn säilyttää perintövero ja ehkä myös kiristää progressiota. Perintöjen ja lahjojen verotuksella on myös vaikutusta muuhun verojärjestelmään tehokkuustappioita vähentämällä.²²⁴

5.4 Uudistustarpeet

Perintö- ja lahjaverolaki kaipaisi edelleen uudistusta, mutta huomiota tulisi kiinnittää siihen, ettei verotus vaikuttaisi omaisuuden siirtämistapaan perittävältä perijälle²²⁵. Perintö- ja lahjaveron veropohjan aukot tulisi tukiä, mutta samalla tulisi pitää silmällä verotuksen oikeudenmukaisuutta. Joillakin, yleensä varakkaimmilla henkilöillä on mahdollisuus hyödyntää verovapaita saarekkeitä, kun taas ne, joilla tätä mahdollisuutta ei ole, joutuvat maksamaan saman suuruisesta perinnöstä täyden veron.²²⁶ Yhtä ainoaa oikeudenmukaista verotusta ei ole olemassa. Oikeudenmukaisuus on riippuvainen henkilöstä, ajasta ja paikasta.²²⁷

²²² Kohonen 2007

²²³ Keskiluokka maksaisi 2015

²²⁴ Myrsky 2012

²²⁵ Puroten 2015: 3

²²⁶ Niskakangas 2014

²²⁷ Linnakangas 2014

Perintöverotuksen tulevaisuuden suunnittelua voidaan pitää vaativana haasteena sekä lainvalmistelulle että veropolitiikalle. Lainvalmistelun haasteena voidaan nähdä kokonaisselvityksen aikaansaaminen, koska selvityksen tulisi sisältää muun muassa nykyisen perintöverotuksen realistinen selvitys, veropoliittinen taustakartoitus ja myös kansainvälistä vertailua.²²⁸ Suomen perintöverotuksen ongelmaksi alkavat muodostua veron suurehkot erot naapurivaltioihin verrattuna. Taloutta ja muuta verotusta ajatellen ei ole kannattavaa, jos Suomen ikääntyvä kansa verotuksesta johtuen siirtyy ulkomaille kuolemaan. Varakkaat ihmiset vievät mukanaan myös muuta veropohjaa esimerkiksi yleisen kulutuksen kannalta ajateltuna.²²⁹

Kokonaisselvitykseen tulee sisällyttää lisäksi lainsäädäntömalli perintö- ja lahjaverolaille, joka täyttää hyvän verojärjestelmän tavoitteet ja on samalla moderni. Haasteita tuo lisää se, että tarkastelussa tulisi ottaa huomioon myös perintö- ja lahjaverotuksen ulkopuoliset kytkennät, kuten tuloverotuksen ja perintö- ja lahjaverotuksen väliset rajanvedot, sukupolvenvaihdoshuojennukset kokonaisuutena sekä luovutusvoittoverotus.²³⁰

Porsaanreikäenä perintö- ja lahjaverotusta ajatellen voidaan mainita kapitalisaatiosopimukset. Tämä tarkoittaa sitä, että varakkaat henkilöt antavat varallisuuttaan vakuutusyhtiön hoitoon. Tuloverotus toteutetaan vasta, kun varat nostetaan vakuutusyhtiöstä. Vakuutusyhtiö on yleensä ulkomainen yhtiö. Perijälle siirtyvät oikeudet varoihin tällä tavalla yleensä kokonaan ilman tulovero-, ja perintö- ja lahjaveroseuraamuksia. Verovapaus saadaan aikaan sillä, että perijä asuu omaisuuden palautuksen ajankohtana ulkomailla. Syynä voi myös olla se, ettei verohallinnolle tiedoteta kyseisistä varoista.²³¹

Juridisesti kapitalisaatiosopimus on vakuutus, vaikka siinä ei vakuuteta ketään tai mitään. Vakuutus oikeus määrittelee kapitalisaatiosopimuksen henkivakuutukseksi, kun taas verotuksessa sitä ei lueta henkivakuutuksen piiriin. Käytännöllisesti katsoen kapitalisaatiosopimus tarkoittaa asiakkaan ja vakuutusyhtiön välillä tehtyä määräaikaista sijoitussopimusta.²³²

²²⁸ Henttula 2006

²²⁹ Knuutinen 2017: 237

²³⁰ Henttula 2006

²³¹ Niskakangas 2014

²³² Wahlroos 2012, Ossa 2014

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielma käsittelee perintö- ja lahjaveron asemaa Suomen verojärjestelmässä. Verolajien pääasiallinen tehtävä on yleisesti fiskaalinen, eli valtion varaintarpeen tyydyttäminen ja samoin on myös perintö- ja lahjaveron kohdalla. Perintö- ja lahjaveron osuus kaikkiin valtion verotuloihin nähden on viime vuosina ollut Suomessa reilu prosentti. Verolajin tuotto on kasvanut huomattavasti viime vuosikymmeniin nähden. Perintö- ja lahjaveron tuotto oli ensimmäisinä vuosina hyvinkin alhainen ja vasta 1990-luvulla verotuotto alkoi kasvaa kiihtyen entisestään vuoden 2000 jälkeen. Vaikka prosentuaalisesti katsottuna osuus näyttää pieneltä, on sillä kuitenkin huomattava merkitys valtion tuloihin.

Suomen ensimmäinen perintö- ja lahjaverolaki säädettiin vuonna 1919. Tästä vain kaksi vuotta myöhemmin säädettiin uusi laki, joka ei kuitenkaan juurikaan poikennut ensimmäisestä laista. Nykyinen perintö- ja lahjaverolakimme on ollut voimassa vuodesta 1940 lähtien ja se kuuluu näin pitkäikäisimpiin lakeihimme.

Perintö- ja lahjaveron kumoamisesta annettiin lakialoite vuonna 2004. Syynä tähän oli perijälle mahdollisesti aiheutuvat ongelmat perintöveron suorittamisesta. Perintövero kuitenkin lankeaa perijälle saantohetkellä, vaikka perijällä ei olisi aikomuksia tai mahdollisuuksia myydä perittyä omaisuutta. Myöskään perijän mahdollinen sairaus tai työttömyys eivät pienennä perintöveron määrää. Tuolloin pidettiin vaihtoehtona siirtyä perinnön verottamisen sijasta luovutusvoiton verottamiseen, jolloin perintönä saatua omaisuutta verotettaisiin vasta perijän myytyä omaisuuden. Veron kokonaan poistamiselle ei kuitenkaan löytynyt riittävästi perusteita, joten lakialoite kumottiin valiokunnassa.

Merkittävä lakiuudistus perintö- ja lahjaverotuksessa varsinkin pienempien perintöjen saajien kohdalla ja leskien ja alaikäisten rintaperillisten kohdalla tuli voimaan vuonna 2008. Tuolloin puoliso- ja alaikäisyysvähennysten määriä korotettiin huomattavasti. Myös verotettavan perintöosuuden alaraja nousi merkittävästi. Samalla lahjaverotusta muutettiin säätämällä erillinen lahjaverosteikko.

Verotuksen pääasiallinen tehtävä on tuottaa tuloja julkiselle sektorille ja kattaa julkiset menot ainakin pitkällä tähtäimellä. Eniten verottava järjestelmä ei kuitenkaan välttämättä

tarkoita sitä, että se olisi paras järjestelmä. Kuten Knuutinen²³³ edellä totesi: ”*verotuksen perimmäisenä tarkoituksena ei ole ehkä kuitenkaan maksimoida valtion verotuloja, vaan pikemminkin kysymys on siitä, miten niiden välityksellä optimoidaan yhteiskunnallista hyvinvointia*”.

Verojärjestelmä on monimutkainen kokonaisuus, jonka arvioiminen pelkästään hyväksi tai huonoksi on hankalaa. Tämä johtuu siitä, että erilaisia arviointikriteerejä on useita. Hyvän verojärjestelmän piirteitä ovat: tehokkuus, oikeudenmukaisuus ja oikeusvarmuus. Lisäksi verojärjestelmän pitäisi olla hallinnollisesti toimiva ja yksinkertainen.

Perintö- ja lahjaverolla on verolajina oma vakiintunut paikkansa Suomen verojärjestelmässä kytkeytyen tiiviisti muihin verolajeihin. Perintö- ja lahjavero täydentää *tuloveroa* varsinkin, kun varallisuuden tuottaman tulon verotusta ei toteuteta tyydyttävästi riippuen kuitenkin yhteiskunnan arvopohjasta. Perintö- ja lahjavero täydentää tuloveroa myös estämällä pimeiden tulojen verovapauden. Kun *varallisuusvero* poistettiin käytöstä vuonna 2006 vähäisten verotulojen ja veropohjan aukollisuuden vuoksi, perintöverotuksen rooli kasvoi osana verojärjestelmäämme. *Luovutusvoittovero* täydentää muuta pääomatuloverotusta osana tuloverotusjärjestelmää. Koska perintövero ja luovutusvoittovero määräävät yhdessä omaisuuden arvonnousun verotuksen, voidaan perintöveron suhdetta luovutusvoittoveroon pitää tärkeänä. Perintöverotuksen perustuessa perukirjoihin on perintöverotuksella myös tärkeä tehtävä *perunkirjoituksen varmistajana*. Perukirjan toimiessa perustana muille jäämistöoikeuteen liittyville toimille, koska perukirjassa mainitsemattomia pankkitalletuksia tai rekisteröityä omaisuutta ei ole mahdollista siirtää perillisille, järjestelmä toimii myös tehokkaasti harmaata taloutta vastaan. Jos perintöverotus poistettaisiin, perukirjojen tarkastaminen olisi hankalampaa, koska tarkastaminen tulisi järjestää jollain toisella tavalla.

Tutkielmassa otettiin huomioon myös muiden maiden tuomat vaikutukset verotuksemme perintö- ja lahjaverotuksen osalta. Euroopassa monissa maissa on luovuttu perintöverosta. Yleensä perintö- ja lahjavero ovat yhdessä yksi verolaji täydentäen toisiaan, mutta esimerkiksi Iso-Britanniassa on käytössä perintövero, mutta ei lahjaveroa.

Ruotsissa perintö- ja lahjaverotuksesta luovuttiin vuoden 2004 lopulla. Syynä tähän oli veron vaikeuttaminen sukupolvenvaihdoksia perheyriyksissä ja verosuunnittelun huonot

²³³ Knuutinen 2017: 32–33

mahdollisuudet tietyissä varallisuusluokissa. Poistamiseen vaikuttivat myös alhainen verotuotto, asuntojen korkeat verotustasot ja varojen arvostuksen epäyhtenäisyys. Syynä nähtiin myös perintöveron joustamattomuus sellaisessa tilanteessa, kun vainajan kuolinhetken jälkeen verovelvollisuuden on alettua, tapahtuu esimerkiksi pörssiromahdus, jolloin perityn omaisuuden arvo laskee. Suomen tavoin myös Ruotsissa perintöverotus oli progressiivista kohdistuen kuitenkin voimakkaimmin keskituloisiin, joilla oli huonommat mahdollisuudet verosuunnitteluun.

Nykyään perintövero on Ruotsissa korvattu luovutusvoittoverolla, jonka yleinen määrä on 30 %, mutta oman asunnon myynnistä 22 %. Veroseuraamukset peritystä omaisuudesta lankeavat vasta silloin, kun tätä omaisuutta myydään. Oman asunnon myynnistä saatu luovutusvoitto on Ruotsissa huojaennettuna luovutusvoittoveron piirissä

EU-mailla on mahdollisuus vapaasti valita alueellaan sovellettavat perintöihin ja lahjoihin liittyvät verosäännöt. Tämä johtaa siihen, että verosäännöt eivät aina sovi yhteen muiden maiden verosääntöjen kanssa. Perintöverotuksen periaatteet poikkeavat eri maiden välillä hyvinkin paljon, jolloin ongelmia syntyy. Kun perittävä ja perijä asuvat eri maissa, saattavat poikkeavat perintöverotuksen periaatteet aiheuttaa omaisuuserän verottamisen useampaan kertaan.

On myös olemassa tilanteita, jolloin ulkomaista perintöä ei tarvitse ilmoittaa. Tässä tapauksessa perinnön ilmoittamisvelvollisuuteen vaikuttavat perinnönjättäjän ja perinnönsaajan vakituiset asuinpaikat. Siihen, tuleeko perinnönsaajan antaa perintöveroilmoitus Suomeen, on vaikutusta myös verosopimuksilla.

Perintöveron puolesta ja vastaan. Kysyttäessä suomalaisilta mielipidettä perintö- ja lahjaveron olemassaoloon enemmistö pitäisi verolajin ennallaan. Enemmistö koostui henkikoista, jotka olivat saamassa perintöä. Perintö- ja lahjaveron mielellään poistaisivat tulevaisuudessa perintöä jättämässä olevat henkilöt. Tulojen määrä vaikutti mielipiteeseen siten, että suurempituloiset olivat halukkaampia poistamaan perintöveron, kuin pienempituloiset.

Poistamista vastaan. Perintö- ja lahjaverotuksen puolestapuhujana toimivat jakopoliittiset tavoitteet pyrkivät estämään varallisuuden keskittymisen ja jo mahdollisesti keskittyneen varallisuuden uusjaon tasoittaen sukupolvien välisiä taloudellisia lähtökohtatilanteita. Tämä antaisi myös jopa aihetta veron progression kiristämiseen. Mahdollisena seurauksena tästä voidaan kuitenkin pitää verotulojen

vähentymistä aggressiivisemmän verosuunnittelun myötä. Perintövero toimii tälläkin hetkellä osaltaan täydentämässä verotuksen tulonjakotavoitetta ja paikkaamassa luovutusvoittoverotuksen aukkoja, mutta perintö- ja lahjaveroon kaivataan kuitenkin uudistuksia.

Poistamisen puolesta. Perintöjen ja lahjojen katsotaan lisäävän saajan veronmaksukykyä, koska saanto on vastikkeeton. Tämä ei välttämättä pidä paikkaansa rintaperillisten ja aviopuolisoiden kohdalla, koska omaisuus ei välttämättä lisäännä perinnön myötä. Tästä johtuen perintövero voidaan nähdä perusteettomana. Asiaa saattaa vaikeuttaa myös perittävä varallisuus, joka on vaikeasti realisoitavissa. Vuonna 2017 korotetut puoliso vähennys ja alaikäisyys vähennys toivat tähän jonkin verran helpotusta.

Tutkimuksissa on arvioitu, että monet suomalaiset kokisivat hyötyä perintö- ja lahjaveron poistamisesta. Eniten tästä hyötyisivät suurempia perintöjä saavat johtuen verotuksen kireämmästä progressiivisuudesta pienempien perintöjen kohdalla.

Perintö- ja lahjaveron poistamista on perusteltu verotuksen yksinkertaistamisella sekä pienten ja keskisuurten yritysten sukupolvenvaihdosten helpottamisella. Perintöveroa pidetään myös haitallisena kansantalouden kannalta tärkeää pääoman muodostumista ajatellen johtuen perintöveron aiheuttamasta perinnön arvon pienenemisestä. Perintö- ja lahjaveron tuoton osuus valtion verotuloista on keskimäärin yksi prosentti, mutta euroina summa on noin 500 miljoonaa euroa. Jos verolaji poistettaisiin, vaje olisi niin suuri, että muihinkin verolajeihin tulisi tehdä muutoksia.

Perintöverolle ei nähdä perusteita sellaisissa tapauksissa, kun perillisen saamaa perintöä ei pidetä tämän uutena varallisuutena. Perintöveroa on myös kritisoitu kaksinkertaisena verotuksena, koska perittävästä omaisuudesta on jo maksettu veroa tuloveron muodossa, kun perittävä on sen hankkinut. Voidaan kuitenkin todeta kysymyksessä olevan kaksi eri verovelvollista johtuen siitä, että perinnönsaajan verovelvollisuus vasta hänen varallisuutensa lisääntymisen kautta.

Poistaminen. Tutkielmassa pohdittiin, olisiko mahdollista poistaa perintö- ja lahjaverolaki osittain tai kokonaan? Tai olisiko verotuksen keventäminen mahdollista? Perintö- ja lahjaverolaki on itsenäinen verolaji, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että se voitaisiin poistaa aiheuttamatta vaikutuksia Suomen verojärjestelmään. Jos ajatellaan, että perintö- ja lahjaverotus poistettaisiin kokonaan, tulisi sen jättämä aukko valtion verotuloissa paikata jollain tavalla. Perintö- ja lahjaverosteikkoja on kuitenkin kiristetty

kahdesti valtiontalouden tasapainottamista silmällä pitäen johtuen Suomen taloudellisesta tilanteesta.

Tutkielmassa todettiin, että perintöveron poistamista ainakin rintaperillisiltä voitaisiin pitää harkinnan arvoisena seikkana. Perusteluksi on esitetty perintöveron olevan esteenä suomalaisten yritysten kasvulle. Jos perittävänä omaisuutena on kyseessä yritys, jolla ei ole rahaa, se ei tuota tulosta, mutta yrityksellä on arvokkaat koneet ja kalustot, muodostuu perintöveron maksaminen perilliselle ongelmaksi. Sukupolvenvaihdostilanteissa veron maksaminen voi osoittautua ongelmalliseksi ja omaisuutta joudutaan realisoimaan, että vero saadaan maksetuksi. Yritysten tulevaisuuden ja työllisyyden säilyttämisen kannalta perintö- ja lahjaveron kohtuullistaminen olisi aiheellista.

Pohdinnan arvoisena seikkana on pidetty perintö- ja lahjaverotuksen keventämistä pääasiallisesti lesken ja alaikäisten lasten kohdalla kuitenkin perintöosuusjärjestelmässä pitäytyen. Vanhaan lakiin tehtävien muutosten sijasta laki olisi kuitenkin viisasta kirjoittaa kokonaan uudelleen, jolloin perintö- ja lahjaverotukseen sisältyvät epäkohdat tulisi selvitettyä. Samalla voitaisiin harkita myös veroluokkajakoon tehtäviä muutoksia.

Vaikka perintö- ja lahjaveron kokonaan poistaminen yksinkertaistaisi verojärjestelmää ja pienentäisi hallintokustannuksia, tulisi ottaa huomioon monia muitakin asioita. Merkittävin seikka luultavasti olisi se, että verolajin poistaminen vaikuttaisi väistämättä muihin verolajeihin. Lisäksi olisi pystyttävä perustelevaan veron ennalleen jättämisen aiheuttavan enemmän haittavaikutuksia verolajin poistamiseen tai korvaaviin veronkorotuksiin verrattuna.

Perintö- ja lahjaverosta luopumista ei ole pidetty asianmukaisena vaihtoehtona. Vero on aiheellinen, kunhan vero pidetään kohtuullisena. Todettiin myös, ettei olisi viisasta kohdistaa veroa pienimpiin perintöosuuksiin. Suomen uudistuksia perintö- ja lahjaveron voidaan pitää oikeansuuntaisia johtuen pienempien perintöjen saajien verotuksen kevenemisestä.

Marraskuussa 2017 on pantu vireille kansalaisaloite perintö- ja lahjaverosta luopumiseksi ja aloite on menossa eduskuntaan käsittelyyn. Vaadittava 50 000 kannatusilmoituksen raja meni rikki reilussa neljässä kuukaudessa. Aloitteen vastuuhenkilöiden tulee toimittaa eduskuntaan puolen vuoden aikana aloite tai Väestökisterikeskuksen todistus, josta ilmenee riittävä kannatus.

Muuttaminen. Tutkielmassa analysoitiin eri muutosvaihtoehtoja perintö- ja lahjaverotuksen tilalle ja ohelle. Verolajin kohdalla on mietitty useita vaihtoehtoja, miten sitä voisi muuttaa tai miten sen voisi korvata. Yksi ehdotus on ollut *perintö- ja lahjaveron korvaaminen luovutusvoittoveron muutoksella*, jolloin verovelvollisuus perintönä saadusta omaisuudesta syntyisi vasta omaisuuden myyntihetkellä. Omaisuuden siirtyessä perinnönjättäjältä perijälle verovelvollisuutta ei syntyisi. Verotus olisi kuitenkin yleisesti ottaen tällä menetelmällä kireämpää, koska hankintamenoa ei voitaisi vähentää.

Yksi vaihtoehto on ollut *perintö- ja lahjaverotuksen ja luovutusvoittoverotuksen yhteensovittaminen*, jolloin ensimmäinen vaihe olisi luovutusvoittoverotuksen uudistaminen kyseisen verotuksen aukkoja paikkaamalla. Yhdistettäessä perintö- ja lahjaverotus ja luovutusvoittoverotus, voisi kysymykseen tulla neutraali luovutusvoittoverotus, joka ottaisi omaisuudessa huomioon kaiken arvonnousun. Tällöin perintönä tai lahjana saadun omaisuuden arvonnousu sisällytettäisiin luovutusvoittoverotukseen. Tämä voitaisiin toteuttaa Ruotsin ja Norjan tavoin jatkuvuusperiaatetta noudattaen ja perinnön saajalle lankeaisi luovutusvoittovero myös aikaisemman omistajan aikana tapahtuneesta arvonnoususta. Luovutusvoittoverotukseen tehtävillä muutoksilla on arvioitu lisäävän työpaikkoja Suomeen vaikuttamatta kuitenkaan merkittävästi tulonjakoon ja verotuottoihin. On myös arvioitu kyseisen järjestelyn antavan työllistävälle perheyrityksille kasvu- ja investointimahdollisuuksia. Verotuloja näillä muutoksilla on kaavailtu saatavan noin 400 miljoonaa euroa. Vaihtoehtoisesti Kanadan mallia noudattamalla luovutusvoitto- tai tappio perinnöstä realisoituisi perinnön jättäjälle.

Jäämistöverojärjestelmään siirtymistä on pidetty yhtenä mahdollisuutena. Tästä todettiin, että se olisi hallinnollisesti kevyempi ja perintöosuusjärjestelmää edullisempi vaihtoehto. Jäämistöverojärjestelmä varmistaisi varallisuuden verottamisen ainakin kertaalleen sukupolvessa, ellei varallisuutta muuten verotettaisi. Huonona puolena jäämistöverojärjestelmästä mainittakoon, että se kykenee ottamaan perinnönsaajan veronmaksukyvyyn huomioon perintöosuusjärjestelmää heikommin. Tämä seikka on kylläkin jakanut mielipiteitä. Jos jäämistöverojärjestelmään oltaisiin siirtymässä, olisi tarkoituksenmukaista aluksi selvittää mahdollisimman huolellisesti sekä jäämistöverojärjestelmän että nykyisen perintöosuusjärjestelmän hyvät ja huonot puolet.

On myös tutkittu, että *varainsiirtoveron ulottaminen perintöihin ja lahjoihin* voisi nostaa valtion verotuottoja peräti 40 miljoonalla eurolla vuodessa. Tämä on laskettu ajatellen, että perintöihin ja lahjoihin, eli vastikkeettomiin omaisuudensiirtoihin säädettäisiin

prosentin varainsiirtovero omaisuuden käyvästä arvosta. Omaisuuden siirrot pystyttäisiin myös kontrolloimaan käyttämällä perinnöissä ja lahjoissa varainsiirtoveroa.

Muutoksen kohdistaminen sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Suomen 322 000 yrityksestä 80 prosenttia muodostuu perheyrityksistä ja nämä työllistävät noin 600 000 työntekijää. Kuitenkin perintö- ja lahjaverotuksesta johtuen perheyritysten työntekijöiden määrä vähenee vuosittain pysyvästi 4 800 työntekijällä. Tämä johtaa puolestaan julkisen sektorin tuloja vähenemiseen ja menojen lisääntymiseen 20 000 eurolla työntekijää kohti. Perintö- ja lahjaveron poistamisesta seuraisi työllisyyden lisääntyminen perheyrityksissä 4 800 henkilöllä, joka tukisi julkista taloutta pysyvästi peräti 100 miljoonalla eurolla. Perheyritysten kohdalla jälkeläiset jatkavat toimintaa neljässä tapauksessa kymmenestä. Sukupolvenvaihdoksista kaksi kolmesta toteutuu lahjana tai perintönä.

Suomen verotuksen on todettu olevan kireää verrattuna muihin Euroopan maihin, varsinkin perheyrityksiin kohdistuvan perintöverotuksen kohdalla. Sukupolvenvaihdostilanteissa perintöveron määrä on vielä kohtuullinen rintaperillisen ollessa kyseessä, mutta muun kuin rintaperillisen kohdalla perintövero nousee melko korkeaksi arvokkaan yrityksen ollessa kyseessä. Perintö- ja lahjaverolakia muutettiin vuonna 2004 veronhuojennusta suurentamalla. Vuonna 2008 ehdotettiin perintö- ja lahjaverotusta kevennettäväksi yritysten sukupolvenvaihdoksissa. Kyseinen esitys kuitenkin peruutettiin vuoden 2008 lopulla, koska keventäminen olisi vuositasolla tarkoittanut 100 miljoonaa pienempiä verotuloja perintö- ja lahjaveron osalta. Eräät tutkijat ovat olleet sitä mieltä, että sukupolvenvaihdoksen lievän verotuksen vuoksi Suomi menettää verotuloja, jotka tulisi paikata kiristämällä jotakin muuta veroa. Sukupolvenvaihdoksen veronhuojennusta on myös kritisoitu sillä, että yrityksen liikkeenjohto saattaa kärsiä suosiessa sukulaisuussuhdetta kyvykkyyden sijaan.

Perintö- ja lahjaveron jättäminen ennalleen ei ole todennäköisin vaihtoehto. Muutostarpeita tulisi todennäköisesti ajan kanssa ilmaantumaan ja tulevaisuudessa seurauksena saattaa olla lisääntynyt veron kiertäminen. Viime vuosina tehdyt muutokset perintö- ja lahjaverotukseen tehdyt kiristykset suurempien perintöjen kohdalla ovat jo aiheuttaneet ns. veropakolaisuutta. Joitakin suuromistajia on jo muuttanut Suomesta perintöveroja pakoon sellaisiin maihin, joissa perintöveroja ei makseta. Koska varallisuuserot kasvavat yhä nopeammin, olisi perintöverokin syytä säilyttää ja ehkä myös kiristää veron progressiota. Perintö- ja lahjaverotus myös vaikuttaa muuhun verojärjestelmään tehokkuustappioita vähentämällä.

Perintö- ja lahjaverolakia uudistettaessa tulee ottaa huomioon, ettei verotus tulisi vaikuttamaan omaisuuden siirtämistapaan perittävältä perijälle. Perintö- ja lahjaveron veropohjan aukot tulee tukkia pitäen samalla silmällä verotuksen oikeudenmukaisuutta. Verojärjestelmän suunnittelu on aina haastavaa, koska yhtä ainoaa oikeudenmukaista verotusta ei ole olemassa. Perintöverotuksen tulevaisuuden suunnittelu on vaativa tehtävä sekä lainvalmistelulle että veropolitiikalle. Lainvalmistelun haasteeksi nousee kokonaisselvityksen aikaansaaminen, koska selvityksen tulisi sisältää muun muassa nykyisen perintöverotuksen realistinen selvitys, veropoliittinen taustakartoitus ja myös kansainvälistä vertailua. Lisäksi Suomen perintöverotuksen ongelmaksi alkavat muodostua veron suurehko erot naapurivaltioihin verrattuna. Suomen tulevaisuuden taloutta ja muuta verotusta ajatellen ei ole kannattavaa, jos Suomen ikääntyvä kansa verotuksesta johtuen siirtyy ulkomaille kuolemaan. Kokonaisselvityksen tulee sisältää lisäksi lainsäädäntömalli perintö- ja lahjaverolaille, joka täyttää hyvän verojärjestelmän tavoitteet ja on samalla moderni. Lisää haastetta luo se, että tarkastelussa tulisi ottaa huomioon myös perintö- ja lahjaverotuksen ulkopuoliset kytkennät, kuten tuloverotuksen ja perintö- ja lahjaverotuksen väliset rajanvedot, sukupolvenvaihdoshuojennukset kokonaisuutena sekä luovutusvoittoverotus.

LÄHDELUETTELO

- 50 000 nimen raja rikki, kansalaisaloite perintö- ja lahjaverosta eduskuntaan – ”Nämä verot edistävät eriarvoisuutta, eivät vähennä”* (2018) [online]. Talouselämä 19.3.2018 [siteerattu 22.4.2018]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.talouselama.fi/uutiset/50-000-nimen-raja-rikki-kansalaisaloite-perinto-ja-lahjaverosta-eduskuntaan-nama-verot-edistavat-eriarvoisuutta-eivat-vahenna/2a5e0ab8-93d1-3723-8457-6085dc665121>.
- Aarnio, Aulis (1998). Mitä seuraavaksi? Teoksessa: *Lakimies 6–7/1998* s. 983–991 [online]. [siteerattu 14.11.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/lakimies/2213.pdf>.
- Andersson, Edward (2010). *Perintö- ja lahjaverotus*. Muistio verotyöryhmälle [online]. [siteerattu 15.11.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/05_muita_hankkeita/012_veroryhma/06_esitysaineisto/perintoverotus_Andersson_13122010_muistio.pdf>.
- Andersson, Edward (2011). Perintöverotus kansainvälisen kehityksen valossa. Teoksessa: *Verotus 1/2011* s. 5-13 [online]. [siteerattu 11.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://fokus.talentum.fi.proxy.tritonia.fi/teos/DAJBBXHTCF/liite/verotus111.pdf>.
- Eerola, Essi (2015). Luovutusvoittoverotus – taloudellisia näkökohtia ja maiden välistä vertailua. Teoksessa: *VATT muistiot 44* [online]. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Helsinki [siteerattu 2.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/muistiot_44.pdf>. ISBN 978-952-274-142-4.
- Eerola, Essi & Ropponen, Olli (2015). Mihin perintöveroa tarvitaan? Teoksessa: *VATT Policy Brief* [online]. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Helsinki. [siteerattu 2.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.vatt.fi/file/policybrief/vatt_policybrief_12015.pdf>.

EU:n perintöasetuksen soveltaminen alkaa (2015). [online]. [siteerattu 12.8.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:[http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/uutiset/45145?allWords=eu+asetus&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typeIds\[\]=127%3Afi&years\[\]=2015&searchSrc=1&advancedSearchKey=644335](http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/uutiset/45145?allWords=eu+asetus&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typeIds[]=127%3Afi&years[]=2015&searchSrc=1&advancedSearchKey=644335)>.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 650/2012.

Hansen, Dag F. (2014). The Abolition of the Norwegian Inheritance Tax. *Norwegian Ministry of Finance*. PowerPoint-esitys. EU WG Structures of Taxation Systems. 27.5.2014.

Happonen, Kari (2015). *Pohjoismaissa vain Suomessa ja Tanskassa sovelletaan perintöveroa*. Aamulehti 18.3.2015 [online]. [siteerattu 14.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.aamulehti.fi/Kotimaa/1194968277372/artikkeli/pohjoismaissa+vain+suomessa+ja+tanskassa+sovelletaan+perintoveroa.html>>.

HE 144/2005. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi varallisuusverolain kumoamisesta ja laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi* [online]. [siteerattu 27.10.2015]. Helsinki: Eduskunta. Saatavilla Internetistä: <URL:<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050144>>.

HE 58/2007. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta* [online]. [siteerattu 22.10.2015]. Helsinki: Eduskunta. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/he/20070058?>>.

HE 53/2008. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta* [online]. [siteerattu 15.11.2014]. Helsinki: Eduskunta. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2008/20080053>>.

HE 123/2014. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain 14 ja 19a §:n sekä perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta* [online]. [siteerattu 11.10.2015]. Helsinki: Eduskunta. Saatavilla Internetistä: <URL:<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140123>>.

HE 364/2014. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjaveron 56 §:n muuttamisesta* [online]. [siteerattu 24.10.2015]. Helsinki: Eduskunta. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi/he/20140364>>.

HE 175/2016. *Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta* [online]. [siteerattu 20.6.2017]. Helsinki: Eduskunta. Saatavilla Internetistä: <URL: <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/he/fi20160175.pdf>>.

Henttula, Juhani (2005). *Varallisuuden arvostamisperusteesta perintöverotuksessa*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab. ISBN 951-792-236-1.

Henttula, Juhani (2006). Perintöverotuksen arvostamisperuste lainsäädäntöratkaisuna. Teoksessa: *Oikeus- ja vakuutustiedettä 2006* [online]. Tampere: Tampereen yliopisto, oikeustieteiden laitos. [siteerattu 22.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/artikkelit/4555.pdf>>.

Holm, Pasi & Kerkelä, Leena (2014). Voisiko Suomi seurata Ruotsin ja Norjan esimerkkiä? Näkökohtia perintö- ja lahjaverosta sekä luovutusvoittoverosta. Teoksessa: *PTT raportteja 246* [online]. Helsinki. [siteerattu 16.11.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://ptt.fi/wp-content/uploads/2014/06/rap246.pdf>>. ISBN 978-952-224-149-8>.

Husa, Jaakko, Mutanen, Anu & Pohjolainen, Teuvo (2001). *Kirjoitetaan juridiikkaa. Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille*. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus. ISBN 952-14-0416-7.

Husa, Jaakko (2013). *Oikeusvertailu*. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus. ISBN 978-952-246-209-1.

Hydén, Håkan (1997). Vad är rättssociologi? Om rättssociologins forskningsuppgifter nu och i framtiden. Teoksessa: *Rättssociologi - då och nu: En jubileumskrift med anledningen av rättssociologins 25 år som självständig ämne i Sverige*. Lund Studies in Sociology of Law 1. Lund: Media-Tryck. ISBN 978-918-907-823-9.

- Isotalo, Kalle (2014). Lobbaus ja perintöveron tulevaisuus. Teoksessa: *Oikeus 4/2014* s.381–396 [online]. [siteerattu 5.11.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/oikeus/14600.pdf>>.
- Kalvila, Heikki (2014). *Perintöveron poistaminen voisi tuloverotuksessa yllättää metsänomistajan* [online]. UPM Metsämaailma 30.10.2014. [siteerattu 28.11.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<https://www.metsamaailma.fi/fi/News/Sivut/Perintoveron-poistaminen-voisi-tuloverotuksessa-yllattaa-metsanomistajan-.aspx>>.
- Keskiluokka maksaisi perintöveron poistamisen* (2015). Yle Uutiset 16.3.2015 [online]. [siteerattu 14.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://yle.fi/uutiset/keskiluokka_maksaisi_perintoveron_poistamisen/7870426>.
- Knuutinen, Reijo (2014). *Oikeus, talous ja tiede – tarkastelua vero-oikeudellisessa kontekstissa* [online]. [siteerattu 12.12.2017]. Saatavilla Internetistä: <URL:<https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/artikkelit/13214.pdf>>.
- Knuutinen, Reijo (2017). *Hyvät pahat verot*. Jyväskylä: Docendo Oy. ISBN 978-952-291-347-0.
- Kohonen, Anssi (2007). Perintö- ja lahjaverotus - näkökulmia talousteoriasta, maailmalta ja Suomesta. Teoksessa: *VATT muistiot 411* [online]. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus [siteerattu 15.4.2015]. Helsinki. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/k411.pdf>.
- Korkman, Sixten, Lassila, Jukka, Määttä, Niku & Valkonen, Tarmo (2009). *Kohti parempaa verotusta – eväitä verokeskusteluun*. ETLA. Helsinki.
- Lahtinen, Juuso (2015). *Perintövero pois ainakin rintaperillisiltä* [online]. Kotiseudun sanomat 15.4.2015 [siteerattu 5.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.kotiseudunsanomat.fi/index.php/lukijalta/item/798-perintovero-pois-ainakin-rintaperillisilta>>.
- LA 140/2004 vp. *Laki perintö- ja lahjaverolain kumoamisesta* [online]. [siteerattu 11.11.2015]. Saatavilla Internetistä:

<URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Documents/la_140+2004.pdf>.

Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 15.6.2007/706.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Larsen, Senja, Valpola, Auli, Immonen-Seuguenot, Piia, Hartikainen, Jarno, Kiuru, Martti & Heikkilä, Pia (2015). *Rikkaat välttelevät veroja* [online]. Kauppalehti 20.3.2015 [siteerattu 5.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.kauppalehti.fi/uutiset/rikkaat-valttelevat-veroja/RRTfX5SV>.

Lindholm, Tuomo (2014). *Perintöverokirja*. 14. painos. Helsinki: Verotieto Oy.

Linnakangas, Esko (2013). *Perintöverotuksen synty, nykytila ja tulevaisuus*. Lakimies 1/2013 s. 82–101 [online]. [siteerattu 13.10.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/lakimies/9390.pdf>. ISSN 1796-4776.

Linnakangas, Esko (2014). *Historiallinen verokirja* [online]. [siteerattu 28.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.helsinki.fi/oikeustiede/tutkimus_ja_julkaisut/julkaisut/forum_juris/sahkoiset_julkaisut/Linnakangas_Historiallinen_verokirja.pdf>.

Maliranta, Mika & Valkonen, Tarmo (2013). *Pk-yrityksiin tarvitaan uutta liikkeenjohtotaitoa* [online]. Helsingin Sanomat 21.12.2013 [siteerattu 5.11.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1387523587440>.

Myrsky, Matti (2012). *Veropolitiikkamme kehittämisvaihtoehtoja*. Defensor Legis 5/2012 s. 705–720 [online]. [siteerattu 7.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/defensor_legis/9239.pdf>.

Myrsky, Matti (2013). Millainen on hyvä verojärjestelmä? Teoksessa: *Verotus 2/2013* s. 131–144 [online]. Saatavilla myös Internetistä: <URL:

<http://fokus.talentum.fi.proxy.tritonia.fi/teos/DAJBBXHTCF/liite/verotus213.pdf>>.

Määttä, Kalle (2007). *Veropolitiikka: Teoria ja käytäntö* [online]. [siteerattu 9.9.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/kirjat/5458.pdf>>.

Niskakangas, Heikki (2014). *Perintöverotuksen yhteiskunnallisesta roolista* [online]. [siteerattu 21.11.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi/artikkelit/13315.pdf>>.

Nousiainen, Kevät (1985). *Tuomio ja sovittelu*. Alioikeuksien riidanratkaisun historiallisia ulottuvuuksia. Oikeushistorian lisensiaattityö. Julkaisematon. Helsinki.

Ossa, Jaakko (2014). *Kapitalisaatiosopimuksen verokohtelu* [online]. [siteerattu 25.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/artikkelit/13356.pdf>>.

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378.

Perintö- ja lahjaverosta luopuminen (2017). Kansalaisaloite 6.11.2017 [online]. [siteerattu 1.4.2018]. Saatavilla Internetistä: <URL:<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/2665>>.

Perintö- ja lahjaverosta luovutusvoittoveroon: lisää työpaikkoja lähes tulojako- ja verotuottoneutraalisti (2014). [online]. Pellervon taloustutkimus 5.6.2014. [siteerattu: 14.10.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://ptt.fi/press_releases/perinto-ja-lahjaverosta-luovutusvoittoveroon-lisaa-tyopaikkoja-lahes-tulojako-ja-verotuottoneutraalisti-2>.

Perintökaari 5.2.1965/40.

Perintövero on melkein progressiivinen (2014). [online]. Helsingin Sanomat 11.4.2014. [siteerattu 16.10.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1397107359128>>.

- Puronen, Pertti (2015). *Perintö- ja lahjaverotus*. 11. painos. Helsinki: Talentum. ISBN 978-952-14-2451-9.
- Pyykkönen, Sari (2014). *Kalevan kysely: Perintöä jättävät innokkaimpia luopumaan perintöverosta* [online]. Verkko uutiset 20.7.2014. [siteerattu 14.10.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.verkkouutiset.fi/kotimaa/Suomalaiset_kannattavat_perintoveroa-23385>.
- Riitakorpi, Matti (2014). *Tutkimus: Perintö- ja lahjaverotus kannattaisi poistaa Ruotsin tapaan* [online]. Maaseudun tulevaisuus 5.6.2014. [siteerattu 18.10.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka-ja-talous/tutkimus-perint%C3%B6-ja-lahjaverotus-kannattaisi-poistaa-ruotsin-tapaan-1.64014>>.
- Ropponen, Olli (2015). Perintö- ja lahjaverotus: kirjallisuuskatsaus. Teoksessa: *VATT-muistiot 45* [online]. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus [siteerattu 12.8.2015]. Helsinki. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/muistiot_45.pdf>.
- Rottleuthner, Hubert (1987). *Einführung in die Rechtssoziologie*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft. ISBN 978-353-402-334-9.
- Räbinä, Timo (2014). *Perinnöstä ja testamentista luopuminen perintöverotuksessa – olisiko aika muuttaa lakia?* 26.5.2014. [online]. [siteerattu 27.11.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/artikkelit/13417.pdf>>.
- Sarkomaa, Sari (2005). *Perintö- ja lahjaveron poistamisella kiire* [online]. [siteerattu 24.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/uutiset/8286>>.
- Silfverberg, Christer (2005). *Slopad arvs- och gåvoskatt* [online]. Skattenytt 55 (1-2). s. 13–27 [siteerattu 8.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://skattenytt.se/wp-content/uploads/2014/05/SN-1-2-2005-Silfverberg.pdf>>.

Soininvaara, Osmo (2014). *Mietteitä verotuksesta 1/2 Perintöverotus* [online]. [siteerattu 2.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.soininvaara.fi/2014/07/10/mietteita-verotuksesta-12-perintoverotus/>>.

Sopimus Suomen Tasavallan ja Amerikan Yhdysvaltain välillä jäämistön ja perinnön kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi 18/1952.

Sutton, John R. (2001). *Law/Society. Origins, Interactions, and Change*. Thousands Oaks CA: Pine Forge Press. ISBN 978-076-198-705-5.

Tamminen, Jenni (2014). *Perintöveron poistolla yllättävä vaikutus? – Katso laskelma* [online]. Uusi Suomi 29.12.2014 [siteerattu 12.8.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.uusisuomi.fi/raha/75969-perintoveron-poistolla-yllattava-vaikutus-katso-laskelma>>.

Tikka, Kari (2003). Har arvsskatten någon framtid? Teoksessa: *Festskrift tillägnad professor Edward Andersson på hans 70-årsdag den 31 december 2003* s. 389-397. Helsingfors: Juridiska föreningen i Finland, 2003. ISBN: 952-91-6343-6.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (2013). Hyvän veropolitiikan periaatteet. Teoksessa: *VATT-analyysi* [online]. Hirvikorpi, Helinä. Helsinki: Edita Prima Oy [siteerattu 2.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/j63.pdf>. ISBN: 978-952-274-081-6.

Valtion talousarvioesitykset [online]. [siteerattu 2.4.2018]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://budjetti.vm.fi/indox/tae/frame_year.jsp?year=2018&lang=fi>.

Valtiovarainministeriö (2010). Verotuksen kehittämistyöryhmän loppuraportti. Teoksessa: *Valtiovarainministeriön julkaisuja 51/2010* [online]. [siteerattu 20.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://vnk.fi/documents/10623/1242929/Verotuksen+kehitt%C3%A4mis>>

ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+loppuraportti+2010/e5f2395b-0c47-46cb-8b73-9d01995e4ac4?version=1.0>.

Valtiovarainministeriö. *Verotusjärjestelmä* [online]. [siteerattu 25.3.2016]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://vm.fi/verotus/verotusjarjestelma>>.

Valtiovarainministeriö (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti. Teoksessa: *Valtiovarainministeriön julkaisu 12/2017* [online]. [siteerattu 12.12.2017]. Saatavilla Internetistä:<URL:<http://vm.fi/documents/10623/4120314/Yritysverotuksen+asiantuntijaty%C3%B6ryhm%C3%A4n+raportti/be117feb-cf52-4e57-a69b-931f73dc888c?version=1.0>>.

Valtiovarainministeriön asetus veronkannosta 15.9.2005/747.

VaVP 40/2008 vp, 3 §. *Valtiovarainvaliokunnan pöytäkirja hallituksen esitykseen laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta* [online] [siteerattu 26.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KokousPoytakirja/Documents/vavp_40+2008.pdf#search=VaVP%2040%2F2008%20vp>.

VaVM 6/2014 vp – VNS 4/2014 vp (2014). *Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015–2018* [online]. [siteerattu 29.7.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi/mt/vavm20140006>>.

Vehviläinen, Maija (2014). *Perintövero pois? Asunnon myyntivoitto verolle* [online]. Kauppalehti 10.6.2014. [siteerattu 18.10.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://app.kauppalehti.fi/news/article/luetuimmat?article=201406685864>>.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet (2011). *Välillinen vero* [online]. [siteerattu 25.3.2016]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valillinen_vero%2813827%29>.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet (2011). *Välitön vero* [online]. [siteerattu 25.3.2016]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valiton_vero%2813830%29>.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet (2013). *Luovutusvoiton määrän laskeminen* [online]. [siteerattu 28.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Luovutusvoiton_maaran_laskeminen%2825189%29>.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet (2014). *Veron kiertämissäännöksen soveltaminen* [online]. [siteerattu 27.11.2014]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen%2834717%29>.

Verohallinto (2010). *Metsävähennys* [online]. [siteerattu 10.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Metsavaheennys>.

Verohallinto (2014). *Verotulojen kehitys vuonna 2013* [online]. [siteerattu 16.11.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tilastoja_ja_tutkimuksia/Verotulojen_kehitys/Verotulojen_kehitys_vuonna_2013%2831398%29>.

Verohallinto (2015). *Verotulojen kehitys vuonna 2014* [online]. [siteerattu 16.11.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tilastoja_ja_tutkimuksia/Verotulojen_kehitys/Verotulojen_kehitys_vuonna_2014%2835501%29>.

Verohallinto (2017). *Milloin ulkomaista perintöä ei tarvitse ilmoittaa?* [online]. [siteerattu 20.6.2017]. Saatavilla Internetistä: <URL: [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto/Perintoverotus_kansainvalisissa_tilanteissa/Milloin_ulkomaista_perintoa_ei_tarvitse_\(26593\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto/Perintoverotus_kansainvalisissa_tilanteissa/Milloin_ulkomaista_perintoa_ei_tarvitse_(26593))>.

Verohallinto (2017). *Verohallinnon tilastoja: Verotulojen kehitys joulukuussa 2017* [online]. [siteerattu 21.4.2018]. Saatavilla Internetistä: URL:https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tilastot/verotulojen_kehity/verohallinnon-tilastoja-verotulojen_kehitys-joulukuussa-2017/.

Veronmaksajat (2018). *Suomen verokertymät* [online]. [siteerattu 2.4.2018]. Saatavilla Internetistä: <URL: <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Verotuotot/>>.

Wahlroos, Heikki (2012). Ajankohtaista sijoitusvakuutusten verokohtelusta. Teoksessa: *Verotus 1/2012* s. 81 [online]. [siteerattu 25.10.2015]. Saatavilla Internetistä <URL:<http://fokus.talentum.fi.proxy.tritonia.fi/teos/DAJBBXHTCF/liite/verotus0112.pdf>>.

Welinder, Carsten (1976). *Skattepolitik*. Lund: LiberLäromedel, 1976. ISBN 91-40-04211-1.

Wideroos: *Lahja- ja perintövero pois* (2004). Yle uutiset 23.9.2004 [online]. [siteerattu 25.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:http://yle.fi/uutiset/wideroos_lahja_ja_perintovero_pois/5162485>.

Wideroos, Ulla-Maj (2004). *Wideroos poistaisi lahja- ja perintöveron* [online]. [siteerattu 25.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:[http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/uutiset/6344?allWords=wideroos+poistaisi&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typeIds\[\]=127%3Afi&searchSrc=1&advancedSearchKey=511332](http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/uutiset/6344?allWords=wideroos+poistaisi&offset=1&perpage=20&sort=relevance&typeIds[]=127%3Afi&searchSrc=1&advancedSearchKey=511332)>.

OIKEUSTAPAUSLUETTELO**Korkein hallinto-oikeus**

18.10.1946 taltio 2703	KHO 1946-II-524	s. 22
2.6.1969 taltio 3284	KHO 1969-II-601	s. 22–23
7.11.1975 taltio 4314	KHO 1975-B-II-536	s. 22
15.9.1980 taltio 4316	KHO 1980-B-II-629	s. 22
31.12.1998 taltio 3062	KHO 1998: 8	s. 25
21.8.2001 taltio 1893	KHO 2001	s. 25–26
5.1.2011 taltio 21	KHO 2011:1	s. 66
17.1.2014 taltio 84	KHO 2014: 9	s. 50
4.6.2014 taltio 1753	KHO 2014: 92	s. 65–66
9.3.2015 taltio 686	KHO 2015:31	s. 47

Hallinto-oikeus

Helsingin HAO 08.07.2009 09/0992/3	s. 66
------------------------------------	-------